

**Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta**

Mgr. Pavla Nippertová

**Elektronické rozkazní řízení u okresního soudu
(The electronic payment order procedure at the district court)**

Rigorózní práce

Občanské právo procesní

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 31. 5. 2016

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Novém Jičíně dne 30. června 2016

Mgr. Pavla Nippertová

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AT	vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)
CEO	centrální evidence obyvatel
CEPR	centrální elektronický platební rozkaz
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
EPR	elektronický platební rozkaz
ES	Evropské společenství
ISAS	informační systém pro okresní soudy
JŘ	vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb. o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy
LZPS	Listina základních práv a svobod
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů
NS	Nejvyšší soud
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů
Pl. ÚS	plénium Ústavního soudu
PR	platební rozkaz
přísudková vyhláška	vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení
RES	rejstřík ekonomických subjektů
Ř. z.	říšský zákoník (Reichsgesetzblatt)
ÚS	Ústavní soud

VKŘ	Instrukce ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č.j. 505/2001- Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění Instrukce ministerstva spravedlnosti ze dne 20. prosince 2012, č.j. 140/2012- OD- ST a Instrukce ministerstva spravedlnosti ze dne 13. listopadu 2012, č.j. 50/2013- OD- MET
VSÚ	vyšší soudní úředník
ZoEÚ	zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů ve znění pozdějších předpisů
ZoEP	zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu ve znění pozdějších předpisů
ZoSOP	zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů
ZoSOUĐ	zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích přisedících a o státní správě soudů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů
ZoVSÚ	zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a o vyšších soudních úřednících státních zastupitelství a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů

Obsah

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	- 3 -
ÚVOD.....	- 7 -
1 HISTORIE ROZKAZNÍHO ŘÍZENÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH	- 11 -
1.1 POZADÍ VÝVOJE PRÁVNÍ ÚPRAVY	- 11 -
1.2 PŘED ROKEM 1918	- 11 -
1.3 OBDOBÍ LET 1918 AŽ 1963.....	- 14 -
1.4 OBDOBÍ LET 1963 AŽ 1989.....	- 15 -
1.5 OBDOBÍ LET 1989 AŽ 2001.....	- 17 -
1.6 PO PŘIJETÍ TZV. VELKÉ NOVELY OSŘ PO 1. 1. 2001.....	- 18 -
1.7 OBDOBÍ OD ZAKOTVENÍ EPR DO ČESKÉHO PRÁVNÍHO ŘÁDU.....	- 19 -
2 ELEKTRONIZACE JUSTICE	- 23 -
2.1 CESTA K ELEKTRONIZACI	- 23 -
2.2 PROJEKT EJUSTICE	- 23 -
2.3 ZÁKLADY ELEKTRONICKÝCH PODÁNÍ	- 25 -
3 CHARAKTERISTIKA ELEKTRONICKÉHO ROZKAZNÍHO ŘÍZENÍ- 27 -	- 27 -
3.1 PRÁVNÍ RÁMEC	- 27 -
3.2 POSTAVENÍ ELEKTRONICKÉHO ROZKAZNÍHO ŘÍZENÍ V CIVILNÍM PROCESU	- 27 -
3.3 ZPRACOVÁNÍ ELEKTRONICKÉ ROZKAZNÍ AGENDY SOUDEM	- 29 -
3.3.1 <i>Elektronický rozkazní spis</i>	- 29 -
3.3.2 <i>Systém CEPR</i>	- 30 -
3.3.3 <i>Hybridní pošta</i>	- 31 -
3.3.4 <i>Ukončení elektronické fáze rozkazního řízení a převod věci</i>	- 33 -
3.3.5 <i>Spis v rejstříku C</i>	- 33 -
4 PRŮBĚH ELEKTRONICKÉHO ROZKAZNÍHO ŘÍZENÍ U OKRESNÍHO SOUDU	- 35 -
4.1 ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ	- 35 -
4.2 FORMULÁŘ NÁVRHU NA VYDÁNÍ EPR.....	- 36 -
4.3 NÁLEŽITOSTI NÁVRHU NA VYDÁNÍ EPR.....	- 37 -
4.3.1 <i>Označení soudu, jemuž je žaloba určena</i>	- 38 -
4.3.2 <i>Označení účastníků řízení</i>	- 38 -
4.3.3 <i>Vylíčení rozhodujících skutečností</i>	- 39 -
4.3.4 <i>Petit</i>	- 41 -
4.3.5 <i>Podpis návrhu na vydání EPR</i>	- 41 -
4.3.5.1 <i>Podpisování příloh</i>	- 42 -
4.3.5.2 <i>Časové razítko</i>	- 44 -
4.4 ZKOUMÁNÍ PODMÍNEK ŘÍZENÍ	- 45 -
4.4.1 <i>Druhy procesních podmínek</i>	- 45 -
4.4.2 <i>Splnění poplatkové povinnosti</i>	- 47 -
4.4.2.1 <i>Výše soudního poplatku a problematika jeho doměření</i>	- 49 -
4.4.3 <i>Pravomoc soudu</i>	- 52 -
4.4.4 <i>Příslušnost soudu</i>	- 53 -
4.4.5 <i>Překážka věci zahájené</i>	- 56 -
4.4.6 <i>Překážka věci rozhodnuté</i>	- 57 -
4.5 VYBRANÉ ASPEKTY ODMÍTÁNÍ NÁVRHU NA VYDÁNÍ EPR	- 58 -
4.5.1 <i>Úvodní otázky</i>	- 58 -

4.5.2	<i>Nesprávné označení účastníka řízení</i>	- 60 -
4.5.3	<i>Nedostatečná skutková tvrzení</i>	- 62 -
4.5.4	<i>Nesrozumitelnost a neurčitost návrhu na vydání EPR</i>	- 65 -
4.6	VYDÁNÍ EPR	- 66 -
4.6.1	<i>Kvalifikovaná výzva dle § 114b odst. 2 OSŘ jako součást EPR</i>	- 66 -
4.6.2	<i>Osoby oprávněné rozhodovat v elektronickém rozkazním řízení</i>	- 70 -
4.6.3	<i>Překážky vydání EPR</i>	- 72 -
4.6.3.1	<i>Neznámý pobyt žalovaného</i>	- 73 -
4.6.3.2	<i>Doručování EPR do ciziny</i>	- 73 -
4.6.3.3	<i>Přerušení řízení</i>	- 74 -
4.6.3.4	<i>Nezaplacení soudního poplatku v určené lhůtě</i>	- 75 -
4.7	ROZHODOVÁNÍ O NÁKLADECH ŘÍZENÍ	- 76 -
4.7.1	<i>Exkurs do problematiky nákladů řízení ve formulářových žalobách</i>	- 78 -
4.7.2	<i>Problematická novela AT</i>	- 79 -
4.7.3	<i>Předžalobní upomínka</i>	- 82 -
4.7.4	<i>Náhrada hotových výdajů účastníka nezastoupeného advokátem</i>	- 87 -
4.7.5	<i>Náklady spojené s uplatněním pohledávky</i>	- 88 -
4.8	DORUČOVÁNÍ EPR	- 90 -
4.8.1	<i>Režim doručování EPR v praxi</i>	- 90 -
4.8.2	<i>Zrušení EPR jako následek jeho nedoručení</i>	- 94 -
4.9	MOŽNOSTI PROCESNÍ OBRANY ŽALOVANÉHO PROTI EPR	- 95 -
4.9.1	<i>Odpor</i>	- 95 -
4.9.1.1	<i>Charakteristika a jeho dopad na probíhající řízení</i>	- 95 -
4.9.1.2	<i>Podání odporu a jeho náležitosti</i>	- 97 -
4.9.1.3	<i>Lhůta k podání odporu</i>	- 100 -
4.9.2	<i>Odvolání proti výroku o nákladech řízení</i>	- 102 -
4.9.3	<i>Námítky</i>	- 104 -
4.10	PRÁVNÍ MOC A VYKONATELNOST	- 107 -
4.10.1	<i>Charakteristika</i>	- 107 -
4.10.2	<i>Formální a materiální stránka právní moci</i>	- 107 -
4.10.3	<i>Vykonatelnost EPR</i>	- 108 -
5	ROZKAZNÍ ŘÍZENÍ V EVROPSKÝCH SOUVISLOSTECH	- 110 -
5.1	PLATEBNÍ ROZKAZ VE SPOLKOVÉ REPUBLICCE NĚMECKO	- 110 -
5.1.1	<i>Fáze rozkazního řízení</i>	- 111 -
5.1.2	<i>Náležitosti a podání</i>	- 112 -
5.2	EVROPSKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ	- 115 -
6	ÚVAHY DE LEGE FERENDA	- 118 -
	ZÁVĚR	- 120 -
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	- 126 -
	RESUMÉ	- 140 -
	KLÍČOVÁ SLOVA/KEY WORDS	- 142 -
	ABSTRAKT	- 143 -
	ABSTRACT	- 144 -

ÚVOD

Tato rigorózní práce se věnuje průběhu elektronického rozkazního řízení před okresním soudem. K volbě tématu mě vedlo mé pracovní zařazení u Okresního soudu v Novém Jičíně, kde působím jako asistentka soudce na civilním úseku. Počátkem měsíce června roku 2012 začalo být vedle zpracovávání civilní agendy napadlé do rejstříku C součástí mé každodenní pracovní náplně také vyřizování návrhů na vydání elektronického platebního rozkazu (EPR) v aplikaci nazvané *Centrální elektronický platební rozkaz* (CEPR). Za dobu fungování elektronického rozkazního řízení jsem se snažila poznat, jakými zákonitostmi je dané řízení ovládáno, identifikovat jeho možná úskalí a nasbírat mnoho důležitých poznatků, které hodlám využít při zpracování této práce.

Na první pohled se může zdát, že téma mé práce je nezajímavé a není vůbec hodno zpracování. Opak je však pravdou. Ze zkušeností vím, že právě rozkazní řízení obecně je v kontextu celého civilního procesu značně podceňované a opomíjené. Musíme si ale uvědomit jednu věc. EPR, jenž je pro žalobce hlavním důvodem pro zahájení tohoto typu řízení, je postaven naroveň s rozsudkem a v konečném důsledku znamená pro žalované v případě nesplnění povinnosti v rozhodnutí uložené stejnou hrozbu exekuce jako u rozsudku. A jelikož je právě návrh na vydání EPR značně využívanou cestou k získání exekučního titulu a samotné elektronické rozkazní řízení je nové a zatím jako celek nijak publikačně zpracované, utvrdila jsem se ve správném zvolení tématu pro mou rigorózní práci.

Cílem předkládané rigorózní práce je provést právní rozbor průběhu elektronického rozkazního řízení před okresním soudem a poukázat na nedostatky právní úpravy, jež činí v praxi výkladové problémy pramenící ze specifikace celého způsobu zpracování této agendy, navrhnout možná řešení včetně směru, kterým by se mohlo elektronické rozkazní řízení ubírat tak, aby bylo zárukou pro žalobce, že skrze něj se rychle a hlavně efektivně domohou svých práv, a jednak žalovaným zajistí rovnost a spravedlivý proces. Zároveň také v rámci zachování objektivit a pravidel „fair play“ je žádoucí vytýčit si při zkoumání za cíl nalezení přínosů a silných stránek

mající potenciál k dalšímu rozvoji a k růstu efektivity nejen v samotném elektronickém rozkazním řízení ale samozřejmě i v rozkazním řízení klasickém¹.

K naplnění výše uvedených cílů mé rigorózní práce dojde, pokud si při zpracování dokáži správně vymezit nejen postavení elektronického rozkazního řízení v právním řádu České republiky (ČR), ale také jeho vztah ke klasickému rozkaznímu řízení, které v civilním procesu funguje již několik desetiletí. Současně bude důležité se v souladu s pravidly ovládající civilní proces po identifikaci nalezených problémů zamyslet, zda je skutečně vhodné, aby řízení zahájené podáním návrhu na vydání EPR vykazovalo zdánlivě drobné, avšak při použití v praxi v určitých oblastech markantní procesní odlišnosti od jinak zaběhlého klasického rozkazního řízení, a zda se nakonec nemá z elektronického rozkazního řízení stát řízení tzv. bezdůkazní, kde by k vydání exekučního titulu došlo bez přezkumu skutkového a právního stavu. Všechny zmíněné cíle avšak nebude možné naplnit bez zkoumání předmětu výzkumu také v kontextu zahraniční právní úpravy, jež údajně posloužila českým zákonodárcům jako předloha, a konkrétně bez zjištění, zda přijatá právní úprava skutečně vychází ze svého německého vzoru, či se jedná pouze o jakousi její vzdálenou modifikaci přizpůsobenou českým poměrům mající se svým vzorem pramálo styčných bodů.

Při psaní mé rigorózní práce jsem za pomoci analýzy zkoumala právní úpravu, abych následně byla schopna poznatky takto zjištěné použít k syntéze dané problematiky. U zpracování částí týkajících se vývoje právní úpravy bylo zároveň postupováno metodou historickou. Vzhledem k pojednání o zahraniční právní úpravě nesmím opomenout také použitou komparaci. K výzkumu jsem přistupovala s využitím vlastních poznatků a zkušeností, tudíž samozřejmostí bylo rovněž užití metody empirické.

Předkládanou rigorózní práci, jíž předmětem je elektronické rozkazní řízení jako celek se zaměřením na jeho průběh u okresního soudu, jsem rozdělila celkem do šesti kapitol. Kapitoly člením na další a další podkapitoly, aby práce získala určitou strukturu, byla přehledná a dalo se v ní dobře orientovat.

V první kapitole se věnuji historickému vývoji rozkazního řízení, neboť si myslím, že pro správné zpracování tématu a na něj navazující použitelné závěry je

¹ Za klasické rozkazní řízení považuji pro účely této práce řízení, ve kterém došlo v rejstříku C k vydání prostého platebního rozkazu (PR), nikoliv k vydání EPR dle § 174a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (OSŘ).

vhodné a dokonce žádoucí pochopit zároveň i postupný vývoj předmětu výzkumu. Právě znalost historie nám umožňuje poučit se z případných chyb, které není radno víckrát opakovat. Proto jsem můj historický exkurs zahájila v období Rakouska-Uherska, kde byly položeny základy civilního práva. Přes jednotlivé výraznější proběhlé legislativní změny se dopracuji až k přijetí právní úpravy o elektronickém rozkazním řízení. Ačkoliv se jedná z pohledu práva o mladý institut, tak i tento má za sebou určité legislativní změny, které je zapotřebí zmínit.

Druhá kapitola je zaměřena na seznámení se s probíhajícím projektem eJustice, jenž odstartoval v roce 2005 postupný rozvoj elektronizovaných agend a stále probíhá. Zároveň jsou zde podrobněji rozebrány právní základy elektronického podání.

Třetí kapitola je věnována charakteristice elektronického rozkazního řízení. Nejprve se zabírám stručným nástinem právní úpravy, následuje vymezení elektronického rozkazního řízení v civilním řízení jak ve vztahu ke klasickému rozkaznímu řízení, tak i k celému civilnímu procesu. Dále podrobuji důkladnějšímu zkoumání samotné zpracování elektronické rozkazní agendy soudem, kde se přes elektronický spis dostanu k představení základních principů fungování aplikace CEPR, ve které se celá elektronická rozkazní agenda kompletně odehrává, až po převod věci z elektronického rozkazního řízení z aplikace CEPR do rejstříku C. Soustředím se rovněž na zcela specifický způsob doručování zásilek, tzv. hybridní poštu, již základní mechanismy objasním.

Čtvrtá kapitola mapuje průběh elektronického rozkazního řízení u okresního soudu, od podání návrhu na vydání EPR přes zkoumání podmínek řízení, doručování, opravné prostředky až po právní moc a vykonatelnost. Důraz kladu také na rozhodovací praxi o nákladech řízení. Se svými deseti podkapitolami tvoří jádro celé práce.

Jelikož právní úpravu rozkazního řízení v České republice jako členského státu Evropské unie nelze chápat izolovaně a v praxi se soudy stále častěji setkávají s nárůstem řízení s cizím prvkem, je v následující kapitole mým předmětem zájmu právě pojednání o rozkazním řízení v evropských souvislostech. Nejprve je pozornost zaměřena na německou právní úpravu řízení o vydání platebního rozkazu. Budu se snažit vystihnout hlavní princip ovládající dané řízení a zamyslet se, zda by bylo možné a vhodné jej použít i v ČR. Následně je nezbytné zmínit stále více využívaný institut evropského platebního rozkazu, kdy řízení o něm, ačkoliv není jako elektronické

rozkazní řízení vedeno v aplikaci pro něj speciálně určené, vykazuje jak značné podobnosti, tak i určité odlišnosti.

Na základě provedeného výzkumu a výstupů z něj hodlám poukázat v šesté kapitole na možnou právní úpravu *de lege ferenda*, kde zveřejním své návrhy na možné celkové pojetí elektronického rozkazního řízení včetně jeho vybraných institutů, které by vyžadovaly změnu.

Při zpracování mé rigorózní práce jsem využila právní předpisy ve spojení s odbornými knižními publikacemi zahrnujícími taktéž literaturu komentářovou. Samozřejmě pro mne byly rovněž dostupné časopisecké a internetové zdroje a zpracování soudní judikatury.

Práce odpovídá právnímu stavu ke dni 31. 5. 2016.

1 Historie rozkazního řízení v českých zemích

1.1 Pozadí vývoje právní úpravy

Civilní proces českých zemí se v historicky velmi dlouhém období vyvíjel v rámci kontinentálního právního systému v plné závislosti na civilním procesu rakouském, jehož vývoj zase dosti úzce souvisel s vývojem civilního procesu německého. Předmnichovská Československá republika převzala v oblasti civilního práva procesní jurisdikční normu, celý civilní soudní řád z roku 1895 i exekuční řád z roku 1896, jež platily na území bývalého Rakouska-Uherska v tzv. historických zemích (nikoliv tedy na území současného Maďarska či Slovenska). Základní koncepce civilního práva procesního, obsažená v původní rakouské legislativní úpravě, zůstala u nás v podstatě zachována i v letech 1948 až 1989, i když v této době jednak bylo realizováno nadměrné zjednodušení procesních předpisů, čímž vznikaly neodstranitelné mezery v právní úpravě civilního procesu, jednak došlo k závažným deformacím civilního práva procesního.²

Základní stavební kameny rozkazního řízení se začaly formovat v období Rakouska-Uherska. Procesní právo civilní po roce 1848 bylo budováno na kombinované zásadě ústnosti a písemnosti. Ústnost a písemnost byla zajištěna prosincovou ústavou z roku 1867.³ Rakousko-Uhersko bylo dvojstátí s dvojím právním řádem. Rakouské země, k nimž patřily též české země (Čechy, Morava a Slezsko), měly svůj právní řád, uherské země, k nimž patřilo též Slovensko, měly rovněž svůj právní řád.⁴ Civilní soudní proces upravoval Josefinský soudní řád, který byl vydán roku 1781 císařem Josefem II. Během 19. století byl doplněn řadou dalších úprav a platil až do 1. ledna 1898.⁵

1.2 Před rokem 1918

K vymožení peněžitých pohledávek či jiných zastupitelných věcí byl dne 27. dubna 1873 říšským sněmem přijat zákon č. 67/1873 ř.z. o řízení upomínacím. Tento

² MACUR, Jan. Základní teoretické otázky legislativní koncepce civilního procesu. *Bulletin advokacie*, 1998, č. 9, str. 6-7.

³ BÍLÝ, Jiří. *Právní dějiny na území ČR*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Linde Praha, a.s., 2003, s. 337.

⁴ ŠTAJGR, František a kol. *Občanské právo procesní*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Orbis, 1964, s. 14.

⁵ FIALA, Josef. *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1975, s. 35.

zákon umožňoval věřiteli podat u okresního soudu, v jehož obvodu dlužník bydlel, žádost o vydání rozkazu k placení, a to jak v písemné tak v ústní formě. Se svými 21 ustanoveními se řadil mezi stručné jasné a srozumitelné právní normy. Hlavním účelem bylo vymožení pohledávky věřitele, která ovšem nemusela být pouze peněžítá. Pokud měl věřitel vůči dlužníkovi pohledávku nepeněžitou, spočívající v zastupitelném plnění, věřitel se dožadoval v upomínacím řízení zaplacení ekvivalentu takového plnění. Peněžítá pohledávka či cena vymáhané věci nesměla činit více než 200 zlatých. Náležitosti žádosti o vydání rozkazu k placení byly specifikovány v § 4 daného zákona.⁶ Pokud dané náležitosti žádost neobsahovala, došlo k jejímu odepření, proti kterému se podával rekurs. Při splnění předepsaných podmínek, soud vydal rozkaz k placení bez slyšení dlužníka, ve kterém byla dlužníkovi uložena povinnost zaplatit dlužnou částku spolu s úroky a náklady řízení do čtrnácti dnů od jeho doručení. Jediný možný způsob doručení byl do vlastních rukou dlužníka. Pokud dlužník s rozhodnutím nesouhlasil, mohl podat odpor, který nemusel odůvodňovat, čímž slovy zákona dle § 9 rozkaz k placení „pozbyl moci své“. Stejně účinky nastaly i v případě, pokud odpor podal jeden z více povinných dlužníků či pokud odpor směřoval pouze proti části pohledávání. Pozdě podaný odpor soud dle § 10 odmítl.⁷ Jestliže dlužník do čtrnácti dnů od doručení rozkazu k placení stanovenou povinnost nesplnil ani proti rozhodnutí nepodal odpor, došlo na požádání věřitele k exekuci. Zajímavost zakotvovalo ustanovení § 16. Samotná exekuce totiž mohla být provedena na základě žádosti věřitele podané ve lhůtě šesti měsíců od dodání rozkazu k placení.

Dne 1. srpna 1895 byl přijat zákon č. 111/1895 ř.z. o vykonávání moci soudní a příslušnosti řádných soudů v občanských věcech (tzv. jurisdikční norma), který určoval věcnou a místní příslušnost soudů. Zákon rozeznával soudy řádné a mimořádné. Soudy řádné byly organizovány do tří instancí. První instancí byly soudy okresní, soudy krajské a soudy obchodní. Druhou instancí byly soudy krajské (obchodní), jestliže první instancí byly soudy okresní. Zemské soudy byly zásadně druhou instancí nad soudy krajskými a soudy obchodními. Věcná příslušnost okresních soudů byla stanovena

⁶ **V žádosti má věřitel uvést:** 1. jméno, stav neb živnost a bydliště své a dlužníkovo, 2. sumu a právní důvod pohledávání, a skládá-li se pohledávání z několika položek, sumu a právní důvod jedné každé položky.

⁷ Byl-li by odpor učiněn pozdě, budiž odvržen a ukázáno k tomu, že lhůta prošla, aniž potřebí dávatí o tom věřiteli věděti.

podle hodnoty předmětu sporu.⁸ Okresní soudy byly příslušné k projednání a rozhodování sporů z rozkazního řízení, jestliže hodnota peněžitých či nepeněžitých pohledávek nepřesahovala částku pěti set zlatých. Jelikož Josefínský soudní řád již nepostačoval potřebám společnosti, bylo nutné situaci řešit. Po vzoru německých zemí byl dne 1. srpna 1895 nejprve přijat zákon č. 112/1895 ř.z. v příčině o zavedení zákona o soudním řízení v občanskoprávních rozepřích, hned nato zákon č. 113/1895 ř.z. o soudním řízení v občanskoprávních rozepřích (civilní soudní řád), který v části šesté (zvláštní druhy řízení) oddílu prvním upravoval rozkazní řízení. K vymožení peněžité či nepeněžité pohledávky spočívající v zastupitelném plnění, mohl být vydán platební příkaz, a to pouze tehdy, pokud bylo žalobcovo tvrzení prokázáno listinnými důkazy.⁹ Tyto listinné důkazy byly důležité také pro aktivní a pasivní legitimaci. Domáhat se vydání platebního příkazu mohla pouze osoba z listin oprávněná proti osobě z listin zavázané. Pokud právo či povinnost již přešlo na jiný subjekt než je v listině uvedený, bylo nutné tuto skutečnost prokázat. Pokud soud dospěl k závěru, že žaloba je projednatelná, ale není možno vyhovět v dané věci vydáním platebního příkazu, bylo ve věci pokračováno nařízením jednání. V opačném případě byla žaloba odmítnuta.¹⁰ Platební příkaz se vydával bez jednání a slyšení žalovaného. Žalovaný měl od jeho doručení čtrnáctidenní lhůtu na zaplacení pohledávané částky spolu s náklady řízení. V rozhodnutí také soud určil lhůtu k podání námitek, pozdě podané námitky soud bez jednání zamítnul,¹¹ včasné podané námitky vedly k ústnímu soudnímu jednání, které dle ustanovení § 552 mělo proběhnout v co možná nejkratším časovém období podání námitek a ve kterém se rozhodovalo dle § 553¹² rozsudkem. Jestliže povinnost v platebním příkazu stanovená nebyla dobrovolně splněna, posloužil platební příkaz

⁸ FIALA, Josef. *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1975, s. 44.

⁹ Zákon č. 113/1895 Sb., o soudních řízeních v občanskoprávních rozepřích (civilní soudní řád) rozeznával v § 548 tři druhy listin: **1. veřejné listiny** zřízené v obvodě, kde zákon platil **2. soukromé listiny**, na kterých byly podpisy vydavatelů ověřeny u tuzemského soudu nebo notáře **3. jiné listiny**, na základě kterých bylo pro zažalovanou pohledávku vloženo věcné právo v tuzemské veřejné knize s podmínkou, že proti soudnímu řízení, na základě kterého se vklad uskuteční, není podán nevyřízený rekurs ani poznamenáno, že vklad je sporný.

¹⁰ Ustanovení § 554 zákona č. 113/1895 zákona č. 113/1895 Sb., o soudních řízeních v občanskoprávních rozepřích (civilní soudní řád).

¹¹ Tamtéž § 552 odst. 2.

¹² V rozsudku, jímž se řízení vyřídí, budiž vyřčeno, zdali platební příkaz žalovanému daný zůstává ve své moci, nebo zdali pokud jest zrušen.

jako exekuční titul k vynucení splnění dané povinnosti dle zákona č. 76/1896 ř.z. o řízení exekučním a zajišťovacím.

1.3 Období let 1918 až 1963

Nově vzniklá Československá republika v říjnu 1918 svým prvním zákonem nazvaným recepční norma téměř veškeré rakouské a uherské zákonodárství převzala, čímž si zajistila právní kontinuitu s rakouským a uherským právním řádem.¹³ Charakteristickým rysem tehdejšího civilního práva bylo to, že za primární a základní formu řízení považovalo sporné řízení, dále že toto řízení se budovalo na principu formální pravdy, konečně to, že považovalo v podstatě za věc procesních stran, do které mohl soud zasahovat v rozsahu velmi omezeném.

Přijetím Ústavy 9. května 1948 se Československo stalo lidově demokratickým státem budujícím socialismus.¹⁴ K výrazným změnám rozkazního řízení až do roku 1950 nedošlo. Zákonem č. 142/1950 Sb. o řízení ve věcech občanskoprávních byl vypracován nový občanský soudní řád. Tento zákon byl později doplněn několika novelami. Teoretickým východiskem byla představa, že občanské soudní řízení lze konstruovat jako jednotné řízení. To se projevilo jednak v tom, že v jediném kodexu bylo upraveno jak veškeré řízení nalézací, tak i řízení exekuční včetně konkursního řízení. Pokus o zavedení jednotného civilního řízení se dále legislativně prováděl tím, že byl odstraněn terminologický rozdíl mezi stranami v řízení sporném a účastníky řízení nesporném a na jeho místo zavedeno jednotné účastníci řízení. Proto musel být např. v hlavě jedenácté pojem účastníků vymezen samostatně tak, že v řízení o žalobách jsou účastníky řízení žalobce a žalovaný.¹⁵ Rozkazní řízení bylo upraveno právě v hlavě jedenácté nazvané ostatní věci občanskoprávní. Zde již právní úprava hovoří přímo o platebním rozkazu (PR), který mohl dle § 425 tehdejšího procesního předpisu být vydán pouze na návrh žalobce za účelem vydobytí peněžitých pohledávek, nikoliv jak tomu bylo v předchozí právní úpravě, kdy rozkazní řízení sloužilo i k vydobytí pohledávek nepeněžitých. Byl zde dán limit pro žalovanou částku, které nesměla

¹³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2006, s. 57.

¹⁴ ŠTAJGR, František a kol. *Občanské právo procesní*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Orbis, 1964, s. 16.

¹⁵ FIALA, Josef. *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1975, s. 60-61.

převyšovat 20.000,-Kč.¹⁶ PR, ve kterém soud žalovanému uložil, aby do patnácti dnů od doručení zaplatil žalovanou částku spolu s úroky a náklady řízení, se vydával bez slyšení žalovaného a žalovaný proti němu mohl podat odpor, který nemusel odůvodňovat. PR se doručoval žalovanému do vlastních rukou a nepodal-li žalovaný včas proti němu odpor, nabyl účinnosti pravomocného rozsudku.¹⁷ V opačném případě se platební rozkaz v napadené části zrušil a došlo k ústnímu projednání věci.¹⁸ Stejně jako v současné právní úpravě nešlo PR vydat, nebyl-li znám pobyt žalovaného.

1.4 Období let 1963 až 1989

Po vydání ústavy z roku 1960 se mělo za to, že je třeba dosavadní civilní kodex nahradit novým, podstatně jednodušším kodexem. Vycházelo se z mylné představy, že rozsahem velmi stručný předpis o postupu řízení je snáze pochopitelný a snáze aplikovatelný, a to jak pro soudce, tak pro ostatní adresáty této normy. Současný zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (OSŘ) počal platit od 1. dubna 1964 současně se zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a dalšími zákony. Nová koncepce OSŘ rozdělila nalézací řízení na dvě skupiny, a to na řízení, které se zahajuje na návrh, a na řízení, které se může zahájit i bez návrhu. Ze zcela nepochopitelného důvodu opustilo hmotné právo za tisíciletí vžitý pojem žaloba. Vzhledem k tomu ani OSŘ tento pojem neužíval. Je však jeho zásluhou, že alespoň označením „žalobce“ a „žalovaný“ uvedeným v závorce v § 90 upozornil na to, že jde o řízení žalobní, tedy řízení o sporech.¹⁹

Rozkazní řízení bylo upraveno ustanoveními § 172 až § 174 v části třetí (řízení v prvním stupni), v hlavě čtvrté označené jako rozhodnutí. Aktivní legitimace k podání návrhu byla značně omezena, neboť návrh mohla podat dle § 172 odst. 1 pouze organizace blíže specifikována v § 18 a § 488 tehdejšího občanského zákoníku, která

¹⁶ Ustanovení § 425 bylo s účinností od 1. září 1959 Sb. novelizováno, když napříště pokud žalovaná částka byla vyšší než 500,- Kč, ale nepřevyšovala 5.000,- Kč, mohl být platební rozkaz vydán, jen navrhl-li to žalobce. Do částky 500,- Kč mohlo být platebním rozkazem rozhodnuto, i pokud jeho vydání žalobce v žalobě nenavrhl.

¹⁷ Ustanovení § 425 odst. 2 zákona č. 142/1950 Sb. o řízení ve věcech občanskoprávních.

¹⁸ V ustanovení § 425 odst. 3 zákona č. 142/1950 Sb. o řízení ve věcech občanskoprávních bylo zákonem č. 68/1952 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád zakotveno, že pozdě podaný odpor soudce odmítne bez dalšího jednání. S účinností od 1. ledna 1959 bylo toto ustanovení dále rozšířeno o možnost soudu vydat nový platební rozkaz proti pravému žalovanému po tom, co původní žalovaný v odporu namítnul, že není pasivně legitimován.

¹⁹ FIALA, Josef. *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1975, s. 67-69.

uplatňovala právo na zaplacení částky nepřevyšující 1.000,- Kč nebo právo na zaplacení i vyšší částky, která však se opírala o výpis z knih státního peněžního ústavu. V PR, který mohl předseda senátu vydat bez slyšení odpůrce, se ukládalo odpůrci, aby navrhovateli do patnácti dnů zaplatil uplatněnou pohledávku a náklady řízení, nebo aby v téže lhůtě podal odpor. Stejně jako v současné právní úpravě existovaly i tehdy situace, kdy PR nemohl být vydán.²⁰ V návrhu na zahájení řízení musel být obsažen výslovný návrh na vzdání PR, jinak byl předseda senátu povinen nařídit jednání a senát rozhodl rozsudkem. Naproti tomu nevydal-li předseda senátu navržený PR, nařídil přes návrh organizace jednání a senát rozhodl rozsudkem. Forma rozhodnutí PR byla výjimečná, protože nebyla zárukou objektivní pravdy rozhodnutí. Proto byla jeho použitelnost omezena a mimoto se žádal doklad o provedené upomínce. Návrh na vydání musel obsahovat stručné a pravdivé vylíčení skutečností a označení důkazů, kterých se navrhovatel dovolával. PR se vydával jen na základě těchto tvrzení a bez slyšení odpůrce. Proto bylo tím významnější, aby návrh obsahoval tvrzení všech skutkových okolností, které dostatečně odůvodňují nárok a jsou jeho jasným skutkovým základem. Vydal-li předseda senátu PR, byl jím vázán a nesměl jej měnit, pokud proti němu nebyl podán odpor. PR nabyl účinnosti pravomocného rozsudku, nebyl-li podán odpor. Platebním rozkazem se sice řešila celá záležitost, ale zodpovězení otázky, zda jeho vydáním zároveň končí řízení u soudu, který jej vydal, záleželo na rozhodnutí účastníka, kterému byla v něm uložena povinnost zaplatit navrhovateli žádanou peněžitou částku.²¹ V PR byla pariční lhůta patnáct dnů, byl-li však včasným podáním odporu zrušen a o věci zahájeno řízení a rozhodnuto rozsudkem, byla v rozsudku již obvyklá pariční lhůta tří dnů od právní moci rozsudku. V § 174 odst. 3 OSŘ se stanovilo, že odpůrce nemusí podaný odpor odůvodňovat.²² Napadl-li odpůrce pouze výrok o nákladech řízení, obsažený v PR, nerušil se tím, neboť zde nešlo o odpor, neboť o odvolání proti výroku o nákladech řízení. Pozdě podaný odpor předseda senátu zamítl.²³

²⁰ *Ustanovení § 172 odst. 2 OSŘ výslovně stanovilo, že platební rozkaz nemůže být vzdán a) ve věcech pracovních b) není-li znám pobyt odpůrce nebo kdyby měl být platební rozkaz doručen do ciziny c) není-li k návrhu přiložen doklad o tom, že odpůrce byl o zaplacení upomenut.*

²¹ ŠTAJGR, František. *Některé teoretické otázky civilního práva procesního*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1969, s. 70.

²² PUŽMAN, Josef. *Právní nároky a jejich uplatňování*. 2. vydání. Praha: Orbis, 1965, s. 173-174.

²³ ŠTAJGR, František a kol. *Občanské právo procesní*. 1. vydání. Praha: Orbis, 1964, s. 144.

K další podstatné změně rozkazního řízení došlo přijetím zákona č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád. Aktivní legitimace k podání návrhu na vydání PR byla rozšířena. Navrhovatelem mohla být jak fyzická osoba, tak i socialistická organizace. Uplatněný návrh se mohl týkat pouze plnění peněžité částky nepřevyšující 5.000,-Kč, jen zcela výjimečně mohlo jít o částku vyšší, a to tehdy opíral-li nárok o výpis z knih tuzemského peněžního ústavu. K návrhu bylo třeba připojit doklad, že žalovaný byl o zaplacení upomenut. Žalovaný musel mít pobyt na známé adrese v Československé socialistické republice (do ciziny nesměl být platební rozkaz doručován) a dále nově byl PR nepřipustný ve věcech, ve kterých rozhodoval senát, tj. ve věcech pracovněprávních a rodinněprávních.²⁴

Zákonem č. 133/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, bylo umožněno, aby PR byl vydán i pokud o jeho vydání navrhovatel nežádal. Jednalo se o prolomení zásady dispozitivnosti řízení. Vydání PR tak bylo ponecháno na úvaze předsedy senátu. Vyplývalo-li uplatněné právo ze skutečností uvedených navrhovatelem, předseda senátu mohl i bez výslovné žádosti navrhovatele provést zkrácené řízení tím, že vydal bez slyšení odpůrce a bez nařízení jednání PR.²⁵ Od účinnosti této novely již nebylo jednou z podmínek upomenutí odpůrce o zaplacení, kteréžto bylo do té doby²⁶ zakotveno v § 172 odst. 2 písm. c).

1.5 Období let 1989 až 2001

V době porevoluční bylo schvalováno mnoho nových právních předpisů, které svým charakterem odpovídají vyspělému demokratickému právnímu státu. Přijetí zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník se promítlo do úpravy rozkazního řízení, kdy zákonem č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád bylo do § 172 odst. 1 OSŘ zakotveno pravidlo, kdy PR mohl být vydán, pokud právo na zaplacení peněžité částky nepřevyšovalo 20.000,- Kčs, jednalo-li se o obchodní věc, pak tuto horní hranici tvořila částka 100.000,- Kčs. V § 172 odst. 2 větě první²⁷ se již napříště také počítalo s pasivním společenstvím, tedy s více účastníky na žalované straně. K zrušení PR ze zákona stačilo, aby i jeden z odpůrců podal včas

²⁴ STEINER, Vilém. *Občanské právo procesní v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Orbis, 1975, s. 314.

²⁵ ČEŠKA, Zdeněk a kol. *Občanské právo procesní*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství a vydavatelství Panorama, 1989. 456 s.

²⁶ Zákon č. 133/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, nabyl účinnosti dne 1. 4. 1983.

²⁷ *Podá-li i jen jeden z odpůrců včas odpor, ruší se tím platební rozkaz v plném rozsahu a předseda senátu nařídí jednání.*

odpor. Poté došlo k nařízení jednání. Výše uvedené horní hranice možných uplatňovaných peněžitých částek v právní úpravě rozkazního řízení moc dlouho neobstály. Již s účinností občanského soudního řádu od 1. září 1993²⁸ peněžité omezení ze zákona vymizela a spolu s nimi také možnost vydání PR, pokud se právo na zaplacení peněžité částky opíralo o výpis z knih tuzemského peněžního ústavu. Dle dikce § 172 odst. 1 OSŘ k vydání PR mohlo dojít, bylo-li v návrhu na zahájení řízení uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývalo-li toto uplatněné právo ze skutečností uvedených navrhovatelem. Žádná další omezení ohledně výše žalované částky již zákon nestanovil. Přijetí zákona č. 238/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení se promítlo do změny § 174 odst. 3²⁹ OSŘ, když pozdě podaný odpor již nevedl k jeho zamítnutí, nýbrž k odmítnutí. Stejná situace nastala i s odporem podaným neoprávněnou osobou.

1.6 Po přijetí tzv. velké novely OSŘ po 1. 1. 2001

Přijetí zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, bylo významným legislativním počinem a pokusem o zásadní změnu civilního procesního prostředí.³⁰ Do jeho účinnosti³¹ OSŘ pokračoval v koncepci tzv. jednotného civilního procesu, kdy v sobě zahrnul tzv. nalézací řízení i řízení exekuční, jednak nerozlišoval mezi tzv. řízením nesporným. Jednou ze základních zásad tehdejšího občanského soudního řádu byla povinnost soudu zjišťovat skutečný stav věci.³² Dále OSŘ vycházel z nereálných možností soudu působit preventivně, předcházet soudní sporům.³³ Novela navrátila do úpravy civilního procesu chybějící řád a sledovala zřetelně oddělit pravidla civilního řízení sporného od pravidel

²⁸ Provedeno zákonem č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád.

²⁹ *Pozdě podaný odpor předseda senátu usnesením odmítne; pro nedostatek odůvodnění nelze odpor odmítnout. Podaný odpor předseda senátu odmítne teč tehdy, podal-li jej ten, kdo k podání odporu není oprávněn.*

³⁰ JIRSA, Jaromír. *Novinky v civilním řízení soudním*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2005, s. 8.

³¹ Zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a některé další zákony, nabyl účinnosti dne 1. ledna 2001.

³² Tzv. zásada materiální pravdy.

³³ VLÁDA ČR. *Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění občanský soudní řád*-tisk 257. *ASPI* [program]. ASPI pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 10. prosince 2014].

řízení nesporného.³⁴ V rozkazním řízení se přijetí tzv. velké novely projevilo tak, že vzhledem k charakteru PR jako formy rozhodnutí, kterou lze použít jen ve sporném řízení, se terminologie účastníků změnila na *žalobce* a *žalovaného*, neboť do té doby bylo označení účastníků ve sporném řízení jako navrhovatele nebo žalobce, popřípadě jako odpůrce nebo žalovaného rovnocenné. Novelou byl tento rozpor odstraněn a účastníky řízení označujeme jako žalobce a žalovaného. Doplněním § 174 o odst. 4 se sledovalo zamezení pochybností o tom, jak má soud postupovat, obsahuje-li PR chyby v psaní nebo počtech, popřípadě jiní zjevné nesprávnosti. Nově bylo možné vydat usnesení podle § 114b OSŘ, kterým soud ukládá žalovanému, aby se ve věci vyjádřil, i když ve věci bylo rozhodnuto platebním rozkazem.³⁵ Zákonem č. 133/2006 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, s účinností od 14. května 2006 bylo možné urychlit vymáhání dlužné mzdy (odměny) zaměstnancem vůči zaměstnavateli vydáním PR³⁶, neboť do ustanovení § 172 odst. 2 písm. a) OSŘ, které do té doby neumožňovalo vydat PR v senátních věcech,³⁷ byla vložena výjimka ohledně vymáhání pracovní odměny, když při vymáhání tohoto nároku platební rozkaz mohl být vydán.

1.7 Období od zakotvení EPR do českého právního řádu

Novelou OSŘ provedenou zákonem č. 123/2008 Sb., kterým se mění občanský soudní řád, s účinností od 1. července 2008 byl úplně zrušen § 172 odst. 2 písm. a), který neumožňoval vydání PR v senátních věcech. Dále však stěžejní část této novely položila hrubé základy elektronického rozkazního řízení, potažmo elektronického soudního spisu. Novela spočívala v zavedení institutu EPR a do OSŘ se promítla vložním § 174a sestávajícím původně jen ze dvou odstavců stanovující horní hranici žalované částky (1.000.000,-Kč), kterou žalobce mohl požadovat, způsob elektronického podepsání formuláře na vydání EPR (pouze zaručený elektronický podpis), v ostatních záležitostech bylo odkázáno na ustanovení o klasickém PR.

³⁴ DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. BECK, 2001, s. V-VI. (předmluva).

³⁵ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění občanský soudní řád-tisk 257. *ASPI* [program]. ASPI pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 10. prosince 2014].

³⁶ HLAVSA, Petr. *Občanský soudní řád. Soudní řád správní a předpisy související*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 172.

³⁷ Dle § 36a odst. 1 písm. a) a b) OSŘ jednal a rozhodoval v řízení před okresním soudem senát ve věcech pracovních a v dalších věcech, o nichž to stanovil zákon.

Hlavním důvodem vytvoření nového institutu v českém právním řádu byl významný nárůst množství tzv. nesporných pohledávek, jichž znakem bylo především to, že o jejich existenci ani výši nepochybuje žádná ze stran a přesto jsou žalovány, a to z důvodu zajištění exekučního titulu a následné exekuce. Nejčastěji bývají tyto pohledávky žalovány právě prostřednictvím návrhu na vydání PR. V roce 2006 bylo na okresních soudech vydáno téměř 300 000 PR, odpor byl podán v necelých 37 000 případech. Z uvedeného vyplývá, že více než 88 % tvořily tzv. nesporné pohledávky. Mezi typické příklady nesporných pohledávek lze zařadit telekomunikační poplatky, platby za energie či spotřebitelské úvěry. Spolu s dalším zadlužováním společností se očekávalo zvýšení počtu podaných žalob a návrhů na vydání PR a s tím související prodlužování doby, v níž soud rozhodne. Bylo proto třeba nalézt nový moderní způsob, který by byl schopen zabezpečit zrychlení soudního řízení a zároveň ulehčil práci soudů.³⁸ Přívlastek elektronický však v tomto období znamenal pouhou kosmetickou úpravu v názvu oproti klasickému PR spočívající v zavedení jednotného návrhu na vydání PR.³⁹ Soud nadále vedl papírový spis, avšak v nově vzniklém rejstříku EC. Pro žalobce měl institut PR přinést řadu výhod, mezi nejčastěji zmiňované patřily:

- podání na základě vyplnění elektronického formuláře
- zrychlení komunikace se soudem
- rychlé rozhodnutí soudu a získání exekučního titulu
- nižší náklady
- možnost sledovat elektronicky průběh řízení.⁴⁰

Dne 1. července 2009 nabyl účinnosti zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění občanský soudní řád (tzv. souhrnná novela). Souhrnná novela byla průlomovým právním předpisem, který zásadním způsobem změnil především koncepci doručování a protokolace.⁴¹ Vzhledem k tomu, že nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním

³⁸ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění občanský soudní řád-tisk 478/0. *ASPI* [program]. *ASPI* pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 12. prosince 2014].

³⁹ Vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 197/2008 Sb., kterou se vydává vzor formuláře na vydání elektronického platebního rozkazu.

⁴⁰ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění občanský soudní řád-tisk 478/0. *ASPI* [program]. *ASPI* pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 12. prosince 2014].

⁴¹ Tamtéž.

rozkazu byl s účinností od 12. prosince 2008 zaveden pro všechny členské země Evropské unie s výjimkou Dánska nový celoevropský procesní institut evropského platebního rozkazu usnadňující vymáhání nároků v občanskoprávním řízení s evropským příhraničním prvkem, nabylo ke dni 23. ledna 2009 účinnosti v rámci novely provedené zmíněným zákonem č. 7/2009 Sb. ustanovení § 174b OSŘ, které upravuje otázky související se zavedením institutu evropského platebního rozkazu (European payment order), který byl zaveden do českého právního řádu. Hlavním důvodem pro jeho zavedení byla potřeba zlepšit hromadné vymáhání nesporných nároků zejména v souvislosti se zaváděním jednotného zjednodušeného řízení o platebním rozkazu, ale také zjednodušit a urychlit řízení o sporech s příhraničním prvkem, jichž základem jsou nesporné nároky, snížit náklady v těchto věcech a umožnit volný pohyb evropských platebních rozkazů ve všech členských státech přijetím minimálních standardů.⁴²

S účinností od 1. září 2011 byl zákonem č. 218/2011 Sb., kterým se mění občanský soudní řád, doplněn o další větu odst. 1 § 174a OSŘ, čímž byla do procesního předpisu vtělena informace, že formulář návrhu na vydání EPR zveřejní ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup.⁴³ Dále byl doplněn do § 174a OSŘ odst. 3 a již nadále nebylo umožněno soudu v případě nesrozumitelnosti či neurčitosti návrhu na vydání EPR vyzvat žalobce dle § 43 OSŘ k opravě či doplnění návrhu. Takový nesrozumitelný či neurčitý návrh je třeba odmítnout a tím je řízení skončeno. Od 1. července 2012 již nebyl dostačující k podepsání návrhu na vydání EPR zaručený elektronický podpis, nýbrž je nadále vyžadován elektronický podpis uznávaný.

Ustanovení upravující klasický PR zůstala delší dobu beze změn, až zákonem č. 404/2012 Sb., kterým se mění občanský soudní řád, s účinností od 1. 1. 2013 se v § 172 OSŘ na konci odstavce prvního doplnila věta, že ustanovení § 36a odst. 1⁴⁴ se nepoužije a dále § 202 odst. 1 OSŘ byl doplněn o písm. q), což mělo za důsledek nepřipustnost odvolání proti usnesení o zrušení PR, což se samozřejmě týkalo i EPR. Rovněž byly rozšířeny povinné náležitosti návrhu na vydání EPR, který musí napříště kromě obecných náležitostí dle § 42 odst. 4 OSŘ a náležitostí dle § 79 odst. 1 OSŘ

⁴² SMOLÍK, Petr. Řízení o vydání evropského platebního rozkazu. *Právní fórum*, 2009, č. 12, s. 58.

⁴³ Vyhláška č. 197/2008 Sb., kterou se vydává vzor formuláře návrhu na vydání EPR, byla zrušena k 1. září 2011.

⁴⁴ *V řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje senát ve věcech pracovních.*

obsahovat také další identifikační údaje, které soudu usnadní ztotožnění žalovaného s existující osobou. Mezi tyto náležitosti patří datum narození, v případě právnické osoby či podnikající fyzické osoby jejich identifikační číslo. K § 174a byly také přidány další dva odstavce, z nichž jeden zakazuje EPR vydat v případě, pokud soud pokračuje v řízení po jeho přerušení, a dále pokud žalobce nestihl zaplatit soudní poplatek ve lhůtě, kterou mu určil soud ve výzvě k zaplacení, druhý umožnil žalovanému využít k podání odporu proti EPR, stejně jako v případě návrhu na vydání EPR, jednotný formulář zveřejněný ministerstvem způsobem umožňující dálkový přístup, který stačí podepsat zaručeným, nikoliv uznávaným elektronickým podpisem jak je tomu u návrhu na zahájení řízení.

2 Elektronizace justice

2.1 Cesta k elektronizaci

Jak již bylo zmíněno výše, EPR jako modifikovaná forma klasického PR byl do naší právní úpravy vnesen s účinností od 1. července 2008 zákonem č. 123/2008 Sb., kterým se mění občanský soudní řád. Trvalo však bezmála pět let, než mohl být pro řízení zahájené návrhem na vydání EPR veden čistě elektronický spis. Soudní spis je centrálním momentem autoritativní aplikace práva, jeho elektronická podoba obsahuje všechny dokumenty, které by měly být součástí spisu klasického, proto musí být jeho technická realizace dostatečně univerzální. Zároveň lze zavedení elektronického spisu považovat za hlavní součást celé elektronizace soudnictví, neboť bez něj je využití všech ostatních prostředků pouze polovičatým řešením, které by nutně vedlo k problémům při kombinování elektronických a papírových částí spisu.⁴⁵

2.2 Projekt eJustice

Postupný vývoj komunikačních prostředků s sebou přinesl nutnost přizpůsobení právní úpravy tomuto trendu. Právní předpisy, které mnohdy byly přijaty před více než čtyřiceti lety, tak musely projít podstatnou změnou.⁴⁶ Omezení proluk, vylepšení ekonomie, výkonnosti a efektivnosti, zajištění vyšší právní jistoty v systému justice prostřednictvím využití nových technologií jsou jednoznačně žádoucí cíle. Povaha a důležitost justice, která je jednou ze tří složek státní moci, vyžaduje při zavádění takových technologií velkou pozornost, zaměřenou zejména na kvalitní proces implementace, zachování spravedlnosti a nezávislosti.⁴⁷

Elektronizace justice prakticky probíhá delší dobu, jelikož do tohoto procesu lze zahrnovat již počátky využívání informačních technologií.⁴⁸ Podstatou eJustice v ČR je účinné propojení soudů s dalšími institucemi státní správy a s veřejností prostřednictvím moderních informačních technologií. Hlavním smyslem elektronizace

⁴⁵ STUPKA, Václav. eJustice- 1. Fenomén elektronizace justice. *Revue pro právo a technologie*, 2010, č. 2, s. 78-87.

⁴⁶ DÁVID, Radovan. Elektronizace procesních úkonů. *Právní fórum*, 2009, č. 2, s. 57.

⁴⁷ STUPKA, Václav. eJustice- 1. Fenomén elektronizace justice. *Revue pro právo a technologie*, 2010, č. 2, s. 78-87.

⁴⁸ Například využívání telefonní, telegrafické komunikace, první počítače apod.

justice bylo především snížení doby vyřizování soudních případů, zefektivnění spolupráce v rámci resortu justice, efektivní obrana proti průtahům v řízení a celkové zlepšení komunikace veřejnosti s justicí.⁴⁹ Cílem je pak efektivní soudnictví a zrychlení, zjednodušení, zlevnění a zprůhlednění veškerých justičních procesů. Projekt eJustice jako cílevědomé činnosti v ČR začíná v zásadě kolem roku 2005, kdy vláda uložila Ministerstvu spravedlnosti úkol vytvořit elektronickou evidenci soudních spisů.^{50 51} O necelý rok později 6. prosince 2006 vláda ČR usnesením č. 1390 vzala na vědomí „Návrh na zavedení informačního systému elektronické justice v ČR“ a zároveň uložila úkol připravit a předložit vládě k projednání materiál zajišťující provázanost informačního systému elektronické justice se systémem eGovernmentu v celé veřejné správě. Hlavním cílem projektu eJustice⁵² bylo vytvoření takových legislativních, technických a organizačních podmínek, aby bylo možno primárně vést všechny soudní spisy v elektronické podobě a zajistit možnost bezpečného přístupu k obsahu spisu pro oprávněné osoby.⁵³ Do současnosti bylo s většími či menšími úspěchy dosaženo zavedení poměrně velkého množství elektronizovaných agend (ePlatební rozkaz, ePodatelna, eTrestní řízení, infoDeska, infoSoud, infoJednání, insolvenční rejstřík, obchodní rejstřík a rejstřík trestů), které se v mnoha případech překrývají s projektem eGovernmentu,⁵⁴ který můžeme definovat jako umožnění komunikace s institucemi

⁴⁹ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony- tisk 686/0. ASPI [program]. ASPI pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 12. prosince 2014].

⁵⁰ Viz usnesení vlády České republiky ze dne 21. prosince 2005 č. 1652/2005 a usnesení vlády České republiky ze dne 26. října 2005 č. 1390/2005.

⁵¹ STUPKA, Václav. eJustice- 2. Případová studie elektronizace justice. *Revue pro právo a technologie*, 2010, č. 2, s. 87-95.

⁵² **Časový harmonogram zavedení informačního systému eJustice:**

I. etapa: zavedení elektronického soudního spisu, zahájení implementačních prací v roce 2008, pilotní implementace: konec roku 2008, zkušební provoz 30. června 2009, postupné zahájení rutinního provozu systému eJustice- rok 2010.

II. etapa: ověření funkčnosti systému elektronického trestního řízení a přenosu dat mezi policií, státním zastupitelstvím a soudy- 30. června 2009

III. etapa: komplexní řešení eJustice včetně výměny informací se všemi orgány státní správy- zahájení etapy- 30. června 2009.

⁵³ ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Občanské soudní řízení sporné a využití informačních technologií a právních informačních systémů (E-Justice)*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2008, s. 33.

⁵⁴ STUPKA, Václav. eJustice- 2. Případová studie elektronizace justice. *Revue pro právo a technologie*, 2010, č. 2, s. 87-95.

státní a veřejné správy v elektronické podobě a elektronizace veškerých procesů s tím souvisejících.⁵⁵

Předpokládám, že při samotném zrodu elektronizace justice a jejím následném vývoji nebylo dáno moc prostoru k vyjádření a podnětům právě samotným představitelům justice, a to především soudcům a vybraným administrativním pracovníkům soudů, kteří se v rámci své každodenní praxe setkávají s instituty elektronizace justice. Proto považuji za úspěch, že republiková rada Soudcovské unie schválila na březnovém zasedání roku 2016 zřízení odborného kolegia právě pro elektronizaci justice. Je otázkou, do jaké míry bude tomuto kolegiu dán prostor, ale i tak díky jejímu vzniku věřím v budoucí zdárné fungování a rozvoj elektronizace v justici. Dle sdělení soudcovské unie se založením kolegia pro elektronizaci sleduje možnost ovlivňovat další vývoj elektronizace justice. Hlavní náplní kolegia by měla být konzultační činnost, kterou by její členové měli poskytovat těm, kteří se již elektronizací zabývají. Je taktéž poukázáno, že je nezbytné, aby se členové kolegia rekrutovali ze soudů všech stupňů tak, aby bylo možné potřeby každého typu soudu brát v potaz, aby elektronická komunikace mezi soudy nevázla, a aby se kdokoliv při přestupu na soud jakéhokoliv stupně nemusel učit zcela novým systémům.⁵⁶

2.3 Základy elektronických podání

Mezi klíčové pojmy v oblasti eGovernmentu patří pojem elektronická podatelna. Proto bylo neopomenutelným momentem pro regulaci elektronického právního styku vydání vyhlášky Ministerstva informatiky č. 496/2004 Sb. ze dne 29. července 2004, o elektronických podatelkách, která s účinností od 1. ledna 2005 zavedla všem orgánům veřejné moci povinnost zřídit elektronické podatelny, případně zajistit jejich provoz prostřednictvím jiného úřadu, dále pak povinnost zajistit elektronický podpis oprávněného zaměstnance orgánu veřejné moci nebo uznávanou elektronickou značku příslušného orgánu veřejné moci a dále též zajistit ochranu zpracovávaných informací.⁵⁷ Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů (ZoEP) elektronickou podatelnu definuje v § 2 písm. y) jako pracoviště orgánu veřejné moci

⁵⁵ BUDIŠ, Petr, HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky*. 1. vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2010, s. 11.

⁵⁶ FINDEJS, Stanislav. Kolegium pro elektronizaci justice. *Soudce*, 2016, č.5, s.2-3.

⁵⁷ JANÁK, Jan, MATEJKA, Ján. Normativní regulace datových schránek. *Právník*, 2010, č. 4, s. 345-372.

určené pro příjem a odesílání datových zpráv, tedy jako styčný bod v komunikaci s veřejnou správou.⁵⁸ ZoEP však začal také elektronizaci i k účastníkům řízení a osobám na řízení zúčastněným, protože umožnil občanům obracet se na úřady i soudy dálkově prostřednictvím veřejné datové sítě podáním se zaručeným elektronickým podpisem.⁵⁹ Přijetím tohoto zákona tedy došlo k vytvoření regulačního rámce elektronického podepisování a k úpravě souvisejících práv a povinností, zejména zavedené zvláštního režimu certifikátů a poskytovatelů certifikačních služeb.⁶⁰

Právní základ elektronického podpisu na úrovni legislativy Evropské unie tvoří nepochybně Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 199/93/ES ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy. Je však třeba zmínit, že právě tato zmiňovaná směrnice bude zrušena ke dni 1. 7. 2016. Od 1. 7. 2016 vstupuje v platnost přímo závazné nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 199/93/ES (tzv. nařízení eIDAS).⁶¹ Podrobněji bude o problematice elektronického podpisu pojednáno v kapitole o podpisu návrhu na vydání EPR.

Zásadní přelom pro ČR a její právní řád znamenalo přijetí zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (ZoEÚ), když s účinností od 1. července 2009 došlo k postupnému zřizování veřejných datových schránek, které znamenají zatímní vrchol ve vývoji a postupném zavádění elektronizace justice, ale i správního řízení.⁶²

⁵⁸ BUDIŠ, Petr, HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky*. 1. vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2010, s. 11.

⁵⁹ JIRSA, Jaromír. Historie, současnost a perspektivy elektronické justice. *Soudce*, 2012, č. 1, s. 4-7.

⁶⁰ JANÁK, Jan, MATEJKA, Ján. Normativní regulace datových schránek. *Právník*, 2010, č. 4, s. 345-372.

⁶¹ *Před datem 1. 7. 2016 je nutné situaci stran formátů zaručených elektronických podpisů a elektronických značek posuzovat podle ZoEP. Po datu 1. 7. 2016 bude nutné situaci posuzovat podle nařízení eIDAS a související legislativy.*

⁶² DÁVID, Radovan. Elektronizace procesních úkonů. *Právní fórum*, 2009, č. 2, s. 57.

3 Charakteristika elektronického rozkazního řízení

3.1 Právní rámec

EPR je upraven v části třetí hlavě čtvrté § 174a OSŘ, přičemž dle ustanovení §174a odst. 3 OSŘ platí, že na elektronické rozkazní řízení se obdobně použijí i ustanovení upravující klasický PR (§ 172 až 174 OSŘ). Návrh na vydání EPR musí být podán pomocí webového formuláře a podepsán uznávaným elektronickým podpisem. V takovém návrhu může žalobce požadovat od žalovaného peněžní plnění do výše 1 milionu českých korun. Splní-li žalobce všechny náležitosti, může soud vydat EPR. V něm žalovanému uloží, aby do 15 dnů od jeho doručení zaplatil žalobci uplatněnou pohledávku a náklady řízení, nebo aby v téže lhůtě podal odpor u soudu, který jej vydal. EPR, proti němuž nebyl podán odpor má účinky pravomocného rozsudku a je tedy možné požadovat výkon rozhodnutí. V případech, kdy se nepodaří EPR doručit žalovanému do vlastních rukou, nebo podá-li žalovaný odpor, ruší se EPR v plném rozsahu a soud nařídí jednání.⁶³

3.2 Postavení elektronického rozkazního řízení v civilním procesu

K projednání věci samé je zákonem předepsáno řízení s jednáním. Řízení s jednáním nesporně lépe zaručuje přímý styk soudu se všemi účastníky a umožňuje procesním stranám jednat zákonem stanoveným způsobem.⁶⁴ OSŘ však zásadu ústnosti, potažmo i veřejnosti prolamuje, neboť umožňuje soudu vydat v tzv. zkráceném řízení určitý typ rozhodnutí ve věci samé, jimiž se řízení končí, aniž by došlo k nařízení jednání. Jedná se o *PR*, *EPR*, *evropský platební rozkaz* a *směnečný a šekový platební rozkaz*. Forma rozhodnutí je zde úzce spjata s povahou řízení, protože v jiném než zkráceném řízení nelze tato rozhodnutí vydat a naopak, ve zkráceném řízení nelze meritorně rozhodnout jinou formou rozhodnutí. S vyloučením rovnosti účastníků soud rozhodne pouze na základě obsahu žaloby. Žalovaný však není možnosti obrany zbaven, ta se pouze odsouvá do stadia po rozhodnutí, kdy je na žalovaném, zda

⁶³ STUPKA, Václav. eJustice- 2. Případová studie elektronizace justice. *Revue pro právo a technologie*, 2010, č. 2, s. 87-95.

⁶⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Základy civilního řízení*. 2. vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2007, s. 71.

se rozhodnutí vzepře, či jej akceptuje.⁶⁵ V literatuře se dále setkáváme s dělením zkráceného řízení na zkrácené řízení ve věcech směnečných a šekových a rozkazní řízení.⁶⁶

Chápu to tedy tak, že zkrácené řízení je jakási zákonem upravená odchylka od standardního průběhu řízení se všemi jeho atributy, ve kterém je možné v závislosti na charakteru vymáhané pohledávky a zvoleném způsobu podání k soudu dosáhnout pěti možných exekučních titulů, přičemž zkrácené řízení má z terminologického hlediska dvě podmnožiny, *rozkazní řízení* (PR, EPR a evropský PR) a řízení ve věcech *směnečných a šekových* (směnečný PR, šekový PR). Převažující náhled na rozkazní řízení jako součást řízení nalézacího odpovídá českému konceptu, podle něhož smyslem civilního řízení je, aby soud iniciativně hledal a našel pravdu. Prvotním cílem českého civilního řízení nemůže být automatizovaná tvorba exekučních titulů, neboť soud má rozhodovat na základě objektivní, a nikoliv pouze žalobcem tvrzené reality.⁶⁷ Opačný názor je ten, že úprava rozkazního řízení v ČR teoreticky vede spíše k názoru, že rozkazní řízení je řízením odlišným od obecného. Nedůslednost v některých částech jeho úpravy a především při jejich aplikaci z něj však činí jen označení pro první fázi obecného řízení.⁶⁸

Na základě výše uvedeného se osobně přikláním k názoru, že rozkazní řízení není řízením, které by existovalo jako svébytný druh vedle obecného řízení před soudem. Považuji ho jen za jeho specifickou podmnožinu vykazující v podstatné části určité společné znaky, ale na druhou stranu i značné odchylky od obecného řízení. S označením rozkazního řízení jako první fáze obecného řízení se taktéž zcela neztotožňuji a nepovažuji jej za přesné, neboť ve mně vyvolává pocit, že po první fázi musí logicky následovat další fáze, což se jeví jako zavádějící, neboť k dalším fázím ne vždy musí dojít. Proto by bylo vhodnější označovat rozkazní řízení jen jako určitou vymezenou část obecného řízení.

Institut EPR měl být podle původního záměru předkladatele zcela novým typem rozkazního řízení. Ministerstvo spravedlnosti původně předpokládalo, že jeho vydání

⁶⁵ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2011, s. 354-355.

⁶⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2006, s. 347.

⁶⁷ SVOBODA, Karel. *Nové instituty českého civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, s. 19.

⁶⁸ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz: srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a ve vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2000, s. 21-22.

bude zcela automatizované, bez účasti lidského faktoru. Soud (přesněji soudní počítač) měl být povinen jej vydat, aniž by přezkoumával oprávněnost nároku žalobce jak po stránce skutkové, tak po stránce právní. Původní návrh ministerstva se zejména u soudců neseťkal s pochopením a neprosadil se. Aktuální verze EPR je tak jen mírně modifikovanou obdobou běžného rozkazního řízení.⁶⁹

3.3 Zpracování elektronické rozkazní agendy soudem

3.3.1 Elektronický rozkazní spis

Jak již bylo zmíněno výše, okamžikem nabytí účinnosti ustanovení o EPR došlo pouze k vytvoření základního stavebního kamene pro elektronický soudní spis, který neznamenal pro soudy, na rozdíl od žalobce, který měl možnost podat návrh na vydání EPR pouze na jednotném formuláři přes webovou aplikaci, žádnou revoluční novinku. Dále se vedl klasický papírový spis, věc se pouze nově zpracovávala v rejstříku EC v informačním systému ISAS. Stále totiž neexistovala jediná agenda, v níž by mohl účastník se soudem komunikovat jen elektronicky a zároveň soud neměl povinnost vést spis v listinné podobě. Původní elektronická rozkazní agenda taková nebyla, soudy v ní nadále tiskly, sešívaly spisy, štosovaly je ve spisovných.

Zlom nastal 1. ledna 2012 v souvislosti s postupným zaváděním provozu aplikace CEPR na soudech v ČR. Jedná se o první využití čistě elektronického vedení soudního spisu, který již není podporován spisem listinným. Návrhy na vydání EPR se zapisují a vedou celorepublikově v jediném rejstříku EPR. Spisová značka elektronického rozkazního spisu je tvořena označením rejstříku EPR a běžným číslem rejstříku lomeným letopočtem (např. EPR 1533/2014). Elektronický rozkazní spis tak tvoří všechny dokumenty, kterými jsou písemnosti v elektronické podobě a jejich přílohy v elektronické podobě, vztahující se k téže věci.⁷⁰ I když zde hovořím o elektronickém soudním spisu, neznamená to pro žalující stranu, že by musela být zběhlá ve výpočetní technice a mít zřízenou datovou schránku či elektronický podpis, aby vůbec bylo možné učinit určitá podání vůči soudu. Pokud totiž v rámci elektronického rozkazního řízení učiní účastník podání v listinné podobě, soud jej převede do elektronické podoby a vloží

⁶⁹ SVOBODA, Karel. *Nové instituty českého civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, s. 20.

⁷⁰ § 200d odst.1 a 5 VKŘ

do elektronického spisu. Originál podání je následně podle jeho charakteru⁷¹ zařazen do sběrného spisu.⁷²

3.3.2 Systém CEPR

Provoz této aplikace byl nejprve zaveden na pěti vybraných pilotních soudech (Krajský soud v Plzni, Obvodní soud pro Prahu 9, Okresní soud v Hradci Králové, Okresní soud v Jablonci nad Nisou a Okresní soud v Ostravě), přičemž k postupnému zapojení dalších soudů došlo v druhé polovině roku 2012 po vyhodnocení pilotního provozu.⁷³

Aplikace CEPR je postavena na principu událostního zpracování agendy, kde dochází k rozdělení událostí mezi pracovníky. Každá událost obsahuje jednu nebo více činností. Některé události jsou zároveň i úkony. V aplikaci existují dva typy událostí, automatické a ruční. Ruční událost zpracovává řešitel, automatická je zpracována aplikací. Události jsou zpracovány jako workflow, což je automatický proces, který podle předem definovaných návazností jednotlivých událostí posouvá věc z pracovního stolu uživatele, který dokončil jednu událost na pracovní stůl jiného uživatele, který má provést další událost.⁷⁴ Koncepce celého zpracování této nové agendy CEPR je tedy jinými slovy založena na podrobném popisu celého procesu a popisu jednotlivých kroků, z jakých se skládá. Pro každý krok je stanoveno, zda ho musí nutně provádět člověk nebo zda je možné ho provést automaticky. Systém sám hlídá potřebné lhůty a stavy věcí a zásah řešitele si vyžádá jen pro ty kroky a v tom čase, kdy to dává smysl. Například kontrola doručení nenastává ihned po doručení, ale až po uplynutí lhůty k podání opravného prostředku. Systém může díky propojení s dalšími systémy provádět některé úkony sám (lustrace v CEO, insolvenčním rejstříku, RES).⁷⁵

⁷¹ Podle § 200e odst. 2 VKŘ soud vede sběrný spis pro uchování doručenek, nedoručených obsílek, opravných prostředků, vrácených nebo postoupených spisů z jiných soudů a pro uchování dalších písemností.

⁷² § 200d odst. 3 VKŘ.

⁷³ ŽENKL, Marek. *Spuštěna nová služba eJustice: Centrální elektronický platební rozkaz* [online]. komora.cz, 7. 2. 2012 [cit. 28. 1. 2014]. Dostupné na <<http://komora.cz/zpravodajstvi-a-media-aktuality-4/legislativa-a-normy/spustena-nova-sluzba-ejustice-centralni-elektronicky-platebni-rozkaz.aspx>>.

⁷⁴ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI (CCA Group, a.s.). *Uživatelská příručka aplikace CEPR* [online]. epodatelna.justice.cz, 2. 12. 2010 [cit. 15. 9. 2013]. Dostupné na <<http://epodatelna.justice.cz/ePodatelna/epo1200new/form.do#>>.

⁷⁵ JIRSA, Jaromír. K projektu centrálního elektronického platebního rozkazu aneb elektronizace justice konečně začíná. *CODEXIS JUSTICE* [program], 11. června 2012. Aktualizace k 3. lednu 2014 [cit. 14. března 2014].

Na druhou stranu ale musím značně zkritizovat fakt, že aplikace CEPR se nedokázala od počátku zavedení propojit s Centrální evidencí vězňenských osob, jíž provoz zajišťuje Vězeňská služba ČR. Vyhledávání se standardním způsobem děje v systému eLustrace přes webovou adresu <https://elustrace.grvs.justice.cz>. Skutečnost, zda se žalovaný nenachází ve výkonu vazby nebo trestu, je nutné zjišťovat zcela nezávisle na aplikaci CEPR. Samotné zjišťování se ale většinou provádí až po převedení věci do rejstříku C. V tomto vidím velký nedostatek celé aplikace CEPR, neboť lustrace mohla pohodlně proběhnout souběžně například s lustrací věci v insolvenčním rejstříku a předešlo by se tak mnohdy zbytečným krokům, kterými může být doručování na více adres a následně rušení EPR pro nedoručitelnost.

Dále je třeba podotknout, že v aplikaci jsou jednotně definované šablony pro tvorbu dokumentů, které se generují ve formátu pdf a ve většině případů je není možné uživatelsky jakkoli měnit či dokonce si vytvářet vlastní vzory rozhodnutí. U některých typů rozhodnutí (např. usnesení o zastavení řízení pro zpětvzetí žaloby, usnesení o prominutí zmeškání lhůty k podání odporu) je řešiteli umožněno vložit si do dokumentu alespoň část svého vlastního odůvodnění. Což se mi někdy jeví jako vcelku komplikovaná záležitost, neboť se musí podařit skloubit vlastní vytvořené odstavce s textem již do šablony dokumentu zapracovaný. Ve většině případů je ale řešitel zcela odkázán na předem definované texty rozhodnutí.

3.3.3 Hybridní pošta

Pro doručování soudních zásilek účastníkům, jimž musí být doručeny v listinné podobě, se využívá hybridní pošty. Její podstatou je, že odesílatel expeduje veškeré zásilky elektronicky s elektronickým podpisem, a to i ty, které mají být doručeny v listinné podobě. Jejich vytištění vložená do obálky a doručení zajišťuje poskytovatel poštovních služeb.⁷⁶

Vyhotovování písemností za součinnosti provozovatele poštovních služeb je právně zakotveno v § 48 odst. 3 a 4 OSŘ. Podrobnosti nám stanovuje vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, dle které soudy zasílají provozovateli poštovních služeb své písemnosti v elektronické

⁷⁶ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Papírovou podobu soudních spisů v agendě elektronického platebního rozkazu nahradí elektronická verze* [online]. justice.cz, 20. 4. 2012 [cit. 25. 1. 2014]. Dostupné na <<http://www.portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&d=322685>>.

podobě. Písemnost musí kromě obecných náležitostí obsahovat specifický identifikátor, který je umístěn v pravém horním rohu písemnosti pod jednacím číslem. Pomocí specifického identifikátoru je možné na internetových stránkách ministerstva spravedlnosti ověřit pravost dokumentu a získat elektronický originál rozhodnutí, a to včetně informace o nabytí právní moci. Dále musí být písemnost podepsána uznávaným elektronickým podpisem toho, kdo ji vyhotovil, nebo opatřena uznávanou elektronickou značkou soudu. Provozovatel poštovních služeb převede písemnost do listinné podoby tím způsobem, že ji vytiskne a vyhotoví k ní obálku. Následně ji doručí adresátovi.

Podrobný postup při vyhotovování písemností hybridní poštou

- I.** Písemnost soudu vzniká pouze v elektronické podobě, obsahuje specifický identifikátor, je podepsána uznávaným elektronickým podpisem, či elektronickou značkou soudu a je opatřena časovým razítkem.
- II.** Po podepsání a schválení dokumentu soud vyhledá, zda má adresát datovou schránku. V případě, že ano, zasílá repliku originálu písemnosti do datové schránky. V opačném případě zasílá repliku originálu prostřednictvím elektronického rozhraní provozovateli hybridní pošty.
- III.** V rámci hybridní pošty je soudní písemnost automatizovaným způsobem vytištěna a vložena do předtištěné obálky s doručenkou. Potřebné údaje pro doručování (např. adresa) jsou předány v elektronické podobě formou metadat.
- IV.** Provozovatel poštovních služeb písemnost doručí adresátovi.
- V.** Podepsané doručenky či vrácené zásilky provozovatel poštovních služeb naskenuje a doručí soudu v elektronické podobě. Soud doručenky v elektronické podobě automaticky založí do elektronického spisu. Doručenky v listinné podobě se doručí soudu v dohodnutých intervalech. Soud následně listinné doručenky založí do sběrného spisu.
- VI.** Účastník po převzetí stejnopisu soudní písemnosti v listinné podobě má možnost ověřit pravost písemnosti, popř. získat repliku originálu písemnosti v elektronické formě (včetně elektronického podpisu a časového razítka) pomocí speciální webové aplikace infoDokument,

kteřá je pŕístupná pŕes internetové stránky ministerstva spravedlnosti. Pro ov eren ı pravosti písemnosti nebo z ısk anı repliky elektronického originálu je nezbytné do aplikace zadat specifický identifikátor, spisovou značku a datum vyd anı rozhodnutí.⁷⁷

3.3.4 Ukončení elektronické fáze rozkazního řízení a pŕevod věci

Ustanovení   200j VKŘ po ıt a s tím, že plná elektronizace rozkazní agendy zpravov ana v aplikaci CEPR skon ı tehdy, nebude-li věc v této aplikaci pravomocn e vyřízena. V řízení bude dále pokračováno s tím, že se věc pŕevejde novým zápise m věci do rejstříku C. Děje se tak v události nazvané tvůrci aplikace CEPR jako *pŕevod do sporného řízení*. Tato formulace se mi zdá velmi nepŕesn a a neprofesionální, neboť s ohledem na charakter sporného řízení, do kterého řadím i rozkazní řízení, je nelogické po skončení zpracov av anı věci v aplikaci CEPR věc formulačně pŕev ad et do sporného řízení, kd y   pŕ v e sporné řízení ve formě řízení rozkazního bylo vedeno jí   od samotného zahájení řízení. Bylo by proto vhodn e pojmenovat tuto událost tak, jak je uvedena ve VKŘ, tedy jako *pŕevod do rejstříku C*.

3.3.5 Spis v rejstříku C

Po pŕeveden ı věci se tedy pro věc zakládá klasický papírový spis a pŕid el ı se mu zcela nová spisová značka v pořadu nápadu věci. V souladu s   200j odst. 3 VKŘ musí papírový spis za ınat tzv. obsahem e-spisu, kde najdeme seznam všech dokumentů, které tvořily spis v aplikaci CEPR, dále v  dly následuje samotný návrh na vyd anı EPR pevn e spojen s identifikátorem pod anı a odpor proti EPR, pŕ ıpadn e usnesení o zrušení EPR í záznam ohledně důvodu pŕevodu věci. VKŘ nepo ıt a s tím, že by ostatní dokumenty a pŕ ılohy byly pŕev ad eny do listinné podoby, co   mnohdy zna n e komplikuje pŕacı se samotným spisem a celkovou orientaci v něm. Proto se v některých pŕ ıpadech alespoň ty nejdůle  it ejš ı pŕ ılohy tisknou. Propojení elektronického spisu a papírového ve vztahu CEPR-ISAS by zlepšilo na vybraných soudech pou  ıtv anı tabletů, do kterých se dle pokynů soudce ve speciálním programu nahrají potŕebn e elektronické spisy. Soudce má potom pŕı pŕacı s papírovým spisem vcelku ucelený

⁷⁷  ENKL, Marek. *Spuřt ena nová slu  ba eJustice: Centřaln ı elektronický platební rozkaz* [online]. komora.cz, 7. 2. 2012 [cit. 28. 1. 2014]. Dostupné na <<http://komora.cz/zpravodajstvi-a-media-aktuality-4/legislativa-a-normy/spustena-nova-sluzba-ejustice-centralni-elektronicky-platebni-rozkaz.aspx>>.

přehled o tom, jaký byl průběh řízení v elektronickém rozkazním řízení. Jak můžeme tedy vidět, elektronizace v širším slova smyslu nekončí ani okamžikem převodu věci do rejstříku C.

V aplikaci CEPR se po zjištění, že převod věci do aplikace ISAS proběhl úspěšně, neprovádí již žádné další úkony. Opatření věci novou spisovou značkou pro rejstřík C je pro některé účastníky řízení matoucí a stává se i poté, co se věc již v tomto rejstříku zpracovává, že dojde soudu podání označené spisovou značkou pro elektronické rozkazní řízení. Zde záleží na pozornosti a pečlivosti pracovníků vyššího podacího oddělení, kteří by měli podání přiřadit vždy k tzv. živé spisové značce, nikoliv k odškrtnuté věci. Dvojkolejnost spisových značek u téže věci známe již z doby, kdy byla rozkazní agenda zpracovávána v rejstříku Ro a následně docházelo k překlopení věci do rejstříku C.

4 Průběh elektronického rozkazního řízení u okresního soudu

4.1 Zahájení řízení

Zahájením řízení vzniká procesní vztah mezi soudem a účastníky řízení, jakož i mezi účastníky řízení navzájem. V procesněprávních vztazích vznikají všem jeho subjektům procesní práva a povinnosti, která nakonec vyústí v projednání a rozhodnutí sporu.⁷⁸ V § 82 odst. 1 OSŘ se přesně vymezuje okamžik, kdy dochází k zahájení řízení v případě, že návrh na zahájení řízení je učiněn prostřednictvím elektronické aplikace určené k podání takového návrhu. K zahájení řízení tedy dojde v okamžiku, kdy je návrh dostupný informačnímu systému určenému k příjmu takového podání. Příjem podání na soud blíže upravuje vyhláška ministerstva vnitra č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, přičemž podacím razítkem podatelny je záznam o ověření datové zprávy a dokumentů v ní obsažených. Tento záznam se tvoří u každé datové zprávy, kterou dojde návrh na vydání EPR soudu prostřednictvím dálkového přístupu přímým vyplněním elektronického formuláře s využitím internetové aplikace.⁷⁹

Elektronické rozkazní řízení lze zahájit pouze návrh, konkrétně podáním návrhu na vydání EPR. Samotný návrh na vydání EPR musí být podán prostřednictvím webové aplikace ePodatelna dostupné přes internetové stránky ministerstva spravedlnosti www.justice.cz, kde v sekci ePlatební rozkaz je uživatel naveden na vyplnění elektronického formuláře návrhu na vydání EPR. Z uvedeného tedy dovozují následující. Není-li návrh na vydání EPR zpracován a podán prostřednictvím aplikace k tomu určené, nemůže dojít k vydání EPR. V praxi jsem se setkala s několika případy, kdy soudu došel vyplněný formulář návrhu na vydání EPR, avšak tento byl soudu zaslán vytištěný v obálce či prostřednictvím datové schránky. V daném případě je nutné postupovat podle § 41 odst. 2 OSŘ a podání, i přesto že je nadepsáno jako návrh

⁷⁸ DRÁPAL, Ljubomír. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 544-548 (§ 82).

⁷⁹ Viz § 10 odst. 1 Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 11/2013 Sb. instr. a sdělení, kterou se upravuje jednotný postup podatelny při příjmu a ověřování datových zpráv a dokumentů v nich obsažených ze dne 17. dubna 2013.

na vydání EPR, posoudit podle svého obsahu jako návrh na vydání PR a věc zpracovávat v rejstříku C, jelikož není splněna podmínka návrhu podaného na elektronickém formuláři stanovená v § 174a odst. 1 OSŘ.

4.2 Formulář návrhu na vydání EPR

Do 30. srpna 2011 Ministerstvo spravedlnosti vydávalo vzor formuláře návrhu na vydání EPR formou vyhlášky. Podle původního znění § 374a OSŘ vydalo Ministerstvo spravedlnosti vyhlášku č. 197/2008 Sb., kterou se vydává vzor formuláře návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu a následně vyhlášku č. 43/2011 Sb. Tento způsob vydávání formuláře formou vyhlášky neumožňoval flexibilní a rychlou změnu formuláře. Současné zveřejnění způsobem umožňujícím dálkový přístup umožňuje rychlou změnu formuláře a je v praxi velmi využíváný.

Pro vyplnění formuláře na vydání EPR je zapotřebí program Adobe Reader. Formulář je rozdělen do několika dílčích částí (A-H)⁸⁰, které uživatel musí postupně projít a vyplnit. Pole formuláře jsou rozdělena na pole povinná (červeně orámovaná) a pole nepovinná (bez orámování). V případě nevyplnění některého z povinných polí není umožněno uživateli formulář odeslat. Po řádném vyplnění a podepsání dochází k odeslání návrhu na centrální ePodatelnu Ministerstva spravedlnosti, odkud je distribuován na podatelnu příslušného soudu. Podatelé se vrátí z centrální ePodatelny Ministerstva spravedlnosti potvrzující e-mail o přijetí návrhu na vydání EPR podatelnou Ministerstva spravedlnosti.⁸¹ Nemožnost odeslání řádně nevyplněného formuláře považují někteří autoři za rozpor s § 43 odst. 1 OSŘ, dle kterého má vady žaloby posuzovat a k jejich případnému odstranění vyzývat až soud.⁸² Tento názor však považují za příliš radikální, protože systém návrh nepřezkoumává po skutkové a právní stránce, pouze pro řádné odeslání soudu vyžaduje, aby uživatel do příslušných částí

⁸⁰ Část A: soud, kterému je návrh určen.
Část B: účastníci a jejich zástupci.
Část C: předmět- právo na zaplacení peněžité částky.
Část D: náhrada nákladů řízení.
Část E: soudní poplatek.
Část F: bankovní údaje.
Část G: petit.
Část H: přílohy.

⁸¹ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI (CCA Group, a.s.). *Uživatelská příručka aplikace CEPR* [online]. epodatelna.justice.cz, 2. 12. 2010 [cit. 15. 9. 2013]. Dostupné na <<http://epodatelna.justice.cz/ePodatelna/epo1200new/form.do#>>.

⁸² SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 33.

aktivně zasáhl bez ohledu na to, zda uvede relevantní údaje či pouze do každé části uvede nesmyslný text znaků. Navíc žalobci nic nebrání podat žalobu jinými prostředky.

4.3 Náležitosti návrhu na vydání EPR

Návrh na vydání EPR je specifická forma návrhu na zahájení řízení (žaloby). Musí tedy dle § 42 odst. 4 OSŘ obsahovat tzv. obecné náležitosti každého podání, tj. označení soudu, podatele, předmětné věci a záměru, dále podpis a datum. Náležitosti návrhu na zahájení řízení obsahuje blíže § 79 odst. 1 OSŘ, který stanoví, že návrh musí dále obsahovat jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla nebo identifikační čísla účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, identifikační číslo, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrné, čeho se navrhovatel domáhá. Jelikož je návrh na vydání EPR návrhem specifickým, vyjmenovává § 174a odst. 2 OSŘ další nutné náležitosti vedle výše zmíněných, a to datum narození fyzické osoby, identifikační číslo právnické osoby nebo identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem.

Většina podaných návrhů na vydání EPR má charakter tzv. *formulářové žaloby*, kterou Ústavní soud definoval jako návrh mající podobu užitého využitého vzoru, jenž se od něj odlišuje jen v minimální míře, a to právě takové, aby mohl návrh co do určitosti osob účastníků a předmětu řízení dostatečně individualizován. Základ právní argumentace včetně její stylizace a formálního vyjádření však je totožný, či jen s drobnými odchylkami. Poukazuje se na to, že soudy prvního stupně jej odhalí i díky jednotě osobě žalobce, jejího právního předchůdce, anebo jejího advokáta. Dle názoru soudu tak sepsání formulářové žaloby představuje spíše administrativní úkon, než provedení úkonu právní služby.⁸³ Zdůrazňuji však, že nelze v žádném případě obecně ztotožnit veškeré podané návrhy na vydání EPR s formulářovými žalobami, formulářové žaloby pouze tvoří stěžejní část věcí vyřizovaných v agendě CEPR. Do července 2014 bylo na soudu, aby v zájmu správného rozhodnutí o nákladech řízení případnou formulářovou žalobu správně vyhodnotil. Bližší podrobnosti budou zmíněny v kapitole o rozhodování o nákladech řízení.

⁸³ Nález Ústavního soudu ze dne 29. března 2012, sp. zn. I. ÚS 3923/11, bod 28.

4.3.1 Označení soudu, jemuž je žaloba určena

Označením soudu je dáno najevo, který soud považuje žalobce za příslušný. Žalobce má možnost si při vyplňování návrhu na vydání EPR interaktivně vybrat konkrétní soud, k němuž je poté návrh odeslán. Odpadá tedy eventualita podání návrhu na vydání EPR soudu, který není totožný s tím, který byl označen v žalobě. V řízení vedeném v rejstříku C se tento případ občas stane, není ale nutné usnesením vyslovovat místní nepřislusnost dle § 105 OSŘ, postačí podání postoupit soudu, kterého žalobce označil v žalobě, tzv. krátkou cestou, neboť v podání je soud jednoznačně označen.

4.3.2 Označení účastníků řízení

Přesné vymezení okruhu účastníků v žalobě je bezvýjimečným požadavkem individualizace žaloby. Je povinností žalobce přesně označit sebe jako žalobce (včetně případného zástupce) i toho, proti komu žaloba směřuje (žalovaný). V elektronickém rozkazním řízení je nemyslitelné, že by se určení žalovaného přenechávalo někomu jinému, např. soudu, nebo že by se mohlo vést proti neznámé osobě. To je důsledek soukromoprávní povahy uplatňovaných práv a projev dispoziční a projednací zásady. Pouze výjimečně, je-li žalovaný neznámého pobytu nebo nedaří-li se mu doručit do ciziny, lze dle § 29 odst. 2 OSŘ ustanovit opatrovníka, který jedná jako zástupce, avšak totožnost účastníka musí být známa a uvést ji je povinností žalobce. Účastníci musí být přesně označeni již v žalobě také proto, aby jim soud mohl garantovat rovnost a uplatnění veškerých procesních práv od samého začátku řízení. Procesní ochrana se poskytuje nejen žalobci, ale stejnou měrou i žalovanému, proto v žádném případě nemůže proběhnout byť i jen část řízení bez něho.⁸⁴

Jak již bylo zmíněno, v elektronickém rozkazním řízení je kladen požadavek na více náležitostí v návrhu na zahájení. Dle § 174a odst. 2 OSŘ se jedná o povinné uvedení data narození fyzické osoby, identifikačního čísla právnické osoby nebo identifikačního čísla fyzické osoby, která je podnikatelem.⁸⁵ Je to z důvodu požadavku na rychlost a efektivitu vyřizování věcí. Jestliže žalobce žalovaného takto řádně označí,

⁸⁴ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. 4. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 216.

⁸⁵ V rozkazním řízení má žalobce právo volby. Pokud požadovanými údaji o žalovaném disponuje, podá návrh na vydání EPR, pokud údaje nemá, podá návrh na vydání klasického platebního rozkazu. Uvedeného postupu využívá hojně Česká televize domáhající se po žalovaných zaplacení koncesionářských poplatků.

dojde k automatické lustraci osoby žalovaného v centrální evidenci obyvatel vedené Ministerstvem vnitra a následnému ztotožnění s existující osobou. Soud tak již dále nemusí podnikat žádné kroky k zjištění existence žalovaného, což je ve většině případů vcelku složitý a zdlouhavý proces. Je na zvážení, zda by nebylo vhodné zakotvit nekompromisně povinné uvádění správného data narození či identifikačního čísla ve všech návrzích na zahájení civilního řízení. Z praxe vím, že povinné uvedení těchto identifikačních údajů jde právě v elektronickém rozkazním řízení obejít uvedením chybného údaje, neboť zákon nehovoří o uvedení skutečně správného data narození či rodného čísla. Nezřídka se proto stává, že dle sděleného údaje v návrhu na vydání EPR (datum narození či rodné číslo) osobu nelze vylustrovat v centrální evidenci obyvatel. Aby měl soud jistotu, že označený účastník skutečně existuje, a aby byla do budoucna zajištěna materiální vykonatelnost EPR, snaží se soud údaj zjistit (ze soudního rejstříku, dotazem na obecní úřad, úřady práce...). Z judikatury však jednoznačně vyplývá, že z § 79 OSŘ nelze dovodit povinnost žalobce, aby uvedl další identifikační znaky žalované fyzické osoby (např. datum narození), jestliže na jím uvedené adrese se žádná z osob, s nimiž by mohla být žalovaná strana zaměněna, nezdržuje. Uvedená adresa nesmí být ale smyšlená nebo nikdy neexistující.⁸⁶ To pro elektronické rozkazní řízení může znamenat, že i když žalobcem uvedený údaj není správný, žalobce svou povinnost fakticky splnil, protože návrh na vydání EPR požadovanou náležitost ve skutečnosti má. A pokud se neobjeví pochybnost o případném zaměnění žalovaného s osobou stejného jména či neexistenci jeho adresy, bude soud v řízení bez dalšího pokračovat. V opačném případě dochází soud k závěru, že pokud žalovaný není evidován v centrální evidenci obyvatel a žalobce výslovně uvedl, že žalovaný má trvalý pobyt na území ČR, není daný účastník způsobilý být účastníkem řízení⁸⁷, což má za následek zastavení řízení pro nedostatek podmínky řízení.

4.3.3 Vylíčení rozhodujících skutečností

Na tuto povinnou náležitost by měli žalobci klást při vyplňování návrhu na vydání EPR největší důraz a mít na paměti, že se jedná o stěžejní část žaloby, ne-li přímo o její jádro. Čím precizněji a zodpovědněji žalobce vylíčí rozhodující skutečnosti, tím dříve

⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. července 2010, sp. zn. 33 Cdo 2359/2010.

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. ledna 2011, sp. zn. 33 Cdo 3072/2009.

může být ve věci meritorně rozhodnuto. Tato povinná náležitost způsobuje žalobcům největší problémy. Přihlédneme-li v neposlední řadě v podstatě k formulářovému návrhu na zahájení rozkazního řízení, má valná většina žalobců tendenci vyplnit kolonku pro vylíčení rozhodujících skutečností co nejstručněji. Setkala jsem se dokonce s případem, kdy žalobce nepoužil ani celé souvislé věty.

Vylíčení rozhodujících skutečností v sobě zahrnuje vícero přirozených žalobních prvků. V jeho rámci je třeba popsat objektivní i subjektivní stránku skutku, který je předmětem žaloby, jakož i popis právního zájmu žalobce na výsledku řízení.

Pod pojmem rozhodující skutečnosti dle § 79 odst. 1 OSŘ se rozumí údaje, které jsou zcela nutné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout. Žalobce musí v žalobě uvést takové skutečnosti, kterými vylíčí skutek (skutkový děj), na jehož základě uplatňuje svůj nárok, a to v takovém rozsahu, který umožňuje jeho jednoznačnou individualizaci, tedy vymezit předmět řízení po skutkové stránce.⁸⁸ Skutečnostmi jsou tedy jedinečné předměty a jevy vnějšího světa, jejich vnitřní vlastnosti, zákonitosti a vztahy. V žalobě jsou vyjádřeny v popsaném skutkovém ději, který mimo tyto skutečnosti obsahuje zpravidla i nepřímý právní důvod žalobcovy nároku, aniž je třeba se odvolávat na konkrétní předpis. Právní důvod žaloby však návrhovač nemusí uvádět, protože právní posouzení provádí soud. Toto je vyjádřeno latinskými formulami *da mihi factum, dabo tibi ius a iura novit curia*.⁸⁹ Za velmi výjimečných okolností nemusí žalobce skutkové okolnosti popsat tak, aby bylo soudu zřejmé, o jaká zcela konkrétní fakta žalobce svůj požadavek opírá. Je tomu tak tehdy, když po žalobci nelze vzhledem k povaze jeho vztahů k žalovanému spravedlivě požadovat, aby skutek vylíčil tak, aby byl nezaměnitelný s jiným. Zároveň však musí platit, že obě strany spory si musí být konkrétní podoby skutku vědomy a soud musí mít alespoň rámcovou představu o tom, co má být předmětem důkazního zkoumání. Skutek je z pohledu účastníků rozpoznatelný daleko lépe než z pohledu soudce. Proto se soudní praxe zpravidla přiklání k objektivnímu hledisku a uzavírá, že skutek je vylíčen dostatečně, pokud je nezaměnitelný i z pohledu osoby, která stojí vně skutku.⁹⁰

⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2013, sp. zn. 33 Cdo 2648/2011.

⁸⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2006, s. 326.

⁹⁰ SVOBODA, Karel. Nedostatek žaloby vyplývající z nepřesného vylíčení skutku. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2010, č. 4, s. 336.

4.3.4 Petit

Údaj o tom, čeho se žalobce domáhá, je obsažen v žalobním petitu. Musí být přesný, určitý a srozumitelný. Soud je vázán žalobním petitem, neboť nemůže účastníkům přiznat jiná práva a uložit jiné povinnosti, než jsou navrhovány. Soud tedy v rozkazním řízení žalobní petit nesmí překročit.⁹¹ Z povahy věci musí petit v elektronickém rozkazním řízení znít na zaplacení peněžité částky. V současné době není u této peněžité částky stanovena žádná dolní hranice, která by podmiňovala možnost žalobce uplatnit svůj nárok u soudu. Horní hranice požadovaného peněžitého plnění je naopak limitována v § 174a odst. 1 OSŘ částkou 1.000.000,- Kč. Domáhá-li se tedy žalobce částky vyšší, nelze řízení vyřídit vydáním EPR. Toto horní zastropování se mi nejvíce jeví jako zcela správný krok, neboť u klasického PR takové omezení nenajdeme a naskýtá se eventualita, že i když v elektronickém rozkazním řízení k vydání EPR nedojde, soudu nic nebrání vydat klasický PR poté, co došlo k převedení věci do rejstříku C. Naproti tomu neexistence nejnižší možné částky, jíž zaplacení je možné nárokovat, je správné. Jakákoliv snaha o její zakotvení v zákoně by se mohla z hlediska ústavního jevit jako odepření spravedlnosti. Vedle požadavku na přiznání žalované částky tvoří obsah petitu také vyčíslené náklady řízení.

4.3.5 Podpis návrhu na vydání EPR

Návrh na vydání EPR je nezbytné opatřit dle § 174a odst. 1 OSŘ uznávaným elektronickým podpisem žalobce. Je třeba zmínit, že ryzí základ použití elektronického podpisu nalezneme v § 561 odst. 2 NOZ, který říká, že jiný právní předpis nám stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat. Tímto se pro naše účely myslí ZoEP, jenž konkrétně v § 2 definuje elektronický podpis jako údaje v elektronické podobě, které jsou připojeny k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě. V praxi se rozlišují dva druhy elektronických podpisů, a to zaručený a uznávaný elektronický podpis. *Uznávaný elektronický podpis*, který je nezbytný k řádnému podepsání návrhu na vydání EPR je v současnosti vyžadován při komunikaci s většinou státních orgánů a rozumí se jím zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném

⁹¹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2006, s. 326-327.

akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a obsahujícím údaje, které umožňují jednoznačnou identifikaci podepisující osoby, a dále rovněž zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném poskytovatelem certifikačních služeb, který je usazen mimo území ČR, byl-li kvalifikovaný certifikát vydán v rámci služby vedené v seznamu důvěryhodných certifikačních služeb jako služba, pro jehož poskytování je poskytovatel certifikačních služeb akreditován, nebo jako služba, nad jímž poskytováním je vykonáván dohled podle předpisů Evropské unie. Naproti tomu *zaručený elektronický podpis*, ač to z jeho názvu vinou chybného překladu unijní legislativy není přímo patrné, je sice jistým způsobem ověřen, avšak je založen pouze na certifikátu neakreditované certifikační autority.⁹² Vychází se tedy z toho, že je snadněji zneužitelný a má nižší míru ověření než uznávaný elektronický podpis.⁹³

4.3.5.1 Podepisování příloh

Jelikož žalobce k návrhu na vydání EPR téměř vždy připojí v samostatných souborech přílohy (plná moc, smlouvy, faktury, upomínky...), naskytá se otázka, zda i při posílání těchto příloh je vyžadováno ke každé z nich připojení uznávaného elektronického podpisu.

V této souvislosti stojí za zmínku rozlišení přílohy v procesním a technickém smyslu. V procesním smyslu je přílohou procesního podání jakýkoli vedlejší dokument odlišný od podání, tedy např. již jednou zmiňovaná plná moc. Z technického pohledu je příloha jakýkoli elektronický dokument (datový soubor), který je vložený do datové zprávy. Takovým vloženým dokumentem může být i samotné podání (procesní úkon), stejně jako příloha podání v procesním smyslu (technická příloha je zde současně procesní přílohou). Je třeba upozornit, že procesní předpisy stanoví náležitosti podání, nikoliv náležitosti jeho příloh. Ačkoliv podání je třeba předkládat v originální podobě, u příloh se spokojíme s kopiemi (naskenovanými elektronickými obrazy původně listinných dokumentů).

⁹² V současné době v ČR existují tři subjekty tzv. akreditované certifikační autority, které jsou oprávněny vydávat uznávané elektronické podpisy. Jedná se o: *Česká pošta, a.s., První certifikační autorita, a.s. a eIdentity, a.s.*

⁹³ JIRSA, Jaromír, PAJKO, Daniel, VANČUROVÁ, Kateřina. Podání v civilním soudním řízení. *Soudce*, 2014, č. 3, s. 11-27.

Nelze ale uzavřít, že oprávnění předkládat soudu elektronicky podle § 42 odst. 4 OSŘ i přílohy podání znamená, že procesní podání může být realizováno jako nepodepsaná příloha.⁹⁴ Z počátku fungování elektronického rozkazního řízení se však soudy klonily k názoru, že nestačí opatřit elektrickým podpisem pouze podání učiněné vůči soudu, ale také jeho přílohy. Konkrétně se tak ve svém rozhodnutí vyjádřil Krajský soud v Hradci Králové, když dle jeho názoru nemůže elektronický podpis existovat sám o sobě, ale jen ve vazbě na konkrétní podání (datovou zprávu). Proto dle názoru tohoto soudu nestačí ke splnění náležitosti opatření podání obsahující návrh ve věci samé uznávaným elektronickým podpisem, je-li tímto podpisem opatřeno elektronické podání představující průvodní dopis, ke kterému je podání obsahující návrh ve věci samé připojeno jako příloha.⁹⁵

Tímto problémem se samozřejmě zabýval Ústavní soud, který se vyslovil, že i když lze připustit, že elektronický podpis zprávy jako celku identifikuje autora a neosvědčuje již autorství odesílatele ve vztahu k přílohám, autorství není, snad jen s výjimkou vlastnoručně sepsaného podání, s jistotou určitelné ani u písemného podání. Ve vztahu k přílohám je nicméně možno podpis zprávy chápat ve smyslu „jsem ten, kdo vložil tyto přílohy“ tj. potvrzuje vůli autora odeslat do podatelny soudu připojené dokumenty, s nimiž se ztotožňuje.⁹⁶ Dále Ústavní soud poukazuje, že když by se trvalo na ryze přepjatém formalistickém přístupu, mohlo by být s takovým postupem spojováno riziko odepření soudní ochrany.⁹⁷

Z výše uvedeného vyplývá, že povinné připojení uznávaného elektronického podpisu ke každé příloze, a tedy i jeho zřízení pro subjekty, které jsou ze zákona povinny používat datové schránky, není důvodné. Současná úprava ponechává podateli možnost volby, zda využije kombinaci doručování podání a příloh s uznávaným elektronickým podpisem nebo bez něj. Je to vhodné zejména proto, že se šetří práva soukromých subjektů, na nichž je, zda zvolí zabezpečení oběma metodami na úkor vyšší administrativně technické zátěže, či nikoliv. Z toho tedy vyplývá, že je-li obsahem zprávy opatřené uznávaným elektronickým podpisem dokument (podání v příloze),

⁹⁴ PODANÝ, Jan. *Elektronické dokumenty a jejich posuzování v soudní praxi* [online]. unifor.jacz.cz, [cit. 25. 4. 2014]. Dostupné na < http://unifor.jacz.cz/index.php?pageid=5200&chapter=2173&id_dbound=429#CB201 >.

⁹⁵ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. února 2012, sp. zn. 21 Co 614/2011.

⁹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 27. srpna 2012, sp. zn. II. ÚS 3042/12, bod IV.

⁹⁷ O stejná východiska se opírá i nález Ústavního soudu ze dne 12. února 2014, sp. zn. IV. ÚS 1829/13.

který další uznávaný elektronický podpis neobsahuje, je nutno na něj přesto pohlížet, jako by byl řádně podepsán.⁹⁸

4.3.5.2 Časové razítko

Při zpracovávání agendy CEPR, která je, jak již bylo zmíněno výše, z části automatizovaná, se elektronický podpis ověřuje systémově a řešitel se jeho kontrolou zabývá až tehdy, když mu napadne na pracovní plochu událost s názvem *ruční dokončení zápisu věci*, která po rozbalení signalizuje, že elektronický podpis není v pořádku. Mohu říci, že se tak stává přibližně v pěti řízeních ze sta. Když už tato situace nastane a pomineme-li úplnou absenci elektronického podpisu, jedná se ve většině případů o problém spočívající v tom, že podatel nepřipojil k uznávanému elektronickému podpisu časové razítko.

Definici kvalifikovaného časového razítka nalezneme v § 2 písm. r) ZoEP a chápe se jím datová zpráva, kterou vydal kvalifikovaný poskytovatel certifikačních služeb a která důvěryhodným způsobem spojuje data v elektronické podobě s časovým okamžikem a zaručuje, že uvedená data v elektronické podobě existovala před daným časovým okamžikem. Časové razítko je dostatečně důvěryhodným zdrojem o tom, že konkrétní elektronický podpis již existoval v nějakém konkrétním časovém okamžiku. To je po technické stránce shodné s elektronickým podpisem, ale s tím podstatným rozdílem, že se na údaj o čase obsažený v časovém razítku můžeme spolehnout. Objevuje se názor, že není-li k dispozici dostatečně důvěryhodný údaj o čase vzniku elektronického podpisu, lze toto vyhodnocení provést k některému z pozdějších okamžiků, máme-li spolehlivě ověřeno, že podpis v této podobě již existoval. V takovém případě se ověřuje, zda certifikát byl platný, tj. ještě neskončila jeho řádná platnost a nebyl revokován, k tomuto pozdějšímu časovému okamžiku. Pokud je výsledkem zjištění, že certifikát byl platný k tomuto pozdějšímu časovému okamžiku, lze z toho dovodit, že byl platný i k dřívějšímu okamžiku, kdy podpis vznikl.⁹⁹

Dle mého názoru však ze zákona výslovně nevyplývá, že je nezbytné v případě podání návrhu na vydání EPR připojit zmiňované časové razítko k uznávanému

⁹⁸ JIRSA, Jaromír, PALKO, Daniel, VANČUROVÁ, Kateřina. Podání v civilním soudním řízení. *Soudce*, 2014, č. 3, s. 11-27.

⁹⁹ PETERKA, Jiří, PODANÝ, Jan. Problematika elektronického podpisu v soudní praxi. *Právní rozhledy*, 2010, č. 19, s. 689.

elektronickému podpisu. Na základě výše uvedeného tvrzení pokládám skutečně za věrohodnější a nedotknutelný elektronický podpis, u kterého je zřejmé, že skutečně existoval v době podepisování dokumentu, tedy s připojeným časovým razítkem, ale osobně bych uvítala upravit v OSŘ či jiném souvisejícím právním předpisu konkrétní ustanovení o tom, že návrh na vydání EPR se podává na formuláři podepsaném uznávaným elektronickým podpisem s připojeným kvalifikovaným časovým razítkem. ZoEP je totiž pouze základní kostra umožňující učinit elektronická podání v různých oblastech.¹⁰⁰ Je poté na konkrétních předpisech, aby nastavily podmínky pro podepisování určitých podání. Jelikož ale tuto podmínku právní předpis neuvádí, nastává v praxi problém, co s návrhem na vydání EPR, který je podepsán uznávaným elektronickým podpisem bez připojeného časového razítka. Tento nedostatek podpisu dokáže systém CEPR vyhodnotit tak, že nakáže řešiteli, aby elektronický podpis sám zkontroloval prostřednictvím otevření tzv. identifikátoru podání. Zde zjistíme, že uznávaný elektronický podpis je platný, ale časové razítko nebylo připojeno. Když nastane tato situace, vyhodnotím si, že návrh na vydání EPR je řádně podepsán a pokračuji v řízení, protože jsem přesvědčena, že absence časového razítka nezakládá podmínky pro případné odmítnutí návrhu dle § 174a odst. 4 OSŘ a i když k podpisu není připojeno časové razítko, je dokument v souladu se zákonem podepsán uznávaným elektronickým podpisem.

4.4 Zkoumání podmínek řízení

4.4.1 Druhy procesních podmínek

Aby bylo v elektronickém rozkazním řízení možné poskytnout ochranu subjektivním právům a věc vyřídit vydáním EPR, je nezbytné, aby byly splněny určité podmínky, které stanoví právní předpisy. Jedná se o všeobecné podmínky či předpoklady pro zahájení a průběh řízení, tedy o procesní podmínky. OSŘ o nich

¹⁰⁰ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 212/2012 Sb. o struktuře údajů, na základě kterých je možné jednoznačně identifikovat podepisující osobu, a postupech pro ověřování zaručeného elektronického podpisu, elektronické značky, kvalifikovaného certifikátu, kvalifikovaného systémového certifikátu a kvalifikovaného časového razítka (vyhláška o ověřování platnosti zaručeného elektronického podpisu) pouze stanoví, jak název napovídá, postup pro ověřování. Dle § 11 odst. 4 a 5 Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 11/2013 Sb. instr. a sdělení, kterou se upravuje jednotný postup podatelny při příjmu a ověřování datových zpráv a dokumentů v nich obsažených ze dne 17. 4. 2013 dochází na elektronické podatelně soudu pouze k ověření, zda je datová zpráva a dokument v ní obsažený podepsán uznávaným elektronickým podpisem nebo označen uznávanou elektronickou značkou, popřípadě kvalifikovaným časovým razítkem a ověří tak jejich platnost.

hovoří v § 103, kde se uvádí, že kdykoli za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé. To znamená, že pokud není byt' jedna procesní podmínka splněna, soud nemůže v elektronickém rozkazním řízení vydat EPR, eventuálně dále meritorně rozhodnout po převodu věci do rejstříku C. V OSŘ nenajdeme žádný taxativní výčet procesních podmínek. V právní literatuře nalezneme jejich dělení podle různých kritérií. Nabízím dělení do čtyř základních skupin a příklady:

- I. **Věcné procesní podmínky** (existence návrhu na vydání EPR, splnění poplatkové povinnosti).
- II. **Procesní podmínky na straně soudu** (pravomoc a příslušnost soudu).
- III. **Procesní podmínky na straně účastníků** (způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost účastníků, zastoupení účastníků).
- IV. **Negativní procesní podmínky** (překážka litispendence, překážka rei iudicate).¹⁰¹

Nedostatek podmínky řízení může být jednak odstranitelný, jednak neodstranitelný, a to v závislosti na povaze podmínky řízení a v závislosti na konkrétní úpravě způsobu zkoumání té které podmínky. Jde-li o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, nepřichází v úvahu jiné rozhodnutí než zastavení řízení. Nedostatek podmínky, který lze odstranit, soud řeší v závislosti na povaze podmínky řízení. Nezdaří-li se za použití vhodných opatření tento nedostatek odstranit, soud řízení také zastaví.¹⁰² Zde je nutné upozornit, že se při zpracování elektronické rozkazní agendy musí důkladně rozlišovat, kdy návrh na vydání EPR obsahuje vady, tj. nedostatky, pro které nelze pokračovat v řízení, a kdy se naopak jedná o nedostatek podmínky řízení. O této problematice bude pojednáno podrobněji v kapitole týkající se odmítnutí návrhu na vydání EPR.

V návaznosti na další rozbor se budu dále podrobněji zabývat vybranými procesními podmínkami, a to těmi, které vykazují v elektronickém rozkazním řízení odchylky oproti řízení vedeném v rejstříku C či ty, jichž kontrola v systému CEPR je značně ovlivněná určitou mírou automatického zpracování aplikace.

¹⁰¹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2006, s. 271.

¹⁰² BUREŠ, Jaroslav. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 671 (§ 104).

4.4.2 Splnění poplatkové povinnosti

Za elektronické rozkazní řízení se vybírají soudní poplatky. Soudní poplatky plní tři základní funkce. Zaprvé funkci fiskální, neboť je nezbytné, aby ti, kdo služeb soudů využívají, přispěli k úhradě nákladů s činností soudů spojených, dále funkci regulační, jež má za cíl odradit od svévolných, šikanózních, malicherných a jiných bezdůvodných návrhů zbytečně zatěžující soudy, a v poslední řadě také funkci motivační s cílem působit tak, aby účastníci právních vztahů plnili své povinnosti dobrovolně a spory z právních vztahů byly řešeny mimosoudně.¹⁰³ Soudní poplatky upravuje zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů (ZoSOP).

Podáním návrhu na vydání EPR zásadně vzniká povinnost zaplatit soudní poplatek, výjimkou jsou případy, kdy takto bylo zahájeno řízení ve věcech, které je podle zákona osvobozeno (osvobození věcné) či je v řízení osvobozen žalobce (osvobození osobní). Soud prověřuje, zda je soudní poplatek zaplacen a pokud je zaplacen, tak zda je zaplacen ve správné výši, na počátku elektronického rozkazního řízení prakticky ihned poté, co dojde k automatické lustraci věci. Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na vydání EPR zaplacen, soud vyzve poplatníka podle § 9 odst. 1 ZoSOP k jeho zaplacení ve stanovené lhůtě. Je vhodné dát poplatníkovi možnost zaplatit soudní poplatek v přiměřené lhůtě. Jedná se o lhůtu soudcovskou dle § 55 OSŘ.¹⁰⁴ Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví, čímž je řízení podle § 114 odst. 2 OSŘ skončeno. Zde považuji za zajímavé zmínit, že až do poloviny prosince roku 2014 byla aplikace CEPR nastavena tak, že ke kontrole zaplacení soudního poplatku docházelo předtím, než se přistoupilo ke kontrole místní příslušnosti. Znamenalo to povinnost zkontrolovat, případně vyzvat k zaplacení soudního poplatku, aniž by soud dospěl k závěru, že je místně a také věcně příslušný věc projednat a rozhodnout, protože ke kontrole těchto podmínek řízení docházelo až následně, což bylo v rozporu s § 3 odst. 1 ZoSOP, který jasně říká, že ve věcech poplatků za řízení rozhoduje soud, který je věcně a místně příslušný k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni. Vřele jsem proto přivítala změnu ve zkoumání podmínek řízení, kdy

¹⁰³ WALTR, Robert. *Zákon o soudních poplatcích a předpisy související. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2.

¹⁰⁴ Lhůta k zaplacení soudního poplatku obsažená ve výzvě k zaplacení vygenerována v aplikaci CEPR obsahuje stanovenou lhůtu, kterou nastaví správce aplikace konkrétního soudu po domluvě s řešiteli. Já jako řešitel zasílám výzvy obsahující lhůtu 20 dnů k zaplacení.

aktuálně aplikace CEPR předloží nejprve řešiteli ke kontrole příslušnost soudu (věcnou a místní), od které se následně odvíjejí další procesní kroky.

Rovněž by dle § 6a odst. 4 ZoSOP nemělo dojít k vybrání soudního poplatku v případě odmítnutí návrhu, protože následně dochází ke zbytečné zátěži celého soudního systému tím, že musí být zaplacený soudní poplatek žalobci vrácen. Uvedenému se dá v rejstříku C předejít, v aplikaci CEPR s ohledem na souslednost po sobě navazujících zpracovávaných událostí jen stěží.

Sazby poplatků za elektronické rozkazní řízení jsou stanoveny pevnou částkou nebo procentem ze základu poplatku. Sazby jsou uvedeny v sazebníku poplatků, jenž je součástí ZoSOP. Dle § 6 odst. 1 ZoSOP je základem procentního poplatku cena předmětu řízení vyjádřená peněžní částkou. Cena příslušenství předmětu řízení tvoří základ poplatku jen tehdy, pokud je příslušenství samostatným předmětem řízení. Z § 8 odst. 4 ZoSOP vyplývá, že poplatkovou povinnost vzniklou podáním návrhu na vydání EPR nelze splnit úhradou v kolcích tak, jak to lze v jiných řízeních, pokud soudní poplatek nepřevyšuje 5.000,- Kč.¹⁰⁵

Osobně jsem se v praxi nesešla s návrhem na vydání EPR, kde by žalobce uhradil soudní poplatek v kolcích, ale tato situace může nastat. Myslím si však (a contrario § 8 odst. 4 ZoSOP), že pokud poplatník uhradí v elektronickém rozkazním řízení poplatek v kolcích, je třeba brát jeho poplatkovou povinnost za splněnou. To, že je agenda zpracována v elektronické aplikaci přece nebrání možnosti úhrady v kolcích. Listina s nalepenými kolky se oskenuje a dokument se vloží do aplikace k příslušné spisové značce. Dále bude potřebné informovat o provedené úhradě účtárnu soudu, která ke spisové značce poznačí úhradu. Opačný postup, kdy bychom nepovažovali poplatkovou povinnost za řádně splněnou a v krajním případě řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastavili, by vedlo k přepjatě formalistické interpretaci, jíž důsledkem by mohlo být porušení práva na přístup k soudu. Srovnatelně absurdní situace by, teď nemluvě o elektronickém rozkazním řízení, nastala i v řízení, kde by poplatník uhradil soudní poplatek, jehož hodnota převyšuje částku 5.000,- Kč v kolcích. Ústavní soud k této problematice uvedl, že právo na přístup k soudu chráněné čl. 36 odst. 1 LZPS zaujímá v každé demokratické společnosti natolik

¹⁰⁵ Dodatek o nepoužitelnosti ustanovení o platbě kolkovými známkami v elektronickém rozkazním řízení byl s účinností od 1. 1. 2013 vložen do ZoSOP zákonem č. 404/2012 Sb., kterým se mění OSŘ, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.

významné místo, proto nepřichází v úvahu ani jeho zužující výklad ani formální interpretační přístupy, a nelze než platbu soudního poplatku učiněnou v hotovosti na pokladně soudu v poslední den lhůty považovat za platbu učiněnou řádně a včas u oprávněného subjektu, a to i v případě, že jde o poplatek vyšší než 5.000,- Kč.¹⁰⁶

4.4.2.1 Výše soudního poplatku a problematika jeho doměření

Avizovanou výhodou zavedení EPR do našeho právního řádu byly nižší náklady, přičemž realita byla ve vztahu k nákladům řízení soudu zpočátku docela jiná. Soudní poplatek za návrh na vydání EPR na jeho existenčním počátku činil ze základu poplatku do 15.000,-Kč celkem 300,- Kč, u základu převyšující 15.000,- Kč 2 % z předmětu řízení. Snížení sazeb o polovinu je zcela jistě motivující faktor pro žalobce, avšak skutečnost, že soud musel ještě před uvedením aplikace CEPR v život všechny návrhy na vydání EPR vytisknout včetně příloh, se spíše náklady na straně soudu zvyšovaly.¹⁰⁷ Po novele ZoSOP účinné od 1. září 2011 se z původní poloviční výše soudního poplatku stala výše čtyřpětinová. Důvodová zpráva k tomuto zvýšení uvedla, že původní poloviční výše byla zvolena vzhledem k probíhající elektronizaci jednotlivých soudních agend a snaze o co největší popularizaci elektronických forem komunikace v justici, jakož i ke snaze posílit motivaci k jejich využívání. EPR vešel do povědomí veřejnosti a splnil předpoklady, které zavedení zvýhodněné výše soudního poplatku sledovalo.¹⁰⁸ Poslední změna týkající se výše soudního poplatku v elektronickém rozkazním řízení byla provedena zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění OSŘ, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony s účinností od 1. ledna 2013, kdy došlo dle položky 2 Sazebníků poplatků k rozlišení výše soudního poplatku u návrhu na vydání EPR, jehož předmětem je peněžité plnění do částky 10.000,- Kč včetně (400,- Kč), dále jehož předmětem je peněžité plnění vyšší než 10.000,- Kč do 20.000,- Kč včetně (800,- Kč) a u peněžitého plnění v částce vyšší než 20.000,- Kč se hradí soudní poplatek ve výši 4 % z této částky. Předpokladem pro takto vyměřenou výši soudního poplatku je podání návrhu na vydání EPR prostřednictvím aplikace k tomu určené. Pokud v elektronickém rozkazním řízení nedojde k vydání EPR a pokračuje se v řízení, soud musí soudní

¹⁰⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 1. června 1998, sp. zn. II. ÚS 310/97.

¹⁰⁷ ENDEROVÁ, Hana. Výhody a nevýhody elektronického platebního rozkazu v praxi? *Acta Iuridica Olomucensis*, 2010, č. 1, s. 147-153.

¹⁰⁸ HRDLÍČKA, Miroslav, DÁVID, Radovan. Elektronizace podání. *Právní fórum*, 2012, č. 2, s. 6.

poplatek doměřit do výše položky 1 Sazebníku poplatků, tedy do výše rovnající se soudnímu poplatku za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění.

Uvedené doměřování soudního poplatku pokládají někteří autoři za značně diskutabilní s ohledem na ustanovení § 174a odst. 2 OSŘ, jež dává soudu možnost nikoliv povinnost EPR vydat. Poukazuje se na skutečnost, že prostá úvaha soudce, zda EPR vydá či nevydá, má vliv na výši soudního poplatku. Procesní libovůle soudu může vést ke zhoršení postavení žalobce, aniž by proto byl logický důvod. Tuto nepatřičnost by bylo možné vyřešit novelou § 174a OSŘ, která by vedla k upřesnění podmínek, za kterých soudce musí, a nikoliv pouze může, vydat EPR. Zákodárce by tak při přípravě novely musel volit mezi dvěma základními koncepcemi rozkazního řízení, řízením bezdůkazním a řízením důkazním.

Bezdůkazní řízení je charakteristické tím, že soud je povinen PR vydat, aniž by mohl zkoumat, zda skutková tvrzení obsažená v žalobě jsou osvědčena důkazy. Naopak koncepce bezdůkazního řízení soudci ukládá povinnost návrhu na vydání EPR nevyhovět, jestliže skutečnosti uvedené v žalobě nejsou žalobcem osvědčeny, popř. z nich nevyplývá hmotněprávní důvodnost žalobcova požadavku. Autor dále zdůrazňuje, že ustanovení § 4 odst. 1 ZoSOP, dle kterého poplatková povinnost žalobce v zásadě vzniká podáním návrhu na zahájení řízení, by mělo zabezpečit, že pozdější procesní okolnosti a postup soudu, k němuž dojde po podání návrhu, nemají být důvodem pro navýšení již vzniklé poplatkové povinnosti. Žalobce totiž právem očekává, že jedna z jeho základních procesních povinností, tedy povinnost k zaplacení soudního poplatku, bude postavena najisto již na samém počátku řízení a nebude následně zpochybněna a bez zjevného důvodu na straně žalobce zpřísněna na základě volné procesní úvahy soudce o nepřiměřenosti vydání EPR.¹⁰⁹

Po důkladném uvážení bych se osobně klonila k tomu, aby zákonodárce v otázce výše soudních poplatků nerozlišoval, zda byl ve věci podán návrh na vydání EPR či jiný návrh na zaplacení peněžité částky, protože doměřování soudních poplatků a následná kontrola jejich placení způsobuje v praxi zbytečné zatížení administrativního aparátu soudu. Navíc ze značně neurčitého ustanovení není zřejmé, zda se má doměřit soudní poplatek až poté, co je věc převedena do rejstříku C, aniž by v aplikaci CEPR došlo

¹⁰⁹ Svoboda, Karel. K navyšování soudního poplatku z návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu. *Právní rozhledy*, 2011, č. 19, s. 699.

k vydání EPR, či zda poplatek doměřit i v rámci elektronického rozkazního řízení v případě, že věc bude vyřízena jinak než vydáním EPR. Mezi argumenty pro zavedení jednotné sazby soudního poplatku bych naopak nezařadila často zmiňovanou volnou procesní úvahu soudce ohledně pouhé možnosti nikoliv povinnosti EPR vydat. V tomto žádně úskalí nevidím a nenazvala bych eventualitu vydat, či nevydat EPR procesní libovůlí soudu, neboť je třeba vzít na zřetel, že je v zájmu hospodárnosti a rychlosti řízení postupovat tak, aby v souladu s § 6 OSŘ byla ochrana práv účastníku rychlá a účinná.

Nejasný výklad se objevuje také ohledně samotné splatnosti onoho doměřeného poplatku. Jedná se zde vůbec o doplatek na soudním poplatku? Dle názoru Městského soudu v Praze není doplatek doměřeného soudního poplatku splatný podáním formulářové elektronické žaloby (na rozdíl od sníženého poplatku za žalobu) podle § 4 odst. 1 písm. a) ZoSOP, nýbrž podle § 4 odst. 1 písm. i) téhož zákona až v souvislosti s rozhodnutím soudu ve věci samé. Dle názoru soudu není totéž, vzhledem i k systematickému zařazení úpravy doměření soudního poplatku až do Sazebníku, slovní spojení, že soud poplatek *doměří* a soud *vyzve*. Nejde totiž o případ, kdy žalobce zaplatil poplatek v nesprávné výši a měl by být vyzván k jeho doplacení pod hrozbou zastavení řízení, ale o případ, kdy nedoplatek na poplatku vznikl v souvislosti s převodem věci z agendy CEPR do agendy C, který navíc nemůže žalobce jakkoliv ovlivnit. V takovém případě je sice povinností žalobce, případně podle výsledku řízení žalovaného, doměřený soudní poplatek zaplatit, ale až tehdy, kdy se stane splatným, tedy v návaznosti na právní moc konečného rozhodnutí.¹¹⁰

V současné době je však praxe u většiny soudů taková, že soud vyzve k zaplacení doplatku ihned po převodu do rejstříku C a k doměření se prakticky přistupuje tak, jakoby šlo o klasické zaplacení doplatku na soudním poplatku. Pokud není doplatek zaplacen, soud buď řízení zastaví a zároveň rozhodne o dle § 10 odst. 3 ZoSOP o vrácení již zaplaceného poplatku,¹¹¹ nebo řízení nezastaví a o poplatku rozhodne v konečném rozhodnutí. Je třeba vzít v potaz, že doměření soudního poplatku bylo do zákona vtčeno proto, že k němu v praxi docházelo i přesto, že takový postup neměl v zákoně žádnou oporu. Proto zvítězila varianta výslovně upravit doměření soudního

¹¹⁰ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. února 2014, sp. zn. 93 Co 56/2013.

¹¹¹ Vrácení již zaplaceného soudního poplatku v případě zastavení řízení pro nezaplacení doplatku vyplývá z usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. října 2012 sp. zn. 11 Co 615/2012.

poplatku, když dle názoru zákonodárce tato varianta akcentuje náročnost práce soudů a představuje tlak na podávání řádných a bezvadných návrhů. Jevilo se to jako nejvhodnější možnost vzhledem k tomu, že nelze rezignovat na rozvoj elektronizace justice.¹¹² V samotné důvodové zprávě se volně zaměňují termíny *doměřit* a *doplatit*, proto se přikláním k názoru, že zákonodárce skutečně neměl v úmyslu rozlišovat doměření soudního poplatku v případě nevydání EPR od výzvy k zaplacení doplatku na soudním poplatku. Každopádně by bylo v rámci zachování právní jistoty vhodné zavést buď jednotnou sazbu soudního poplatku, samozřejmě v závislosti na výši požadovaného peněžitého plnění, nebo do ZoSOP zakotvit výslovně, že po převedení věci do rejstříku C poté, co v aplikaci CEPR nedošlo k vydání EPR, soud usnesením vyzve k zaplacení doplatku na soudním poplatku. Pokud nedojde k jeho zaplacení, soud řízení zastaví a vrátí již zaplacený soudní poplatek.

4.4.3 Právomoc soudu

Právomoc je oprávněním daným zákonem zpravidla státním orgánům k tomu, aby způsobem zákonem stanoveným vykonávaly veřejnou moc. Právomoc civilního soudu zásadně znamená oprávnění projednat a rozhodnout soukromoprávní spor nebo jinou právní věc, v nichž obě strany mají rovné postavení, jedna není nadřizena druhé a žádná ze stran nemůže prosadit svou vůli jinak než před orgánem, který je k řešení takového sporu povolán zákonem.

Současná zobecňující úprava vymezení pravomoci odstraňuje nedostatek úpravy předchozí, která vypočítávala jednotlivé oblasti soukromého práva a mohla vést k mylnému závěru, že neexistence hmotněprávní úpravy znamená nedostatek pravomoci soudu. Úvaha o pravomoci závisí na charakteru právního vztahu, z něhož vyplývá uplatněný nárok, tedy na předmětu řízení. Otázku pravomoci zkoumá soud kdykoli za řízení, a to z úřední povinnosti.¹¹³ Zkoumání této podmínky řízení vyžaduje nejen znalost procesních předpisů, ale hlavně také dobrou orientaci ve hmotném právu. Je třeba si uvědomit, že pokud by soud ve věci rozhodl, aniž by k tomu neměl pravomoc, jednalo by se o vadu rozhodnutí, která by sama o sobě bez nutnosti využití

¹¹² VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony- tisk 269/0. *ASPI* [program]. *ASPI* pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 12. prosince 2014].

¹¹³ HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 12 (§ 7).

opravných prostředků bránila nastoupení jeho právních účinků. Rozhodnutí by bylo nicotným aktem, kterému by nebylo možné připisovat účinky pravomocného a vykonatelného rozhodnutí.¹¹⁴ Nedostatek pravomoci jako vada řízení je dále samozřejmě odvolacím důvodem (§ 219a odst. 1 OSŘ), důvodem zmatečnosti (§ 229 odst. 1 písm. a) OSŘ) a v neposlední řadě dovolacím důvodem (237 OSŘ). Jak je vidno, ke zkoumání pravomoci musí soud přistupovat obezřetně a se vší pečlivostí. Pokud však soud dospěje v elektronickém rozkazním řízení k závěru, že je zde nedostatek pravomoci, není možné věc vyřídit a skončit pouze v rámci aplikace CEPR, protože ta neumožňuje soudu vydat podle § 104 odst. 3 OSŘ usnesení o zastavení řízení, kde by bylo zároveň vysloveno, že po právní moci usnesení bude věc postoupena příslušnému orgánu. Je nezbytné věc převést do rejstříku C a zde takto rozhodnout, protože není v technických možnostech aplikace CEPR věc postoupit skrze ní jinému orgánu než soudu.

4.4.4 Příslušnost soudu

Příslušnost vymezuje působnost jednotlivých soudů v rámci soudní soustavy. Problematika příslušnosti soudu je důsledkem mnohosti soudů v rámci soudní soustavy a představuje návod, na který soud je třeba se obrátit a který soud má povinnost věc projednat a rozhodnout.

Věcná příslušnost určuje soudy (článek soudní soustavy), které jsou příslušné věc projednat a rozhodnout věc jako soudy prvního stupně.¹¹⁵ K zásadní změně v právní úpravě věcné příslušnosti došlo k 1. lednu 2014 v souvislosti s přijetím NOZ jako obecného kodexu soukromého práva. Jelikož přišel s novým pojetím soukromoprávních vztahů, přičemž odstranil oddělení obchodního práva a obchodněprávních vztahů, bylo nutné reagovat změnami ve věcné příslušnosti, již dělení bylo dosud založeno právě mimo jiné na povaze právních vztahů. Přestalo být významné, zda některý z účastníků vystupuje ve vztahu jako podnikatel. Příslušnost krajského soudu zůstala zachována v těch věcech, kde je zpravidla vyžadován vysoký stupeň specializace. Věcnou příslušnost zjišťuje soud v průběhu celého řízení. Pro její určení jsou až do skončení

¹¹⁵ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2006, s. 122.

řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení.¹¹⁶ V případě elektronického rozkazního řízení je příslušný dle § 9 odst. 1 OSŘ okresní soud, nestanoví-li zákon jinak.

Místní příslušnost vymezuje rozsah působnosti mezi soudy stejného článku soustavy. V případě, že je dána příslušnost okresních soudů, určuje, který z nich bude věc projednávat a rozhodovat. Pro její stanovení je nezbytné, aby každý soud měl určen územní obvod své působnosti.^{117 118} V obecné rovině se návrh na vydání EPR podává dle § 84 OSŘ u obecného soudu účastníka, tedy u soudu, v jehož obvodu je bydliště žalovaného či sídlo, v případě žalované právnické osoby či fyzické osoby, která je podnikatelem. Právní úprava dále umožňuje podat návrh na vydání EPR u jiného než obecného soudu. Jedná se o příslušnost danou na výběr dle § 87 OSŘ, kdy může být např. určena místní příslušnost soudu dle místa stálého pracoviště žalovaného.

U návrhů na vydání EPR, kde jako žalovaní vystupují nejčastěji fyzické osoby či fyzické osoby, které jsou podnikateli, se často stává, že adresa uvedená žalobcem v návrhu nekoresponduje s adresou trvalého pobytu či sídla zjištěnou soudem v informačním systému evidence obyvatel, administrativním registru ekonomických subjektů či v jiném veřejném rejstříku. Praxe je taková, že při kontrole místní příslušnosti v aplikaci CEPR posuzují soudy v případě žalované fyzické osoby místní příslušnost podle jejího trvalého pobytu. Zjistí-li soud, že žalovaný má trvalý pobyt v jiném soudním obvodu, nezkoumají blíže, zda se žalovaný skutečně na této adrese zdržuje. Ve většině případů dojde dle § 105 odst. 2 OSŘ rázem usnesením k vyslovení místní nepřislušnosti a po právní moci k postoupení celého elektronického spisu místně příslušnému soudu. V klasickém rozkazním řízení by se zcela jistě soud snažil cestou přípisů na různé orgány pátrat po pobytu žalovaného, neboť v případě zbrklého postoupení hrozí, že soud, jemuž byla věc postoupena, s postoupením nebude souhlasit a předloží věc dle § 105 odst. 3 OSŘ svému nadřízenému soudu, který o příslušnosti rozhodne. Následně dochází k vrácení věci soudu, který věc postoupil, s odůvodněním, že o místní příslušnosti bylo rozhodnuto předčasně, aniž by soud zkoumal blíže bydliště

¹¹⁶ HROMADA, Miroslav. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 21 (§ 9).

¹¹⁷ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2006, s. 122.

¹¹⁸ Názvy, obvody, sídla soudů včetně poboček upravuje příloha č. 1-7 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů (zákon o soudech a soudcích).

žalovaného. Přístup soudu k místní příslušnosti v aplikaci CEPR je dán celkovým charakterem zpracování věcí s požadavkem na stále více rozšiřující se automatizaci systému s důrazem na co nejrychlejší vyřízení věci.

Takový postup však není v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu, dle kterého obsah pojmu *bydliště*, jak ho užívá OSŘ, není totožný s obsahem pojmu *trvalý pobyt*, který užívají předpisy správního práva upravující evidenci obyvatel. Zpravidla se sice tyto pojmy překrývají, ne vždy však zápis v identifikačním dokladu či v evidenci obyvatelstva o trvalém pobytu fyzické osoby bude totožný se skutečným bydlištěm této osoby. Pod pojmem bydliště vykládá Nejvyšší soud obec, resp. Městský obvod, v němž tato osoba bydlí s úmyslem se zde trvale zdržovat. Je to zejména místo, kde má fyzická osoba svůj byt, rodinu, popř. kde pracuje, jestliže tam také bydlí. Okolnosti dočasného charakteru, jako např. pobyt v nemocnici, výkon trestu odnětí svobody, studium, nic nemění na bydlišti fyzické osoby, nejsou-li současně doprovázeny takovými okolnostmi, z nichž lze s jistotou usuzovat, že fyzická osoba se v místě původně dočasného pobytu zdržuje s úmyslem zde trvale bydlet. V moderní společnosti lze předpokládat, že fyzická osoba se zdržuje (bydlí) na více místech, přičemž se všemi těmito místy (popřípadě některými) je spojen její úmysl se zde zdržovat trvale. Typicky jde o situaci, kdy fyzická osoba pravidelně po určité období roku bydlí na různých místech a všem je vlastní, že tato osoba zde bydlí trvale. Místo, kde se fyzická osoba zdržuje je, na rozdíl od místa bydliště, místem, kde se tato osoba zdržuje bez úmyslu zdržovat se tam trvale.¹¹⁹

Nesmíme opomenout, že také NOZ ve svém § 80 na rozdíl od předchozí úpravy stanoví výslovnou definici pojmu *bydliště*¹²⁰ *člověka* s obecným významem v soukromém právu hmotném. Legislativně systematické zařazení tohoto ustanovení zohledňuje statusový význam bydliště v soukromoprávním postavení člověka a stanovena je v této souvislosti i ochrana zájmů třetích osob.¹²¹ Na druhou stranu

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004.

¹²⁰ *Místo, kde se člověk zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale. Takový úmysl může vyplývat z jeho prohlášení nebo z okolností případu. Uvádí-li člověk jako své bydliště jiné místo než své skutečné bydliště, může se každý dovolat i jeho skutečného bydliště. Proti tomu, kdo se v dobré víře dovolá uvedeného místa, nemůže člověk namítat, že má své skutečné bydliště v jiném místě. Pokud člověk nemá bydliště, považuje se za ně místo, kde žije. Nelze-li toto místo zjistit, anebo lze-li je zjistit jen s neúměrnými obtížemi, považuje se za bydliště člověka místo, kde má majetek, popřípadě místo, kde měl bydliště naposledy.*

¹²¹ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1- 654). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 386 (§ 80).

podotýkám, že není mnohdy v silách soudu skutečné bydliště zjistit. Člověk by měl mít určitou míru odpovědnosti k údaji o svém trvalém pobytu, místo řádně označit poštovní schránkou, a pokud se v místě trvalého pobytu nenachází, měl by si nechat zapsat svou doručovací adresu do informačního systému evidence obyvatel. Předěšlo by se tak celkové zadluženosti společnosti a také by došlo k snížení nákladů na doručování, jež by nemuselo být prováděno zkušebně na několikery adresy.

Nakonec také OSŘ stanovuje v § 10 odst. 1 *funkční příslušnost*, jež do elektronického rozkazního řízení promítá pravidlo, že o odvolání proti rozhodnutí okresních soudů rozhodují soudy krajské.

4.4.5 Překážka věci zahájené

V případě podávání návrhů na vydání EPR, které mají vesměs charakter formulářových žalob, se může stát, že vlivem zmatku v administrativní agendě advokátních kanceláří dojde k podání téhož návrhu víckrát. V § 83 odst. 1 OSŘ nalezneme pravidlo říkající, že zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení. Je tady upravena tzv. překážka litispendence, která se vztahuje k okamžiku zahájení řízení.

Jelikož k zahájení elektronického rozkazního řízení dochází okamžikem, kdy je návrh dostupný informačnímu systému určenému k jeho příjmu (e-podatelná), je pro posouzení překážky rozhodné, kdy došly žaloby soudu. Tedy přesný časový údaj v záznamu o ověření elektronického podání doručeného na elektronickou podatelnu obsahující hodinu, minutu a sekundu. Naproti tomu pro posouzení, zda je zde překážka věci zahájené, je rozhodující stav v době rozhodnutí soudu v později zahájeném řízení.¹²² Jedná se o rozšíření interpretace § 154 odst. 1 OSŘ týkající se rozsudku. Pokud je podán návrh ve věci již zahájené, soud řízení dle § 104 odst. 1 OSŘ pro neodstranitelnou podmínku řízení zastaví. Ne vždy je v návaznosti na citované rozhodnutí ale pravidlem, že zastaveno musí být řízení později zahájené. Může totiž nastat situace, kdy v dříve zahájeném řízení nedojde k zaplacení soudního poplatku a řízení tak bude pro nesplnění poplatkové povinnosti zastaveno. Po právní moci usnesení o zastavení dříve zahájeného řízení soud následně pokračuje v řízení později zahájeném.

¹²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. dubna 2003, sp. zn. 29 Odo 788/2002.

Jisté problémy může přinášet posouzení otázky, zda v pozdějším řízení skutečně jde o tutéž věc. Bylo judikováno, že o stejnou věc se jedná tehdy, jde-li v pozdějším řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž již bylo zahájeno jiné řízení, a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob. Tentýž předmět řízení je dán tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitem vyplývá ze stejných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn, tedy ze stejného skutku. Jestliže budou v obou řízeních totožní účastníci a obě řízení budou mít stejný předmět, neboť jejich skutkový základ je vymezen shodně, bude bez významu právní posouzení nároku žalobce.¹²³

Úskalím kontroly litispendence v elektronickém rozkazním řízení spatřuji v možnosti provedení této kontroly pouze v rámci samotné aplikace, kde dochází k lustraci v podaných návrzích na vydání EPR, nikoliv také v aplikaci ISAS, ačkoliv totožná věc může napadnout na soud žalobou podanou jinými způsoby než prostřednictvím elektronického formuláře. V důsledku vzájemné nespolečné spolupráce aplikací CEPR a ISAS by jedna a tatáž věc mohla být v krajním případě souběžně projednána a rozhodnuta v aplikaci CEPR a rejstříku C. Pokud chce mít soud postaveno najisto, že u věci projednávané v elektronickém řízení neexistuje překážka věci zahájené, nezbyvá mu než vedle automatické kontroly litispendence prováděné aplikací CEPR, provedl navíc lustraci podle příjmení či názvu žalovaného také v aplikaci ISAS, což je nepochybně přinejmenším krkolomné.

4.4.6 Překážka věci rozhodnuté

V případě, že v téže věci, jež je předmětem řízení, bylo již meritorně rozhodnuto, vzniká překážka *rei iudicate*. Jde o uplatnění zásady *ne bis in idem*, jež taktéž brání dvojímu projednání a rozhodování o témže předmětu řízení mezi týmiž účastníky.¹²⁴ OSŘ tuto překážku upravuje v § 159a odst. 4. a představuje taktéž neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, který je důvodem k zastavení řízení dle § 104 odst. 1 OSŘ. Předpokladem ovšem je, že jde o totožnou pravomocně rozsouzenou věc, kde totožnost věci stejně jako u litispendence zakládá totožnost účastníků řízení a totožnost předmětu řízení.¹²⁵ Aplikace CEPR podřadila pod kontrolu litispendence také kontrolu *rei iudicate*. Zkrátka kontrola věcí zahájených a rozsouzených probíhá v aplikaci CEPR

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2012, sp. zn. 29 Cdo 19/2011.

¹²⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2006, s. 308.

¹²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2003, sp. zn. 28 Cdo 724/2003.

zároveň v události nazvané kontrola litispendence, proto zde může nastat také výše zmíněný problém spočívající v neexistenci vzájemných vazeb mezi dvěma soudními aplikacemi.

4.5 Vybrané aspekty odmítání návrhu na vydání EPR

4.5.1 Úvodní otázky

Zákonem č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů a další související zákony s účinností od 1. září 2011 byl do ustanovení OSŘ upravující EPR vložen nový odstavec, který umožňuje bez předchozí výzvy dle § 43 OSŘ odmítnout návrh na vydání EPR. Dle § 174a odst. 4 OSŘ tedy předseda senátu odmítne návrh na vydání EPR, který neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, nebo který je nesrozumitelný nebo neurčitý, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení. Toto ustanovení tak výslovně vylučuje vyzvat žalobce dle § 43 OSŘ k odstranění vad EPR.

Vložení nového odstavce, který vnesl do právní úpravy odchylky pro odmítání návrhu na zahájení řízení u řízení zahájeného podáním návrhu na vydání EPR, úzce souvisí s existencí zvýhodněné sazby soudního poplatku za podání návrhu na vydání EPR. Toto zvýhodnění údajně odráží skutečnost, že soudy mají méně práce se zadáváním dat do svých informačních systémů, jakož i se zpracováním EPR. Toto však přestává platit ve chvíli, kdy návrhy podané elektronicky nejsou podány jako bezvadné a soud musí navrhovatele vyzývat k opravě či doplnění.¹²⁶ Je zřejmé, že zákonodárce tím, že klade velký důraz na preciznost formulace a sepsání návrhu na vydání EPR, se elektronické rozkazní řízení ubírá směrem ke stále větší automatizaci s co nejmenšími zásahy soudu. Žalobce, jenž je podáním návrhu na vydání EPR zvýhodněn, jak již bylo mnohokrát řečeno, co se týče výše soudního poplatku a dále možnými nižšími administrativními náklady, tak nese určitou míru rizika odmítnutí návrhu. Pokud si žalobce není jist, zda dokáže kvalitně vylíčit rozhodující skutečnosti ve věci a formulovat žalobní petit, je vhodné mu doporučit podání návrhu na vydání klasického PR. Na druhou stranu pokud dojde v elektronickém rozkazním řízení k odmítnutí návrhu na vydání EPR, nedojde ke vzniku překážky věci rozhodnuté

¹²⁶ VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony- tisk 269/0. *ASPI* [program]. *ASPI* pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 12. prosince 2014].

a žalobce může podat nový návrh, a to dokonce ještě předtím, než usnesení od odmítnutí nabylo právní moci. Jak jsem již zmiňovala v podkapitole pojednávající o překážce litispendence, soud však vyčká na právní moc a poté ve věci později zahájené rozhodne. V případě odmítnutí návrhu na vydání EPR dojde dle § 10 odst. 3 ZoSOP k vrácení zaplaceného soudního poplatku.

Od účinnosti nového ustanovení o odmítání návrhu na vydání EPR postupovaly soudy a zcela jistě stále ještě někde postupují nejednotně. První problém nastal záhy, kdy se vznesla otázka, zda lze odmítat bez dalšího pouze návrhy na vydání EPR podané po účinnosti novely, či se ustanovení vztahuje také na všechny návrhy podané před 1. září 2011. Nový odstavec totiž neobsahoval žádná přechodná ustanovení. Otázka se dostala až na půdu Nejvyššího soudu, který se již problematikou časových mezí procesních zákonů zabýval již ve svém starším stanovisku,¹²⁷ ve kterém přijal a odůvodnil závěr, že z povahy procesního práva plyne, že změny, které přináší procesní právo nové, mohou působit výlučně ode dne nabytí účinnosti nového zákona, a to i pro řízení, jež byla zahájena před jeho účinností. Účinky procesních úkonů účastníků i soudu, který s nimi spojovala či nespojovala dřívější procesní úprava, však zůstávají zachovány. Jestliže tedy před účinností novely OSŘ, kterou byl od 1. září 2011 změněn OSŘ tak, že jeho ustanovení § 174a bylo doplněno o nový odstavec o odmítání návrhu na vydání EPR, bylo povinností soudu vyzvat účastníka řízení, aby opravil nebo doplnil své podání, neobsahovalo-li všechny stanovené náležitosti nebo bylo nesrozumitelné nebo neurčité, pak právě tento účinek zůstává zachován a soud se nemůže této povinnosti zbavit dodatečně. Platí proto, že ustanovení OSŘ o odmítání návrhu na vydání EPR se užije jen u těch návrhů na vydání EPR, které byly podány za účinnosti OSŘ ve znění zmiňované novely, tedy nejdříve dne 1. září 2011, opačný závěr by byl porušením právní jistoty účastníků řízení a jejich legitimního očekávání.¹²⁸ Ke stejnému závěru a z tradiční zásady nepravé zpětné působnosti, vnímané zpravidla tak, že novým právním předpisem se sice mají řídit i právní vztahy vzniklé před jeho účinností, avšak samotný vznik těchto právních vztahů a práva a povinnosti z těchto

¹²⁷ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 17. června 1998, sp. zn. Cpjn 19/98.

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2012, č.j. 33 Cdo 748/2012. Stejný závěr také v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. dubna 2012 sp. zn. 33 Cdo 661/2012.

vztahů vzniklé před účinností nového právního předpisu se spravují dosavadní právní úpravou, dospěl také Městský soud v Praze.¹²⁹

V případě odmítnutí návrhu na vydání EPR soud činí procesní závěry rovnou bez výzvy k nápravě. Pokud soud dospěje k závěru, že návrh na vydání EPR obsahuje takové nedostatky spočívající v absenci všech zákonem stanovených náležitostí, nesrozumitelnosti či neurčitosti, soud návrh odmítne, avšak pouze tehdy, pokud pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení. Zákonem stanovenými náležitostmi se myslí náležitosti obecné dle § 42 odst. 4 OSŘ, náležitosti podle § 79 odst. 1 OSŘ a náležitosti typu data narození či identifikačního čísla stanovené v § 174a odst. 2 OSŘ specifické právě pro návrh na vydání EPR. Právě rozpoznání kdy skutečně jde o nedostatky, pro které nelze pokračovat v řízení, činí v praxi potíže. Dále je nutné poznamenat, že soud musí důkladně zvážit, zda řízení trpí vadami dle § 174a odst. 4 OSŘ, pro které by bylo třeba návrh odmítnout či vadami zakládajícími nedostatek podmínek řízení, o kterých bylo pojednáno výše, či například o nedostatek věcné legitimace, která je důvodem pro zamítnutí žaloby. Jakmile tedy už při zahájení řízení neměl některý z účastníků hmotněprávní vztah k projednávané věci, soud věc projedná a rozhodne o zamítnutí žaloby meritorním rozhodnutím (rozsudkem), poté co byla věc převedena z aplikace CEPR do rejstříku C.

Níže jsem se rozhodla podrobněji rozebrat problematiku vybraných nedostatků, kterými nejčastěji návrhy na vydání EPR trpí a u nichž je mnohdy komplikované určit, zda se skutečně jedná o takovou vadu mající za následek odmítnutí návrhu na vydání EPR.

4.5.2 Nesprávné označení účastníka řízení

Zákonodárce tím, že zařadil mezi povinné náležitosti návrhu na vydání EPR datum narození u fyzické osoby či identifikační čísla u jiných subjektů, udělal krok správným směrem. Bez vyplnění těchto údajů je technicky znemožněno návrh na vydání EPR podat, čímž samozřejmě nejsou vyloučeny ojedinělé excesy spočívající v záměrném uvedení údaje chybného, což má za následek neztotožnění osoby s existující osobou v evidenci obyvatel. Nicméně se domnívám, že v tomto případě, stejně tak i v případě zkomoleného jména, zde není opora v zákoně pro rychlé odmítnutí

¹²⁹ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. listopadu 2011, sp. zn. 35 Co 523/2011.

návrhu. Nemůžeme totiž také vyloučit, že žalovaný je cizím státním příslušníkem, kterého evidenční systém Ministerstva vnitra není povinen evidovat. Soud by měl proto např. zkusit dotázat se neformálně přípisem dle § 128 OSŘ žalobce, zda nedisponuje jinými údaji o žalovaném. Dobrou a efektivní volbou je také dotaz na obecní úřady či lustrace v aplikaci ISAS. Poté, co soud zjistí správný údaj, provede lustraci a žalobce upozorní na správný údaj. Obdobně by soud měl postupovat i tehdy, je-li žalovaná označena rodným příjmením nebo jen jedním z více křestních jmen. Stejně tak v případech, že se adresa žalovaného uvedená žalobcem neztotožňuje s adresou jeho současného pobytu ani skutečnost, že žalobce nad rámec obligatorních údajů uvedl i chybné rodné číslo žalované, nemůže vést k odmítnutí žaloby.¹³⁰ Dále není vyloučena možnost věc převést do rejstříku C a žalobce vyzvat k odstranění vad dle § 43 odst. 1 OSŘ. Výše uvedená řešení se nabízí opravdu jen výjimečně v případě drobnějších spíše administrativních nedostatků.

Problémy např. nastávají a jiný postup soudu se uplatní tam, kde žalobce označí žalovaného jako organizační složku státu či jak je v elektronickém rozkazním řízení časté organizační složku zahraniční právnické osoby. Soudu nezbyvá i v případě úplného, určitého a srozumitelného označení organizační složky státu jako účastníka řízení, než řízení pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení (nedostatek způsobilosti být účastníkem řízení) řízení zastavit. Zde se nejedná o skutečnost, že by bylo označení účastníků vadné, žalovaný je zcela jasně označen, nevznikají žádné pochybnosti o tom, kdo se má podle údajů v návrhu řízení jako žalovaný účastnit. V označení nedošlo k chybě v psaní či jiné nesprávnosti, označení také není v logickém rozporu s vylíčením rozhodujících skutečností. Nejedná se proto o vadu žaloby, ale o nedostatek podmínky řízení.¹³¹ Postup podle § 174a odst. 4 OSŘ je nepřijatelný. Per analogiam uvedená platí také u označení žalovaného jako organizační složky zahraniční právnické osoby, neboť jejím zápisem do veřejného rejstříku vzniká pouze právo podnikat na území ČR, nikoliv nabytí právní osobnosti.¹³² Soud nemůže v takových případech sdělovat žalobci, koho konkrétně má žalovat, protože poučovací povinnost nelze rozšiřovat tak, aby překračovala rámec poučení o procesních právech

¹³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. července 2010, sp. zn. 33 Cdo 2359/2010.

¹³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. prosince 2002, sp. zn. 21 Cdo 1673/2002.

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. dubna 2011, sp. zn. 21 Cdo 1027/2010.

a povinnostech účastníků a zasahovala do hmotného práva.¹³³ Zde nezařazuji případy rozebírané v předchozím odstavci, protože kde je možno věc posoudit jako omyl žalobce, třebaže vyplývá z neznalosti, je poučení soudem plně namístě.¹³⁴

4.5.3 Nedostatečná skutková tvrzení

Skutková tvrzení, od kterých žalobce odvozuje svůj právní požadavek vůči žalovanému, tvoří jádro žalobního sdělení. Za žalobní skutek je třeba pokládat především popis okolností, na nichž žalobce zakládá svůj žalobní požadavek. Teorie rozeznává dva typy skutečností, které mají účastníci tvrdit, aby mohli být ve sporu úspěšní.

Jednak tzv. *základní skutečnosti*, jež OSŘ v § 79 odst. 1 nazývá rozhodujícími skutečnostmi, když tato definice je nedostatečná a proto bylo nutné pojem rozhodující skutečnosti vyložit až soudní judikaturou. Dále se hovoří o tzv. *pro rozhodnutí určující skutečnosti*, tedy fakta, jichž uvedení není nutné k identifikaci skutku, ale která ovlivňují výsledek sporu. Nejsou nutným obsahem žaloby, soud však musí před rozhodnutím ve věci samé účastníkům v rámci své hmotněprávní poučovací povinnosti podle § 118a odst. 1 až 3 OSŘ vysvětlit jejich význam a dotázat se jich, jak se tyto skutečnosti podle jejich tvrzení odehrály. Jejich nedoplnění však nevede k odmítnutí žaloby, ale k jejímu zamítnutí.¹³⁵ Zdůrazňuji však, že poučovací povinnost soudu podle § 118a odst. 2 OSŘ nemůže vést ke změně ve vylíčení rozhodujících skutečností.¹³⁶ Z povahy věci nemůže jít o změnu žaloby ve smyslu ustanovení § 95 odst. 1 OSŘ, neboť u tohoto podání, kterým žalobce pouze plní to, co mu soud uložil, nelze rozhodnout podle ustanovení § 95 odst. 2 OSŘ a změnu učiněnou doplňujícím podáním zamítnout. V případě takové reakce účastníka nepůjde fakticky o změnu žaloby, ale pouze o doplnění (překvalifikaci) skutkových tvrzení na základě poučení soudu. V podstatě jde o upřesnění žaloby, o němž není nutno rozhodovat usnesením. Pokud však jde o doplnění zásadního charakteru, není žádným významným procesním pochybením, pokud soud pro pořádek o něm rozhodne, že je připouští ve smyslu

¹³³ SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 136.

¹³⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 6. dubna 2004, sp. zn. IV. ÚS 22/03.

¹³⁵ SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2010, s. 136.

¹³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. dubna 2009, sp. zn. 32 Cdo 940/2008.

ustanovení § 95 odst. 1 OSŘ, aby bylo zřejmé, o jakých skutkových tvrzeních bude dále rozhodovat.¹³⁷

Pro elektronické rozkazní řízení jsou významné z hlediska posouzení, zda návrh na vydání EPR není třeba dle § 174a odst. 4 OSŘ odmítnout, skutečnosti prvního typu, tzv. rozhodující skutečnosti, jichž vylíčení musí být natolik dostatečné, aby byl návrh na vydání EPR projednatelný. Návrh musí obsahovat takové tvrzení skutečností, ze kterých lze dovodit předmět řízení.¹³⁸ Tedy údaje zcela nutné k tomu, aby bylo zřetelné, o čem a na jakém podkladě se má rozhodnout. V žalobě nemusí být uvedeny všechny skutečnosti tak, aby soud měl dostatek informací o tom, jak má daný spor věcně posoudit, nýbrž postačuje, aby si z těchto informací mohl učinit představu, o čem bude v daném sporu rozhodovat. Požadavek vylíčení rozhodujících skutečností v žalobě ve smyslu § 79 odst. 1 OSŘ je splněn uvedením takových subjektivních, časových a místních okolností, které umožní jejich určitou identifikaci a podřazení skutkovým podstatám základních hmotněprávních institutů a pojmů.¹³⁹

Za vadu žaloby lze pokládat jen takovou absenci nebo rozpornost ve skutkových vylíčeních, která znemožňuje posoudit, zda nárok, jehož se žalobce domáhá, není zaměnitelný s jiným možným požadavkem žalobce. Možnost zaměnitelnosti skutkových vylíčení s jiným možným skutkem lze však posuzovat buď z pohledu účastníků, nebo z pohledu třetí osoby, která se vztahy mezi účastníky není blíže seznámena. Skutek je z pohledu účastníků rozpoznatelný daleko lépe než z pohledu soudce. I přesto se soudní praxe přiklání k objektivnímu hledisku při určení úplnosti vylíčení rozhodujících skutečností.¹⁴⁰

Vylíčením rozhodujících skutečností v žalobě plní žalobce též svoji povinnost tvrzení, uloženou mu § 101 odst. 1 písm. a) OSŘ. Nedostatek náležitostí brání jejímu věcnému projednání a pokračování v řízení, neobsahuje-li vůbec vylíčení rozhodujících skutečností, nebo je-li mezi tvrzenými skutečnostmi a žalobním petitem logický rozpor.¹⁴¹ Ač by se tak mohlo zdát, logický rozpor nenastává ani, když v návrhu na vydání EPR jsou rozporné údaje, pokud jde o celkový součet žalobcem

¹³⁷ JIRSA, Jaromír. Dispozice s návrhem na zahájení řízení. *Soudce*, 2014, č. 6, s. 17-21.

¹³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2011, sp. zn. 32 Cdo 3387/2011.

¹³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. srpna 2007, sp. zn. 28 Cdo 2692/2007.

¹⁴⁰ SVOBODA, Karel. *Nové instituty českého civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2012, s. 96-97.

¹⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2009, sp. zn. 25 Cdo 1988/2009.

požadovaných částek a další písařské chyby. Chyba v součtu jednotlivých řádně vyčíslených složek žalobou uplatněného peněžitého nároku tak nemůže být důvodem pro odmítnutí žaloby. Pokud by žalobce požadoval při řádném vyčíslení výše jednotlivých nároků částku, která je v součtu vyšší než objektivní součet těchto nároků, byla by žaloba v přesahujícím rozsahu zamítnuta pro nedůvodnost. Pokud žalobce naopak požaduje částku nižší, než je částka vyplývající ze součtu uplatněných nároků, je soud vázán žalobou v tom směru, že nemůže přiznat více, než čeho se žalobce domáhá.¹⁴²

Výjimkou ze zásady, že vylíčení rozhodujících skutečností má obsahovat samotná žaloba, je závěr, že vylíčení rozhodujících skutečností může mít zprostředkovaně původ i v odkazu na listinu, kterou žalobce coby důkazní materiál připojí k žalobě a na kterou v textu žaloby výslovně odkáže.¹⁴³ Této výjimky hojně využívají žalobci při uplatnění nároků ze smluv o úvěru či účtu. Např. u žalované částky vyplývající ze smlouvy o úvěru vylíčí rozhodné skutečnosti, z nichž má vyplývat uplatněná pohledávka, tak, že stručně sdělí obsah smlouvy, kterou s žalovaným uzavřeli, a dále uvedou, že žalovaný porušil smlouvu tím, že řádně nesplácel úvěr v souladu se sjednanými obchodními podmínkami, a proto byl úvěr prohlášen za splatný, přičemž úroky a poplatky podle sazebníku poplatků byly k jistině úvěru v souladu se smlouvou přičteny, takže žalobou uplatněná částka je součtem nesplaceného zůstatku úvěru, úroků z úvěru a případně poplatků s odkazem na transakční historii. Soudy jsou spíše toho názoru, že tato výjimka musí být aplikována restriktivně a z odkazu v žalobě obsaženého musí být patrné, že připojený důkaz je listinou popisující nárok po skutkové stránce a současně důsledkem této výjimky nesmí být neurčitost a nesrozumitelnost obsahu žaloby. Jeví se také nepřipustným, aby namísto žalobce soud studiem připojených listinných důkazů vyhledával chybějící skutková tvrzení a plnil tak za žalobce povinnost tvrzení za současného řešení toho, jaké nároky vlastně žalobce míní prostřednictvím odkazu na listinu uplatnit.¹⁴⁴

Žalobce si tedy musí zachovat určitou míru obezřetnosti při odkazech na listiny, není možné v návrhu na vydání EPR uvést jen zkratkovitá hesla s odkazy na listiny

¹⁴² Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. září 2013, sp. zn. 15 Co 827/2013.

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. července 2008, sp. zn. 29 Odo 742/2006, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. října 2012, sp. zn. 23 Cdo 1665/2012.

¹⁴⁴ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. května 2012, sp. zn. 15 Co 584/2012.

a nechat na soudu, ať si udělá obrázek o předmětu řízení po prostudování listin fakticky sám. Takový návrh na vydání EPR není možné tolerovat a je třeba jej bez dalšího dle § 174a odst. 4 OSŘ odmítnout právě i s poukazem na vývoj samotného elektronického rozkazního řízení a jeho charakteru proto, aby se nám z něj nevyvinulo postupně řízení, kde stačí prakticky uvést jednu větu s příloženou fakturou nebo ani s tou ne. Žalobce by si měl uvědomit, že čím kvalitněji a důkladněji vylíčí v návrhu na vydání EPR rozhodné skutečnosti, tím dříve bude teoreticky možné věc projednat a rozhodnout, a teď nemám na mysli vyřízení věci v aplikaci CEPR. Míním vyřízení věci v rejstříku C poté, co byl EPR pro nedoručení zrušen. Pokud by totiž byly rozhodné skutečnosti od počátku vylíčeny řádně, soud by již nemusel žalobce dále vyzývat k doplnění a bližší specifikaci svých tvrzení, když tento krok představuje v soudních lhůtách průměrně dva až tři týdny, které spis stráví v kanceláři „na lhůtě“, ale mohlo by se rovnou přikročit k nařízení jednání.

4.5.4 Nesrozumitelnost a neurčitost návrhu na vydání EPR

K otázce nesrozumitelnosti či neurčitosti návrhu na vydání EPR jako dalších předpokladů dle § 174a odst. 4 OSŘ pro jeho odmítnutí, ačkoliv je v určitých ohledech možné vady tohoto charakteru podřadit i pod nedostatečné vylíčení rozhodujících skutečností, uvádím, že soudy za nesrozumitelný návrh na vydání EPR považují takový návrh, kde z hlediska způsobu vyjádření žalobce nelze dovodit, zda vůbec obsahuje náležitosti podání, jaké náležitosti jsou v něm uvedeny, nebo zda jsou v něm uvedeny všechny potřebné náležitosti. Nejsou-li uvedené náležitosti podání nebo některé z nich přesně a jednoznačně vyjádřeny z hlediska obsahu, je podání neurčité. Když se vrátím k příkladu žalované částky vyplývající ze smlouvy o úvěru, soud bude podání posuzovat jako nesrozumitelné, když žalobce např. bude tvrdit dohodu o přičítání úroků z úvěru a poplatků dle sazebníku k jistině úvěru a sumu této jistiny, a současně bude tvrdit, že tato suma sestává z nesplaceného zůstatku úvěru, řádných úroků z úvěrů a případných poplatků.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. února 2012, sp. zn. 15 Co 272/2012.

4.6 Vydání EPR

4.6.1 Kvalifikovaná výzva dle § 114b odst. 2 OSŘ jako součást EPR

EPR obvykle obsahuje vedle výroku o povinnosti k zaplacení žalované částky s příslušenstvím a nákladového výroku i další výrok, obvykle označen jako výrok II., kterým je dle § 114b odst. 1 a 2 OSŘ žalovanému dále uložena povinnost, aby se ve lhůtě určené soudem ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že uplatněný v žalobě neuzná, ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání svých tvrzení. Lhůta k vyjádření nesmí být kratší než 30 dnů a právě tato dolní hranice 30 dnů se v praxi jeví jako dostatečná, a proto bývá nejčastěji využívána. S účinností § 114b odst. 2 věty druhé OSŘ soud obligatorně určuje lhůtu k podání vyjádření nikoliv od podání odporu, nýbrž od uplynutí zákonem stanovené lhůty k podání odporu. Dále je důležité, aby EPR obsahoval v souladu s § 114b odst. 5 OSŘ poučení o tom, že jestliže se žalovaný bez vážného důvodu na tuto výzvu nevyjádří a ani ve stanovené lhůtě nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován uznává. Nastane tzv. fikce uznání, která soudu umožní rozhodnout ve věci dle § 153a odst. 3 OSŘ rozsudkem pro uznání.

Jedná se o institut kvalifikované výzvy, jež vychází z toho, že rychlé a účinné poskytnutí právní ochrany soudem je závislé i na procesním chování žalovaného. V těch případech, kdy byla uplatněna řádná žaloba, která již samotným vylíčením skutečností vytváří předpoklad pro rozhodnutí ve věci, a když je tak další postup závislý na obraně žalované strany, nabízí zákon soudu možnost vyvolat její procesní aktivitu. Neždaří-li se zajistit potřebnou součinnost žalovaného, je v důsledku neuposlechnutí výzvy soudu vystaven nebezpečí neúspěchu ve sporu. Jelikož má neposlechnutí výzvy soudu žalovaným přímé věcné následky pro výsledek sporu, je řízení ohledně skutkového základu rozhodnutí v případě nečinnosti žalovaného v podstatě zkoncentrováno.¹⁴⁶ Nejedná se však o koncentraci řízení v pravém slova smyslu. Koncentrací se rozumí zhuštění určitých úkonů, typicky skutkových tvrzení

¹⁴⁶ Šuk, Petr. In DAVID, Ludvík a kol. (ed). *Občanský soudní řád. Komentář- I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 523 (§ 144b).

a navrhování důkazů, do určitých lhůt či do určitého okamžiku s tím, že později se k nim již nebude přihlížet. I v případě kvalifikované výzvy dle § 114b OSŘ musí účastník vylíčit rozhodné skutečnosti a navrhnout důkazy k jejich prokázání v soudem stanovené lhůtě. Pokud však účastník splní svou procesní povinnost a vyjádří se v této lhůtě k dané věci, skutková tvrzení a návrhy důkazů k jejich prokázání pak nejsou omezeny okamžikem skončení soudem poskytnuté lhůty, ale účastníci mohou bez dalšího uvádět i další skutečnosti a navrhnout důkazy k jejich prokázání v rámci jednání.¹⁴⁷

Je-li usnesení s kvalifikovanou výzvou obsažené přímo ve výroku EPR, není nutné o něm vydávat samostatné usnesení, i když si stále ponechává formu usnesení, proti kterému není odvolání přípustné. Jedná se o určité specifikum, kdy EPR jako forma rozhodnutí v sobě obsahuje zároveň i usnesení. Z právní úpravy jednoznačně nevyplývá, zda by mělo být vyjádření dle § 114b odst. 1 OSŘ zahrnuto do EPR, či zda by soud měl vydat dvě samostatná rozhodnutí. Uvedenou otázku vyřešil Nejvyšší soud, který dospěl k závěru, že výzva podle § 114b odst. 1 OSŘ ukládající žalovanému splnění tam uvedených procesních povinností v soudcovské lhůtě, může být součástí výroku PR (EPR). Soud svou argumentaci opřel ze srovnání úpravy rozsudku a usnesení podle příslušných ustanovení zákona, ze kterých je zřejmé, že výrok rozsudku může a zpravidla také ve většině případů obsahuje i výrok, který by jinak byl obsahově samostatně zahrnut do samostatného usnesení. Obdobný závěr se nabízí i v případě posuzování obsahu výroku EPR a výroků, které by rovněž byly předmětem rozhodování samostatným rozhodnutím. Tak je tomu typicky o výroku o přenosu soudního poplatku nebo u výroku o nákladech řízení. Dále je bez významu, že i když EPR obsahuje ve svém výroku usnesení, je rozhodnutí označeno jako EPR, neboť vzhledem k zásadám ovládajícím civilní proces není rozhodující přepjatý formalismus lpící na slovním vyjádření označení formy rozhodnutí, nýbrž respektování těch základních práv účastníka, která mu procesní právo přiznává, protože ta mají svůj materiální obsah v mnohem významnějších povinnostech soudu.¹⁴⁸ Navíc tuto praxi obecných soudů, dle

¹⁴⁷ HAMUEÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním řízení*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 48.

¹⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 28 Cdo 1555/2003.

kteře kvalifikovaná výzva může být obsažena ve výroku PR, shledal za ústavně konformní Ústavní soud.¹⁴⁹

Nalezla jsem však i názor zcela opačný, jehož základ je postaven na diametrálně odlišné povaze rozsudku a PR, když rozsudek je procesní formou s věcným obsahem komplexním, naopak PR je dle výslovného znění zákona pouze specifickou procesní formou směřující ke zjednodušení procesních požadavků, ale pouze s velice limitovaným rozsahem. Proto jej nelze z tohoto hlediska přirovnávat automaticky k rozsudku a usnesení, což má za následek to, že kvalifikovaná výzva nesmí být vydána jinak než s usnesením a nelze ji zahrnout do jakékoliv jiné listiny, byť by tato listina byla jinou procesní formou. Autor tedy trvá na vydání dvou samostatných rozhodnutí, která by poté následně mohla být zaslána jako jedna zásilka.¹⁵⁰

S posledně uvedeným názorem si dovoluji nesouhlasit, neboť není možné PR (EPR) jako formu rozhodnutí striktně limitovat § 172 odst. 1 OSŘ pouze na uložení povinnosti zaplatit žalovanou částku a náklady řízení. Provázanost obou institutů shledávám i v rozhodnutí Nejvyššího soudu, který judikoval, že PR a usnesení dle § 114b odst. 1 OSŘ se doručí jednou zásilkou.¹⁵¹ Z právní úpravy plyne i další vzájemná provázanost kvalifikované výzvy s EPR už tím, že ji zákonodárce v 114b odst. 1 OSŘ podmiňuje vydáním EPR a dále také tím, že jak usnesení k vyjádření, tak EPR se doručují dle § 114b odst. 4 OSŘ do vlastních rukou žalovaného s vyloučením náhradního doručení. Uvedené ale neplatí, doručuje-li se prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky. Zde proto musím připustit, že tato výjimka postavená na povolení náhradního doručení kvalifikované výzvy ve vybraném případě, jež platí od 1. ledna 2013, může vyvolat jisté pochybnosti o správnosti jejího vtělení do EPR, jelikož rozdílnost režimu doručování může přinést praktické komplikace,¹⁵² avšak i přesto stále trvám na svém stanovisku. Vzájemnou provázanost také deklaruje naopak nepodmíněnost vydání kvalifikované výzvy a EPR s tím, že by šlo o složitější věc nebo to vyžadovaly okolnosti případu. Jediným předpokladem je splnění podmínek pro vydání PR, tj. zejména, že je v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžitého

¹⁴⁹ Viz nálezy Ústavního soudu ze dne 9. září 2010, sp. zn. II. ÚS 1446/10 a nálezy Ústavního soudu ze dne 31. března 2005, sp. zn. III. ÚS 376/04.

¹⁵⁰ ROZBORA, Marián. Kvalifikovaná výzva jako součást platebního rozkazu- poznámka k soudní praxi. *Právní rozhledy*, 2010, č. 7, s. 255.

¹⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2004, sp. zn. 32 Odo 890/2003.

¹⁵² Blíže v podkapitole věnované doručování EPR.

plnění a uplatněné právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem.¹⁵³ V případě, že byly naplněny tyto požadavky, může být spolu s EPR vydána i kvalifikovaná výzva, přičemž když nejsou obě rozhodnutí pojata do jediné listiny, musí být alespoň společně doručena.¹⁵⁴

Zajímavou se také jeví vzhledem k četnosti vydávání EPR společně s usnesením dle § 114b odst. 1 OSŘ úvaha směrem k důsledkům kvalifikované výzvy pro žalovaného. V případě, že dojde k fikci uznání dle § 114b odst. 5 OSŘ, je následná možnost argumentace žalovaného značně omezená.¹⁵⁵ Proto je třeba vydávat EPR společně s kvalifikovanou výzvou skutečně jen v těch řízeních, kde je žalobce tzv. v právu, a to ohledně všech uplatněných nároků. Komplikace totiž může nastat, jestliže je v návrhu na vydání EPR uplatněno více nároků, kde u některých z nich nelze z žalobních tvrzení učinit závěr o jejich projednatelnosti. Za této situace nelze rozhodnout pouze o některých nárocích. Nelze proto vydat ani kvalifikovanou výzvu dle § 114b odst. 1 OSŘ s EPR spojenou. Avšak na druhou stranu vyžaduje-li to povaha či okolnosti případu, lze ohledně těchto nároků, které jsou samostatně projednatelné, vydat podle § 114b OSŘ kvalifikovanou výzvu k vyjádření samostatně. O těchto nárocích pak může nastat fikce uznání ve smyslu § 114b odst. 5 OSŘ vůči každému z těchto nároků samostatně a také samostatně vůči nim soud posuzuje i předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání.¹⁵⁶ Bylo tedy postaveno najisto, že podmínky pro vydání kvalifikované výzvy na základě rozhodnutí EPR jsou jiné než u povahy věci či okolnosti případu a musí být splněny u všech uplatněných nároků. Platí zde v jistém slova smyslu princip „všechno nebo nic“. Buď jsou splněny podmínky pro vydání EPR u všech nároků se samostatným skutkovým základem uplatněných žalobou, nebo EPR ani kvalifikovanou výzvu na základě EPR vydat nelze. V případě vydání kvalifikované výzvy spolu s EPR nemohou být podmínky pro vydání takové výzvy posuzovány zvlášť k jednotlivým nárokům ani v případě objektivní kumulace nároků v žalobě.¹⁵⁷

¹⁵³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 32 Odo 382/2004.

¹⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. srpna 2008, sp.zn. 21 Cdo 3597/2007.

¹⁵⁵ V případě vydání rozsudku pro uznání jako důsledku fikce uznání nároku dle § 114b odst. 5 OSŘ je odvolatel značně limitován odvolacími důvody, kterými mohou být dle § 205b OSŘ pouze *vady týkající se podmínek řízení, věcné příslušnosti, vyloučení soudce, obsazení soudu či vady, kterými by bylo prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro vydání takového rozsudku.*

¹⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2012, sp. zn. 23 Cdo 4311/2011.

¹⁵⁷ KUČERA, Jiří, FILIPOVIČ, Ondřej. Podmínky společného vydání platebního rozkazu a kvalifikované výzvy v případě objektivní kumulace. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 11, s. 34.

Aplikace CEPR dává soudu na výběr, zda zvolí variantu EPR s výzvou dle § 114b odst. 1 OSŘ, či bez ní. Správce aplikace konkrétního soudu nastaví na základě většinového požadavku řešitelů zvolenou variantu, která je následně používána všemi, kdo v aplikaci CEPR v rámci soudu pracují.

4.6.2 Osoby oprávněné rozhodovat v elektronickém rozkazním řízení

Z § 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (ZoSOUD), ve znění pozdějších předpisů vyplývá, že v řízení před soudem rozhoduje senát nebo samosoudce, přičemž obsazení soudu stanoví zákony o řízení před soudy. Avšak v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem se na rozhodovací a jiné činnosti soudů podílejí i justiční čekatelé, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci (VSÚ), soudní tajemníci a soudní vykonavatelé. Těmito zvláštními právními předpisy, které stanoví rozsah činnosti rozhodujících osob, je především zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a o vyšších soudních úřednících státních zastupitelství a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů (ZoVSÚ) a vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb. o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy (JŘ).

Historicky má v českém justičním systému vyšší justiční administrativa své místo. Předchůdci současných VSÚ jsou soudní tajemníci, kteří stále u soudů dočasně figuruji podle přechodných ustanovení ZoSOUD. Po první světové válce upravoval postavení odborných justičních pracovníků zákon č. 57/1931 Sb., o použití úředníků vyšší pomocné soudní služby u soudu a poručenských úřadů, podle kterého byly tyto osoby nazvány úředníci vyšší pomocné služby. Zákon o použití úředníků vyšší odborné služby byl zrušen až předchůdcem stávajícího OSŘ. Od jeho účinnosti nahradili tyto úředníky soudní tajemníci, k nimž se přidali i justiční čekatelé. Ještě v roce 1994 jsme se mohli u soudu setkat jen se dvěma typy vyšší soudní administrativy, a to soudními tajemníky a justičními čekateli. V roce 1995 došlo k významné změně, neboť 1. ledna 1995 nabyl účinnosti zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, později nahrazený současným ZoVSÚ. S účinností od 1. ledna 2002 byl do OSŘ začleněn § 38b, na základě kterého se počítalo v civilním řízení s asistentem soudce Nejvyššího soudu, jehož postavení bylo následně zakotveno v § 16 ZoSOUD, s účinností od 1. dubna 2002. Trend spočívající v odbřeňování soudců a posilování pravomoci vyššího

odborného justičního aparátu pokračoval a byl zatím završen doplněním ustanovení § 36a do ZoSOUD s účinností od 1. dubna 2006. Od té doby je pozice asistenta soudce nejen na Nejvyšším soudu, ale i u soudů vrchních, krajských a okresních.¹⁵⁸

Když to shrneme, tak v elektronické rozkazní agendě jsou kromě soudců aktivní asistenti soudců, soudní tajemníci, VSÚ a justiční čekatelé. Nejčastěji je elektronická rozkazní agenda vyřizována VSÚ a asistenty soudců. Jejich rozsah oprávnění je prakticky stejný. Dle § 36a odst. 5 ZoSOUD se na postavení asistentů použijí ustanovení upravující postavení VSÚ. Právě postavení VSÚ upravuje ZoVSÚ, který stanoví, ve kterých jednoduchých věcech mohou samostatně rozhodovat a ve kterých dalších věcech mohou samostatně provádět jednotlivé úkony, také zde nalezneme úpravu kvalifikačních a dalších předpokladů pro výkon funkce VSÚ. Na ZoVSÚ přímo odkazuje i OSŘ v § 38a. Soudních tajemníků je u soudu již poskrovnu a EPR vydávají na základě pověření předsedy senátu. Výčet jejich oprávnění nalezneme v § 6 odst. 2 JŘ, je však menší než u VSÚ či asistentů soudců.

V současné době je rozsah oprávnění VSÚ vymezen negativně v § 11 ZoVSÚ. Nalezneme zde taxativně vyjmenované úkony, které VSÚ provádět nemůže. Nejrazantněji do oprávnění VSÚ zasáhl Ústavní soud svým nálezem ze dne 22. května 2013 sp. zn. Pl. ÚS 31/10, který zrušil § 11 ZoVSÚ. V tomto ustanovení bylo negativní vymezení pravomocí VSÚ. V reakci na tento nálezh však zákonodárce znovelizoval ZoVSÚ tím způsobem, že zrušil § 10 tohoto zákona, kde byly pravomoci VSÚ vymezeny pozitivně a v § 11 nově vymezil rozsah činností VSÚ negativním způsobem. VSÚ tak zůstala zachována pravomoc provádět úkony v elektronickém rozkazním řízení, avšak pokud by zákonodárce citovaný nálezh bral vážněji, mohlo dojít i k odejmutí této pravomoci. Bylo by to ale jasně proti současným trendům, které se stále více prosazují na soudech ČR a které spočívají v odbřemeňování soudců a v zavedení minitymů. Právě tyto minitymy jsou postaveny na filozofii, že každý soudce má k dispozici jednoho VSÚ (asistenta) a rejstříkovou vedoucí, spisy tak rotují jen mezi těmito třemi osobami, což značně zrychluje a zefektivňuje vyřizování věcí. V neposlední řadě si myslím, že tento nálezh Ústavního soudu vůbec nekoresponduje se samotnou podstatou a duchem ZoVSÚ. Ústavní soud totiž překvapivě zastává názor, že je nepřijatelné, aby VSÚ meritorně rozhodoval bez ohledu na formu rozhodnutí.

¹⁵⁸ JIRSA, Jaromír. *Činnost asistenta soudce- obecná část*. [online]. unifor.jacz.cz, [cit. 5. 5. 2014]. Dostupné na < http://unifor.jacz.cz/index.php?pageid=5200&chapter=2424&id_dbound=435 >.

Pro ostatní procesní úkony, především pro rozhodnutí procesní povahy, to platí zrovna tak. VSÚ má být dle Ústavního soudu jen pomocníkem soudce, jenž napomáhá dosažení přiměřené délky soudního řízení tím, že vykonává úkony jednoduché rutinní povahy. Složitější záležitosti vyžadující právní erudici či situace, v nichž soud nemůže být z povahy věci reprezentován nikým jiným než soudcem (meritorní rozhodnutí, rozhodnutí konečná, významnější rozhodnutí v přípravě jednání), účast VSÚ nepřipouštějí. Jinak se ze souzení stává úřadování.¹⁵⁹

Tento nálezný navázal na dřívější usnesení Ústavního soudu ze dne 23. února 2010, sp. zn. III. ÚS 1531/09.¹⁶⁰ Dle názoru Ústavního soudu by bylo nejvhodnější, aby rozhodovací činnost bez ohledu na druh rozhodnutí prováděli výhradně jen soudci. VSÚ by tak již nezbyl moc velký okruh pravomocí a byl by tak skutečně jen pomocnou silou bez vlastní odpovědnosti. Jeho náplň práce by tak skutečně neodpovídala dosaženému vzdělání. Nemluvě o asistentech soudců, u nichž je jedním z předpokladů výkonu funkce absolvování pětiletého magisterského studia v oboru právo na právnické fakultě v ČR. Pokud by se tento pro mě neakceptovatelný trend ujal v českém justičním prostředí při stávajícím počtu soudců, došlo by k výraznému prodloužení délky soudního řízení, jelikož by veškerá rozhodovací činnost, kterou by mohli vzhledem ke svému odbornému vzdělání bez problémů zvládnout VSÚ (asistenti soudců), byla čistě na osobě soudce. Jediným schůdným řešením by v daném případě bylo navýšení počtu soudců, což by vedlo k neúměrnému zatížení rozpočtu celého rezortu justice.

4.6.3 Překážky vydání EPR

Z povahy věci vyplývá, že EPR lze za splnění podmínek řízení a poté, co uplatněné právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem, vydat pouze ve věcech, které se rozhodují ve sporném řízení a v nichž je dáno z pohledu konkrétního předmětu řízení kontradiktorní postavení žalobce a žalovaného. Zároveň se musí jednat o řízení, kde se žalobce domáhá po žalovaném zaplacení peněžité částky, která

¹⁵⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. května 2013, sp. zn. Pl. ÚS 31/10, bod 35.

¹⁶⁰ *Obecné rozšiřování institutu VSÚ, resp. posílení justice dalšími odbornými pracovníky, je možné přivítat. Nicméně je třeba trvat na tom, že soudní moc musí být realizována ústavně konformním způsobem, tj. i využívání dalších odborníků soudy musí být činěno v kontextu Ústavy. Jejich role je primárně rolí pomocnou, nemůže vést k úřednickému rozhodování. Role soudce je nezastupitelná, neboť soudce je ústavní činitel, vykonatel moci soudní. Jeho nezávislost je garantována Ústavou a dalšími ustanoveními, které upravují jeho postavení.*

nepřevyšuje částku 1.000.000,- Kč. Existují však i další limity pro vydání EPR. Jedná se o překážky dle § 172 odst. 2 písm. a) a písm. b) OSŘ. Jsou shodné i pro vydání klasického PR a představuje je překážka neznámého pobytu žalovaného a doručování žalovanému do ciziny a překážky dle § 174a odst. 5 písm. a) a písm. b) OSŘ specifické pouze pro EPR spočívající v okolnosti pokračování po přerušení řízení a nezaplacení soudního poplatku ani v soudem určené lhůtě. Následně se pokusím jednotlivé překážky blíže specifikovat.

4.6.3.1 Neznámý pobyt žalovaného

Na to, že je pobyt žalovaného znám, soud usuzuje z označení žalovaného žalobcem v EPR a jeho celém obsahu a dále i z toho, co je mu případně o pobytu žalovaného známo z úřední činnosti. Smyslem uvedené podmínky je to, aby nebyl zbytečně vydán EPR, který by následně musel být pro nedoručitelnost zrušen dle § 173 odst. 3 OSŘ, což by mohlo vést k průtahům řízení. Soud tedy musí před vydáním EPR vést v úvahu, zda není bez dalšího jasné, že doručení vydaného EPR bude posléze neúspěšné.¹⁶¹ V praxi se jeví jako problematické určit, kdy je žalovaný skutečně neznámého pobytu. Okolnost, že žalovaný má hlášen trvalý pobyt v sídle ohlašovny dle § 10 odst. 5 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů není dle mého názoru pro soud vodítkem k určení, že pobyt žalovaného není znám. Mnoho žalovaných si totiž na ohlašovných doručované písemnosti skutečně řádně přebírají. Samozřejmě pokud je soudu z úřední činnosti osoba žalovaného známa tím, že si písemnosti nepřebírá, je na místě volit hospodárnou cestu a vydání EPR se vyhnout. Podobně také v případě, že je soudu např. ze sdělení rodičů žalovaného zřejmé, že se žalovaný na uvedené adrese vůbec nezdržuje, není vhodné vydávat EPR. Zde by případně přicházelo do úvahy ustanovit žalovanému podle § 29 odst. 3 OSŘ opatrovníka, ale vydání EPR je vyloučeno.

4.6.3.2 Doručování EPR do ciziny

Tato podmínka je zcela výstižná. Uvede-li žalobce, že adresa žalovaného se nachází mimo území ČR, případně je tato skutečnost známa soudu z úřední činnosti,

¹⁶¹ Šebek, Roman. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1149 (§172).

nepřichází v úvahu EPR vydat. Uvedená překážka by však dána nebyla, pokud by v návrhu na vydání EPR byla uvedena adresa mimo ČR, ale soud disponuje informací, že žalovaný se zdržuje na území ČR. Zákaz vydání EPR do ciziny se týká jen případů, mělo-li by být do ciziny doručováno žalovanému. Nic ovšem nebrání tomu, aby byl EPR do ciziny doručován žalobci, jehož žalobě bylo tímto zcela vyhověno a u něhož je tak pojmově vyloučena obrana proti rozhodnutí ve věci samé.¹⁶² Žalobci se zde nabízí postup dle § 174b OSŘ spočívající ve využití institutu evropského PR,¹⁶³ který je relativně novým institutem civilního procesního práva, který má ambice mimo jiné přispět k řádnému fungování hospodářské soutěže a vnitřního trhu EU, k zlepšení přístupu k účinné spravedlnosti a k zaručení rovných podmínek pro věřitele a dlužníky v celé EU. Je zakotven a řízení o návrhu na jeho vydání a návrhu na jeho přezkum spolu s některými pravidly týkajícími se výkonu v této podobě vydaného rozhodnutí jsou upraveny nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu a které je v účinnosti od 12. prosince 2008.¹⁶⁴ O evropském PR bude podrobněji pojednáno v samostatné podkapitole.

4.6.3.3 Přerušování řízení

EPR nelze také dále vydat poté, co soud pokračuje v řízení po jeho přerušování. V elektronickém rozkazním řízení mohou nastat okolnosti, pro které soud obligatorně dle § 109 odst. 1 OSŘ, fakultativně dle § 109 odst. 2 OSŘ či nejčastěji z důvodu probíhajícího insolvenčního řízení dle § 140a zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení ve znění pozdějších předpisů (insolvenční zákon) řízení přeruší. Jakmile odpadne překážka, pro kterou bylo řízení přerušeno dle § 111 odst. 2 OSŘ či při splnění podmínek § 111 odst. 3 OSŘ, soud v řízení pokračuje, avšak již právní úprava neumožňuje vyřídit věc vydáním EPR.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ Evropský PR je nástrojem, který má sloužit ke zjednodušenému, zrychlenému a méně nákladnému rozhodování o nesporných peněžitých nárocích v případech, kdy alespoň jeden z účastníků řízení má ke dni podání návrhu na vydání evropského PR bydliště nebo místo obvyklého pobytu, resp. v případě právnických osob sídlo v jiném členském státě, než ve kterém byl návrh podán. Rozhodnutí vydané v této podobě, které je vykonatelné, je automaticky uznáváno za stejných podmínek, jako je tomu u rozhodnutí vlastních soudů, vykonáváno ve všech členských zemích EU kromě Dánska.

¹⁶⁴ TREBATICKÝ, Peter. In HAVLÍČEK, Karel (ed). *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář-kniha II. § 79 – 180 občanského soudního řádu*. 1. vydání. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 548 (§ 174b).

Zákonodárce tuto překážku vydání EPR zvolil patrně z toho důvodu, že celková charakteristika elektronického rozkazního řízení se nese v duchu rychlého a efektivního rozhodování. Okolnost, že by řízení mohlo být po několik měsíců či dokonce let přerušeno, nezapadala do celkové filozofie aplikace CEPR. Po důkladnějším zamyšlení však přicházím k myšlence, že § 174a odst. 5 písm. a) OSŘ vůbec neladí s rostoucím trendem elektronizace justice a s ní spojenou popularizací elektronického spisu. Dnešní praxe je taková, že jakmile se soud před vydáním EPR dozví, že jsou naplněny zákonné předpoklady pro přerušování řízení, věc převede do rejstříku C, kde soud řízení přeruší a klasický papírový spis se uloží na určitou lhůtu v soudní kanceláři. Za vhodnější považuji možnost řízení přerušit v aplikaci CEPR, kde by následně bylo možné mít přímo jasný přehled o přerušovaných elektronických rozkazních řízeních. Přehlednost by mohla být zajištěna pouhým přidáním samostatné záložky *přerušovaná řízení* se zajištěnou automatickou kontrolou existence překážky přerušování řízení. Po pokračování v řízení by soudu bylo umožněno vydat EPR. Tento postup by plně podporoval myšlenku elektronického rozkazního řízení, které by nebylo pouhým polovičatým stavebním kamenem elektronizace justice.

4.6.3.4 Nezaplacení soudního poplatku v určené lhůtě

Ustanovení § 174a odst. 5 písm. b) OSŘ, kde zákonodárce stanovil, že EPR není možné vydat, nebyl-li zaplacen poplatek za řízení o vydání EPR splatný podáním návrhu na zahájení řízení ani ve lhůtě k tomu určené, je taktéž formulováno vágně a dle mého názoru je možné ho vyložit dvěma způsoby.

Zprv nemožnost vydat EPR se může pojít s časovým okamžikem zaplacení soudního poplatku, když k samotné úhradě soudního poplatku soudu dojde po uplynutí lhůty stanovené v usnesení, kterým soud dle § 9 odst. 1 ZoSOP vyzval žalobce k úhradě. Stačí, pokud k úhradě dojde byť jeden den po soudem určené lhůtě, a soud již nemůže ve věci paradoxně rozhodnout EPR, ačkoliv žalobce svoji poplatkovou povinnost ve skutečnosti splnil. Věc se převede do rejstříku C. Uvedený postup, jenž je preferovaný v soudní praxi, jde znovu proti progresi elektronizace justice. K tomuto názoru se kloním především s ohledem na charakter lhůty, kterou soud dává žalobci v usnesení o výzvě k zaplacení soudního poplatku. Tato lhůta určená soudem má totiž povahu lhůty soudcovské. Předseda senátu ji může i po jejím uplynutí prodloužit,

nepřichází však v úvahu prominutí jejího zmeškání, které je možné jen u lhůt zákonných. Je-li poplatek zaplacen sice po uplynutí stanovené lhůty, avšak dříve, než soud vydal rozhodnutí o zastavení řízení, nelze již řízení zastavit. Smyslem totiž není postih účastníka za nedodržení lhůty, nýbrž splnění poplatkové povinnosti a stanovení způsobu skončení řízení tam, kde poplatník svou povinnost přes poučení nesplní. Ve prospěch tohoto závěru svědčí i úprava obsažená v § 9 odst. 7 ZoSOP. Jestliže totiž zákon umožňuje pokračovat v řízení i tehdy, když poplatník zaplatí poplatek poté, co řízení bylo zastaveno, tím spíše nutno dovodit, že zaplatí-li poplatek dříve, podmínky pro zastavení nejsou dány.¹⁶⁵

Druhý možný výklad se hodí v případě, že soudní poplatek nebude uhrazen po vydání výzvy k jeho zaplacení vůbec. Tehdy bych toto ustanovení chápala v kontextu následku nezaplacení soudního poplatku dle § 9 odst. 1 ZoSOP jako jeho doplnění, ne-li pojistku. Zákonodárce jakoby upozorňoval na skutečnost, že nezaplatil-li žalobce soudní poplatek, nelze ve věci rozhodnout, což je však zřejmé právě z § 9 ZoSOP.

Do budoucna navrhuji buď ustanovení § 174a odst. 5 písm. b) OSŘ zrušit, či jednoznačně stanovit zákaz vydání EPR v situaci, kdy dojde k zaplacení soudního poplatku po uplynutí soudem určené lhůty, avšak před vydáním usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku.

4.7 Rozhodování o nákladech řízení

Elektronické rozkazní řízení je spojeno s určitými výdaji, které jsou nuceni vynaložit účastníci řízení. Žalobce, který se domáhá u soudu návrhem na vydání EPR zaplacení určité peněžité částky, jinak řečeno, domáhá se ochrany svého subjektivního práva, musí vynaložit určité výdaje s řízením spojené, především výdaje na soudní poplatek, hotové výdaje a odměnu advokáta. OSŘ vyjmenovává náklady řízení v § 137. Vedle této primární povinnosti platit náklady řízení vzniká následně povinnost sekundární spočívající v povinnosti hradit náklady řízení.

Jelikož má EPR povahu rozhodnutí, u kterého je v případě jeho zpravomocnění řízení skončeno, rozhoduje soud dle § 151 odst. 1 OSŘ o povinnosti k náhradě nákladů řízení přímo v samostatném výroku EPR. Soud rozhoduje o nákladech řízení z úřední

¹⁶⁵ WALTR, Robert. *Zákon o soudních poplatcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 45.

povinnosti. Projevuje se to i tím, že se sice účastníci mohou nákladů vzdát, ale pokud to neučiní výslovně, má se za to, že je žádají. Soud také musí náklady řízení přiznat v zákonné výši. Pokud se tedy strany při jejich vyčíslení zmýlí, má jim být přiznáno tolik, kolik jim náleží. Jestliže žalobce požádá o náklady v nižší míře, zpravidla však se mu tyto náklady v soudní praxi přiznávají právě v této nižší míře, zvláště pokud je zastoupen advokátem, protože je jeho povinnost sřežít si právo, a má se za to, že jeho vůle odpovídá projevu vůle, a že tedy více nepožaduje. Nemělo by se tak ale činit v situaci, kdy se jedná o zjevný omyl nebo o chybný výklad právního předpisu. Nárok na náhradu nákladů má základ v procesním právu a vzniká teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Rozhodnutí má v tomto směru konstitutivní povahu.¹⁶⁶ Objevuje se však i názor, že rozhodnutí o náhradě nákladů řízení má charakter deklaratorní, neboť povinnost žalovaného zaplatit žalobci náklady řízení zde existují od samého počátku a soud tuto povinnost jen autoritativně potvrzuje, a to jak co do důvodu, tak co do její výše.¹⁶⁷ Uvedený názor neakceptuji. Autor deklaratorní povahu rozhodnutí o nákladech řízení dovozuje z § 121 odst. 3 OZ (§ 513 NOZ), kdy základ své argumentace postavil na přesvědčení, že do příslušenství pohledávky dle ustanovení citovaného hmotněprávního ustanovení patří také náklady na právní zastoupení. Úvaha tímto směrem se mi nejeví jako vhodná, protože institut náhrady nákladů řízení má vzhledem § 151 odst. 1 OSŘ ryze procesní charakter a není možné ho slučovat s instituty hmotného práva.

Rozsah náhrady nákladů je obecně vymezen v § 142 odst. 1 OSŘ tak, že se musí jednat o náklady potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva. Právě v souvislosti s rostoucím počtem napadlých návrhů na vydání EPR u soudu, které splňovaly vesměs povahu tzv. formulářových žalob, se začaly objevovat problémy ohledně přiznávané výše nákladů řízení. Komplikace s sebou přinesl také nový institut předžalobní upomínky a příslušenství pohledávky spočívající v nákladech spojených s uplatněním pohledávky. Proto se v následující podkapitole pokusím tuto problematiku, jež je velice úzce spjata právě s elektronickým rozkazním řízením, rozebrat.

¹⁶⁶ Putna, Mojmir. In DRÁPAL, Ljubomir, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009., s. 1009 (§ 151).

¹⁶⁷ NAVRÁTIL, David. Náhrada nákladů řízení (aneb proč hledat problém tam, kde není). *Právní rozhledy*, 2009, č. 5, s. 181.

4.7.1 Exkurs do problematiky nákladů řízení ve formulářových žalobách

Až do března roku 2011 soudy přiznávaly odměnu za zastupování advokátem jako paušální podle předmětu věci dle přisudkové vyhlášky.

Taková právní úprava neměla preventivní funkci a neumožňovala dlužníkovi ve vlastním zájmu uhradit částku a snížit si tak povinnost odstranit škodní následky na straně věřitele v kterémkoliv stupni řízení, čímž by zároveň došlo k rychlejšímu odstranění sporu. Na straně druhé pak umožnila skupině společností vést výhodný obchod s pohledávkami a obohacovat se na tzv. přisudku, který se odvíjel pouze a jedině od stanovené paušální částky a nepřihlížel ke skutečně vynaloženým nákladům vedení sporu. Vedle toho pak zásadní vadou předpisu byl právě rozdíl mezi skutečnou odměnou advokáta podle AT, která požaduje, aby byl identifikován počet úkonů vykonané právní služby, tyto byly oceněny a byla z nich odvozena celková výše odměny, a náhradou, která byla účastníkovi přiznána podle přisudkové vyhlášky. Platila tak nepřehledná situace, kdy jinou úpravou se řídil vztah mezi klientem a advokátem a zcela jinou pak vztah mezi stranami sporu při odstraňování jeho následků na straně úspěšného účastníka.¹⁶⁸

Výše uvedenou dvoukolejnost zarazil Ústavní soud zrušením přisudkové vyhlášky, která zavedla princip paušalizace sazeb výše odměn za zastupování.¹⁶⁹ Předtím však byl Ústavní soud nesčetněkrát nucen se zabývat problémem účelnosti nákladů řízení. Za zásadní právě pro elektronické rozkazní řízení považuji náleží Ústavního soudu ze dne 29. března 2012 sp. zn. I. ÚS 3923/11, který byl aplikován od jeho vyhlášení na všechny dosud pravomocně neskončená řízení zahájená formulářovou žalobou, jež byla, jak jsem již dříve zmínila, v tomto rozhodnutí přesně definována. Soud zde stanovil, že s ohledem na nutnost dodržení principu proporcionality mezi výší vymáhané částky a náhrady nákladů, se jako spravedlivé jeví, a to jak ve vztahu k předmětu řízení a jeho účastníkům, ale též s ohledem na plynulost řízení prvního stupně, určit výši odměny za zastupování advokátem jako ekvivalent jednonásobku vymáhané jistiny.¹⁷⁰ V jiných rozhodnutích se Ústavní soud zabýval otázkou, zda je možné považovat za skutečně účelné náklady za zastupování advokátem

¹⁶⁸ REDAKCE. Aktuality. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 5-13.

¹⁶⁹ Ústavní soud Nálezem ze dne 17. dubna 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12 zrušil přisudkovou vyhlášku.

¹⁷⁰ Podrobné podmínky ohledně odměny za zastupování žalobce advokátem v řízení zahájeném formulářovou žalobou stanovil Ústavní soud v Nálezu ze dne 27. listopadu 2012, sp. zn. I. ÚS 2358/12.

u žalobce, který je zřízen státem a na státní rozpočet v určitém rozsahu navázán.¹⁷¹ Typicky se zde jednalo o vymáhání regulačních poplatků fakultními nemocnicemi, které by neměly plynout veřejnými prostředky a nepřesouvat do rukou soukromých subjektů vymáhání regulačních poplatků. Podobný postoj zaujal Ústavní soud u vymáhání tzv. koncesionářských poplatků, kdy Česká televize jako žalobce zahlítila soudy svými žalobami. Zde to bylo o to složitější, neboť Česká televize je sice veřejnoprávní instituce, které zákon ukládá plnění specifických úkolů, leč nejde o subjekt hospodařící s majetkem státu, nýbrž s majetkem svým, což bylo zpočátku ku prospěchu účelného zastoupení advokátem.¹⁷² Avšak později dospěl Ústavní soud k závěru, že nelze takový postup České televize považovat za konvenující principům spravedlnosti, jež by se právě televize měla snažit při svých činnostech naplňovat, neboť ve sporech odvíjejících se od neuhrazených televizních poplatků nelze paušálně očekávat uplatnění do té míry specializovaných znalostí, jimiž by nedisponovali její pracovníci.¹⁷³ V praxi se soudy snažily postupovat dle zmíněných nálezů, avšak pro jejich pluralitu a dále s ohledem na existenci AT to bylo mnohdy komplikované.

4.7.2 Problematická novela AT

Navyšování nákladů soudního řízení zákonodárce zarazil, podle mého názoru nevhodně a příliš drasticky až novelou AT účinnou od 1. července 2014 a provedenou vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 120/2014 Sb. ze dne 26. června 2014, kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Jak můžeme vidět, uplynulo bezmála rok a půl od doby, co se Ústavní soud ve svém rozhodnutí, kterým zrušil přísudkovou vyhlášku, nechal slyšet, že je nutné přijmout nová pravidla pro přiznání nákladů řízení ve formulářových žalobách.

Do AT byl vložen nový § 14b týkající se právě odměn za zastupování advokátem v občanském soudním řízení zahájeným na ustáleném vzoru uplatněném opakovaně týž žalobcem ve skutkově i právně obdobných věcech, v němž je předmětem řízení peněžité plnění a tarifní hodnota nepřevyšuje 50.000,- Kč. Dle pravidel § 14b AT bude náhradu nákladů řízení hradit pouze žalovaný, který neměl ve sporu úspěch. Hlavním

¹⁷¹ Viz Nález Ústavního soudu ze dne 15. prosince 2011, sp. zn. I. ÚS 195/11, podobně Nález Ústavního soudu ze dne 18. prosince 2013, IV. ÚS 3678/12.

¹⁷² Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. července 2012, sp. zn. II. ÚS 1588/12.

¹⁷³ Nález Ústavního soudu ze dne 24. července 2013, sp. zn. I. ÚS 3344/12- bod III. A. 3.

důvodem tohoto opatření byl dle sdělení Ministerstva spravedlnosti negativní jev postupování pohledávek a jejich vymáhání nikoli pro pohledávku samotnou, ale pro částku přiznanou jako náhradu nákladů řízení, když tato jednání jsou společensky nepřijatelná, když v jejich důsledku dochází nejen k dalšímu zadlužování zejména sociálně slabých osob, ale také k zahlcování soudní soustavy.¹⁷⁴ V případě, že žalovaná částka nepřevyšuje částku 10.000,- Kč, bude odměna advokáta za 3 úkony právní služby činit v typickém elektronickém rozkazním řízení 600,- Kč (příprava a převzetí zastoupení, návrh na vydání EPR, předžalobní výzva). Po přičtení režijního paušálu dle § 14b odst. 5 písm. a) AT, DPH a soudního poplatku ve výši 400,-Kč, činí celkové náklady řízení částku ve výši 1.489,- Kč. Tam, kde žalobce požaduje přiznat peněžité plnění v rozmezí od 10.000,- Kč do 30.000,- Kč, činí při stejném počtu úkonů advokáta náklady řízení částku nejméně částku 2.252,- Kč, když se dále konečná výše odvíjí od výše zaplaceného soudního poplatku. U žalovaných částek od 30.000,- Kč do 50.000,- Kč přizná soud žalobci náklady řízení představující částku 2.252,- Kč a zaplacený soudní poplatek.

Ustanovení § 14b AT způsobil v elektronickém rozkazním řízení rozmach v podávání odvolání proti nákladovému výroku v EPR. Podstata problému tkví totiž v tom, že AT operuje s termínem *návrh podaný na ustáleném vzoru*, který však již není žádným způsobem, na rozdíl, od pojmu *formulářová žaloba*, dále vymezen. Jedním z prvních mně známých rozhodnutí druhoinstančního soudu ohledně § 14b AT¹⁷⁵ bylo poněkud nepředvídatelné. Soud se zde, pro mě překvapivě, přiklonil na stranu žalobce, který se v elektronickém rozkazním řízení domáhal po žalovaném zaplacení poskytnutého úvěru. Podotýkám, že osoba žalobce jakožto zavedené bankovní instituce je určitě okresním soudům napříč ČR dobře známa, neboť využívá k vymožení svých pohledávek (bagatelní i nebagatelní spory) hojně právě návrhy na vydání EPR, které jsou jednotně formulované a lišící se pouze konkrétní individualizací související s osobou žalovaného. Soud se však opírá o fakt, že jeho vylíčení tvrzených skutečností není univerzálně použitelné.

¹⁷⁴ Ministerstvo spravedlnosti. *Náklady na vymáhání drobných pohledávek se od července výrazně sníží* [online]. justice.cz, 27. 6. 2014 [cit. 5. 7. 2014]. Dostupné na < <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&d=336675> >

¹⁷⁵ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. října 2014, sp. zn. 23 Co 458/2014.

Postupem času jsem zpozorovala, že odvolací soudy ve většině případů začaly prvoinstanční rozhodnutí o nákladech řízení dle § 14b AT potvrzovat a zároveň také ve svých odůvodněních upřesňovat podmínky návrhů na zahájení řízení vyhovující požadavkům § 14b AT. Splněnou podmínku ustáleného vzoru uplatněného opakovaně žalobcem ve skutkově i právně obdobných věcech by dokonce neměl měnit ani fakt, že žalobce bývá zastoupen různými zástupci, kteří mají své ustálené vzory, že zástupce kontroluje a kompletuje důkazy a uvádí konkrétní datum zaslání předžalobní výzvy spolu s adresou, na niž byla odeslána.¹⁷⁶

S rostoucím počtem podaných odvolání mnohé okresní soudy na doporučení svých krajských soudů uvádějí již do EPR za stanovené náklady řízení do závorcky tři spisové značky řízení s obdobnou věcí, aby se předešlo případnému podání odvolání či aby měl krajský soud připravený určitý podklad pro svou argumentaci v rozhodnutí o odvolání. Uvedení spisových značek lze řešit zároveň formou úředního záznamu ve spisu. Oba postupy ale nejsou dlouhodobě udržitelné a je nezbytné do budoucna tuto otázku řešit. Rozhodování odvolacích soudů o nákladech řízení mě jen utvrdilo v přesvědčení, že při stávajícím druhu nápadu EPR a aktivitě některých žalobců bude při rozhodování o nákladech řízení i do budoucna nalezení dělící linie mezi § 14b a § 7 AT opravdu obtížné.

Jak můžeme vidět, náklady řízení se dle § 14b AT v určitých typech řízení značně okleštily, ač si myslím, že k tomu mělo dojít maximálně u formulářových žalob, kde peněžitá plnění nepřekročí hranici 10.000,- Kč, tedy jen a pouze u bagatelních sporů. U vyššího vymáhaného plnění se mi § 14b AT nejeví jako účelný a správný. Musíme se totiž na problém podívat ze společenského hlediska. Obávám se, že právě relativně nízké náklady řízení nepovedou potenciální dlužníky k odpovědnému přístupu k plnění svých závazků, když pro ně eventuální soudní řízení nepředstavuje prakticky žádnou hrozbu. Vím však, že je to velmi ožehavé a citlivé téma a nelze jej paušalizovat. V zájmu zachování alespoň elementárního principu spravedlnosti ve společnosti však doufám, že také věřitelé jako potenciální žalobci neusnou na vavřínech a budou i nadále aktivně své pohledávky vymáhat. V opačném případě by to vedlo k degradaci celé společnosti.

¹⁷⁶ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. července 2015, sp. zn. 57 Co 468/2015.

4.7.3 Předžalobní upomínka

S účinností OSŘ od 1. ledna 2013 byl do českého právního řádu zaveden nový institut předžalobní výzvy, a to především z důvodu ochrany dlužníků (žalovaných) spočívající v rozšíření jejich podvědomí o závazcích. Podle § 142a odst. 1 OSŘ totiž soud může přiznat žalobci v případě úspěchu v řízení právo na náhradu nákladů řízení jen tehdy, jestliže žalobce zaslal žalovanému ve lhůtě nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení na adresu pro doručování, případně poslední známou adresu výzvu k plnění. Co se týče vzájemného vztahu § 142a OSŘ a ustanovení § 172 odst. 1 věty druhé OSŘ ze kterého vyplývá, že soud EPR uloží povinnost zaplatit žalobci uplatněnou peněžitou pohledávku a náklady řízení, je třeba říct, že institut předžalobní výzvy se samozřejmě uplatní i v elektronickém rozkazním řízení, neboť ustanovení § 142a OSŘ je třeba chápat jako *lex posterior*, který zavedl předžalobní výzvu jako další generální podmínku pro přiznání plného práva na náhradu nákladů řízení ve sporném řízení, jež se řadí naroveň podmínce plného úspěchu žalobce. Soud proto může i v případě, že vyhoví návrhu na vydání EPR, nepřiznat žalobci právo na náhradu nákladů řízení, absentuje-li předžalobní výzva.¹⁷⁷

Právní úprava obsažená v § 142a OSŘ je obecné povahy a jejím smyslem je eliminace zbytečných soudních řízení a s nimi spojených nákladů, jež by neproběhlo, věděl-li by dlužník o existenci svého dluhu a svůj dluh by k výzvě věřitele zaplatil. Předžalobní výzva má zabránit zbytečným sporům, nepochybně i těm, které by byly rozhodnuty ve zkráceném řízení.¹⁷⁸ Opačný názor se odvíjí od charakteru § 171 odst. 1 věty druhé OSŘ jako *lex specialis* k § 142a OSŘ, neboť pro rozhodnutí o nákladech řízení v souvislosti s vydáním PR platí především § 172 odst. 1 OSŘ, neboť § 142a OSŘ v případě rozhodnutí soudu formou PR umožňuje žalovanému obranu proti výroku o nákladech řízení podáním odvolání, neumožňuje však soudu, aby před vydáním PR prováděl dokazování a zjišťoval splnění podmínky § 142a OSŘ žalobcem.¹⁷⁹

Aby předžalobní výzva mohla dostát své notifikační funkci, musí být dostatečně určitá co do vymezení předmětné pohledávky. Dlužníkovi z ní musí být zřejmé, kdo je jeho věřitelem a jakou konkrétní pohledávku požaduje uspokojit. Výzva musí být

¹⁷⁷ SVOBODA, Karel. Komentář k usnesení KS v Plzni ze dne 31. května 2013, sp. zn. 14 Co 264/2013. *Soudní rozhledy*, 2013, č. 9, s. 317.

¹⁷⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. listopadu 2013, sp. zn. 9 Cmo 430/2013.

¹⁷⁹ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. května 2013, sp. zn. 14 Co 264/2013.

způsobilá připomenout dlužníkovi nejen právní základ dluhu, nýbrž i jeho výši.¹⁸⁰ Rozhodovací praxe nastolila otázku, zda je povinnou náležitostí předžalobní výzvy také výslovné upozornění na uplatnění předmětné pohledávky u soudu, pokud nedojde ze strany dlužníka k úhradě dluhu. Ačkoli považují upozornění dlužníka na případné zahájení soudního řízení za vhodnou součást předžalobní výzvy, neboť může na dlužníka vytvořit větší psychologický tlak, nemyslím si, že by absence takového upozornění měla za následek nepřiznání náhrady na nákladech řízení, jestliže věřitel zaslal dlužníkovi výzvu s přesnou specifikací pohledávky. V takovém případě je informace o možném soudním řízení až nadbytečná, protože je záhodno předpokládat, že dlužník má rozum průměrného člověka,¹⁸¹ který by měl být schopen dovést důsledky své pasivity. Jiný úhel pohledu zaujal Vrchní soud v Olomouci, dle kterého je upozornění na případné hrozící soudní vymáhání žádaného plnění podstatnou náležitostí (*essentialia negotii*) výzvy k plnění, bez něhož tento úkon nevyvolá zákonné následky. Dle soudu pouze řádná výzva k plnění může vyvolat zákonem předpokládané následky, mezi které patří skutečnost, že žalobci, který měl úspěch ve věci zahájené po neúspěšném požadavku na dobrovolné plnění, vznikne právo na náhradu nákladů řízení proti žalovanému.¹⁸²

Zároveň je třeba připomenout, že ačkoli část teorie se výslovně přiklání k názoru, že pro splnění povinnosti zaslat žalovanému předžalobní výzvu je nutné, aby žalobce prokázal např. podacím lístkem či potvrzením o odeslání datové zprávy, že minimálně sedm dnů před podáním žaloby výzvu skutečně odeslal do veřejné datové sítě nebo předal k poštovní přepravě, aniž by bylo rozhodné, zda byla následně také doručena,¹⁸³ v praxi některým soudům k přiznání nákladů řízení postačí pouze předložení předžalobní výzvy, aniž by bylo nutné prokazovat její odeslání.¹⁸⁴ V elektronickém rozkazním řízení převážná část žalobců předkládá jako přílohu společně s předžalobní výzvou také doklad o jejím odeslání. Pokud ale tento doklad chybí, ale výzva je řádně formulována, adresována správné osobě a datována, mám za to, že žalobce svou povinnost i přes nedoložení patřičného dokladu o odeslání splnil.

¹⁸⁰ TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, č. 8, s. 283.

¹⁸¹ § 4 NOZ.

¹⁸² Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. února 2014, sp. zn. 1 Co 524/2013.

¹⁸³ JIRSA, Jaromír. In HAVLÍČEK, Karel (ed). *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář- kniha II. § 79 – 180 občanského soudního řádu*. 1. vydání. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 409 (§ 142a).

¹⁸⁴ K tomu blíže Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. května 2013, sp. zn. 15 Co 527/2013.

Podobně si myslím, že nelze paušálně charakterizovat vzájemný vztah výzvy k plnění s hmotněprávními účinky a předžalobní výzvy dle § 142a OSŘ jako vzájemně neslučitelné instituty. V literatuře lze najít názor, dle kterého předžalobní výzva a zesplatnění dluhu nemohou být učiněny jediným úkonem, neboť předžalobní výzva by se měla uplatnit všude tam, kde je dluh již splatný a dlužník v prodlení, nikoliv před splatností.¹⁸⁵ Docházelo by k popírání smyslu § 142a OSŘ spočívající v předcházení zbytečným nákladům řízení, pokud by hmotněprávní úkon, obsahující uplatnění nároku se založením splatnosti, současně mohl obsahovat i procesní úkon v podobě výzvy k plnění. V rozhodovací praxi se objevil následující názor. Nejprve musí být nárok uplatněn, tedy dojde k založení povinnosti dlužníka vůči věřiteli výzvou k plnění, čímž je současně vyvolána splatnost a teprve poté, pokud se dlužník ocitne v prodlení, by měla následovat předžalobní výzva.¹⁸⁶ Je zajímavé, že soud v této věci obecně připustil, aby v jednom písemném podání byly činěny jak hmotněprávní, tak procesní úkony, ale právě ve vztahu výzvy k plnění a předžalobní výzvy to učinit nelze. Jak jsem již zmínila, myslím si, že je třeba tento vztah posuzovat případ od případu. U nároků žalovaných skrze formulářové žaloby projednávané v elektronickém rozkazním řízení považuji za přepjatě formalistické zasílat předžalobní výzvu, když žalobce prokázal zaslání např. dopisu, ve kterém informoval žalovaného o zesplatnění dluhu či o ukončení smlouvy, když z takové listiny jednoznačně vyplývá požadavek žalobce směrem k žalovanému o urgentní zaplacení dlužné částky. Požadavek zaslání výzvy k plnění dle § 142a OSŘ tak je splněn. Je-li navíc z přiložených listin zřejmé doručení žalované straně, chápu následné zaslání předžalobní výzvy jen jako dobrovolný a vstřícný krok směrem k žalovanému.

Tento můj závěr ve značné míře podpořil Nejvyšší soud, který judikoval, že pro rozhodování o náhradě nákladů řízení je rozhodující stav v době vydání (vyhlášení) rozhodnutí soudu. Proto absence výzvy podle § 142a o.s.ř. nebude zásadně důvodem pro nepřiznání náhrady nákladů řízení v případech, kdy žalovaný ani po doručení žaloby dluh nezaplatí, popřípadě jinak nepřivede její zánik.¹⁸⁷ Pro elektrické rozkazní řízení to znamená, že i když u návrhu na vydání EPR bude absentovat samostatná výzva vyhovující požadavku § 142a OSŘ, nelze jednoznačně automaticky rozhodnout

¹⁸⁵ BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva- důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, č. 3, s. 94-98.

¹⁸⁶ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. září 2013, sp. zn. 23 Co 210/2013 .

¹⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2015, sp. zn. 29 Cdo 506/2015.

o nepřiznání práva žalobce na náhradu nákladů řízení. V tomto případě bude zapotřebí zkoumat, zda lze z jiných přiložených listin dovodit, že žalovaný byl o uplatněném nároku spraven například v rámci již zmiňovaného dopisu, ve kterém jej žalobce informoval o zesplatnění dluhu, či v rámci jiné písemnosti žalovanému zasláné, ze které by bylo zřejmé, že existuje dluh. Za předpokladu, že soud si s přihlédnutím ke specifické povaze každé jednotlivé věci vyhodnotí, že žalovaný neprojevil snahu dluh uhradit i přesto, že s ohledem na chování žalobce před samotným zahájením soudního řízení je zřetelné, že o svém závazku při dodržení určité míry obezřetnosti musel vědět, soud přizná žalobci náhradu nákladů řízení. Pokud bude žalobce v řízení zastoupen advokátem, dojde ve většině případů k přiznání náhrady nákladů řízení spočívající mimo jiné v odměně advokáta za dva úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení a žaloba). Při předložení speciální předžalobní výzvy, bude zapotřebí přiznat v odměně za zastupování navíc podle charakteru výzvy k plnění jeden úkon právní služby. U návrhů na vydání EPR, kde nebude možné dovodit upomenutí či spravení žalovaného o uplatněném nároku a ani se nebude jednat důvod hodný zvláštního zřetele podle § 142a odst. 2 OSŘ, bude třeba rozhodnout o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. To však neznamená, že o náhradě nákladů řízení musí být totožně rozhodnuto v další fázi soudního řízení například poté, co bude EPR pro podání odporu zrušen a věc převedena do rejstříku C. Zde bude vhodné v souladu se zmiňovaným rozhodnutím Nejvyššího soudu zkoumat povahu uplatněné pohledávky a především postoj žalovaného k uplatněné pohledávce poté, co se o ní v průběhu soudního řízení dozvěděl prostřednictvím zasláné žaloby.

Hlavním úkolem předžalobní výzvy k plnění tedy bylo dát potenciálním žalovaným šanci svoje dluhy uhradit bez zbytečného navyšování o náklady soudního řízení. Od 1. ledna 2013, kdy byl do českého civilního procesního práva tento institut zaveden, paradoxně pozoruji, že se posláním předžalobní výzvy ve většině případů zcela minulo účinku, když její dopad je úplně opačný, než byl záměr. Kámen úrazu vidím právě v povaze předžalobní výzvy jako úkonu právní služby, což způsobuje umělé navyšování nákladů soudního řízení alespoň o třetinu. Zákonodárce neměl současně s novým § 142a OSŘ připustit novelizaci § 11 odst. 1 písm. d) AT, podle kterého je úkonem právní služby, za který náleží advokátovi mimosmluvní odměna také výzva k plnění se základním skutkovým a právním rozbohem předcházející návrhu ve věci

samé. Podle § 11 odst. 2 písm. h) AT je taktéž úkonem právní služby, za který náleží advokátovi mimosmluvní odměna, ale pouze ve výši jedné poloviny, jednoduchá výzva k plnění. V praxi se to negativně projevilo právě v peněženke žalovaného. I když soud ve snaze přiznat žalobci pouze náklady účelně vynaložené v souladu s § 142 odst. 1 OSŘ a aktuální judikaturou Ústavního soudu, pokládal u formulářových žalob předžalobní výzvu za jednoduchou výzvu k plnění, čímž bezesporu u těchto typů žalob vždy je, odvolací soud nakonec uznal, že je třeba advokáta žalobce odměnit za tento úkon právní služby v plné výši. V konečném důsledku se náklady řízení zvýšily nejen o polovinu sazby mimosmluvní odměny, ale samozřejmě i o náklady odvolacího řízení.

Obecně lze říci, že předžalobní upomínka má bezesporu v českém procesním právu své pevné místo, ale jak už to tak bývá, její potenciál nebyl využit stoprocentně a troufám si říct, že zákonodárce ji v jistém slova smyslu překroutil k obrazu svému, nejvíce právě ve vztahu k AT. Předžalobní výzva by měla být chápána jako prostředek poslední záchrany před zahájením soudního řízení. U formulářových žalob nejčastěji zahájených návrhem na vydání EPR, kde se jedná o věci skutkově i právně jednoduché a prakticky totožné, měl zákonodárce od počátku účinnosti novely o předžalobní výzvě, ještě navíc s ohledem na zmiňovaný náleží Ústavního soudu o zrušení přisudkové vyhlášky, který prakticky odstartoval mašinerii změn v přiznávané výši nákladů řízení, právě v případě těchto typů řízení jednoznačně do AT stanovit, že za vypracování a zaslání předžalobní výzvy (bez rozlišení jednoduché výzvy k plnění a výzvy se základním skutkovým a právním rozbořem) náleží advokátovi mimosmluvní odměna ve výši jedné poloviny, a to pouze tehdy, pokud z projednávané věci není zřejmé, že sám žalobce upomenul žalovaného o zaplacení dlužné částky. Mohlo by se jednat o jakoukoliv listinu, kterou by zaslání této výzvy sám prokázal.

Ve stávající právní úpravě a konstrukci předžalobní výzvy shledávám tendenci k umělému navyšování nákladů řízení, a to i přes zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu či jiné judikatury, kde bylo nespočetněkrát poukázáno na přiznávání jen těch nákladů, které byly potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva.¹⁸⁸

¹⁸⁸ Viz také § 142 odst. 1 OSŘ.

4.7.4 Náhrada hotových výdajů účastníka nezastoupeného advokátem

Účelně vynaložené náklady řízení účastníků, kteří nebyli v řízení zastoupeni advokátem, spočívaly donedávna obvykle jen v zaplaceném soudním poplatku, neboť tyto účastníci pro obtížnost prokazování jiné hotové výdaje či jiné náklady neuplatňovali. Změnu odstartoval náleží Ústavního soudu, který konstatoval, že zásadu rovnosti účastníků ve smyslu článku 37 odst. 3 LZPS naplňuje přiznání paušální náhrady coby náhrady hotových výdajů podle jejich demonstrativního výčtu v § 137 odst. 1 OSŘ i účastníkovi řízení, který advokátem zastoupen není, a to v situacích, v nichž by účastníkovi řízení zastoupeného advokátem byla přiznána taková náhrada podle § 13 odst. 3 AT.¹⁸⁹ V návaznosti na toto rozhodnutí došlo od 1. 7. 2015 k novelizaci OSŘ, kdy do stávajícího § 151 byl vložen nový odstavec 3.¹⁹⁰ V souvislosti s novelizací byla přijata vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 254/2015 Sb., ze dne 23. září 2015 o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu. Tato vyhláška, ve které byl zohledněn také § 14b AT, obsahuje demonstrativní výčet úkonů, za které lze paušální náhradu přiznat.

K upřesnění uvádím, že v praxi se mohou vyskytovat určité interpretační problémy. Konkrétně jsem si osobně musela odpovídat na otázku, zda žalobci, který není v elektronickém rozkazním řízení zastoupen advokátem a který v návrhu na vydání EPR požadoval na náhradě nákladů řízení pouze soudní poplatek, přiznat náhradu nákladů řízení spočívající v zaplaceném soudním poplatku a paušální náhradě za 2 úkony (písemné podání ve věci samé a výzva k plnění), či mu přiznat požadovanou náhradu nákladů řízení spočívající pouze v zaplaceném soudním poplatku. Pro řešení je třeba se podívat do § 151 odst. 1 OSŘ, dle kterého rozhoduje soud o povinnosti k náhradě nákladů řízení bez návrhu. To znamená, že soud přizná úspěšnému účastníkovi řízení náhradu nákladů řízení i v případě, že tento nárok před soudem neuplatnil.¹⁹¹ Zastávám však stanovisko, že i toto ustanovení nelze vyložit izolovaně, což mě vrací k úvaze o tom, že by soudy měly přiznávat jen náhradu účelně

¹⁸⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 7. října 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13.

¹⁹⁰ *Účastníku, který nebyl v řízení zastoupen zástupcem podle § 137 odst. 2 a který nedoložil výši hotových výdajů svých nebo svého jiného zástupce, přizná soud náhradu v paušální výši určené zvláštním právním předpisem. Paušální náhrada zahrnuje hotové výdaje účastníka a jeho zástupce; nezahrnuje však náhradu soudního poplatku.*

¹⁹¹ Obdobně Nález Ústavního soudu ze dne 8. července 2010, sp. zn. I. ÚS 1283/10.

vynaložených nákladů. Když se vrátím k mému demonstrativnímu příkladu, tak to bude znamenat, že pokud žalobce bude výslovně žádat paušální náhradu za úkony, o kterých z podaného návrhu na vydání EPR není o jejich provedení pochyb, přizná se mu požadovaná náhrada nákladů řízení. Za předpokladu, že žalobce žádá pouze náhradu za soudní poplatek, ačkoliv je zřejmé i provedení jiných úkonů, za které by připadala v úvahu náhrada nákladů řízení, bude vhodné například posoudit, o jakou pohledávku se jedná či zda je žalobce soudu pro velké počty podobných návrhů znám. Poté, pokud si soud vyhodnotí, že zde není v souladu se zásadou šetření práv druhých osob splněna podmínka účelně vynaložených nákladů řízení, přizná žalobci pouze požadovanou náhradu nákladu řízení spočívající v zaplaceném soudním poplatku.

Bohužel ani v této novelizaci OSŘ nevidím pro elektronické rozkazní řízení přínos. Ač by měla v případě bagatelních sporů, které jsou z většiny vymáhány právě podáním návrhu na vydání EPR, existovat i ohledně nákladů řízení co nejjednodušší, přehledná, jednoznačná a předvídatelná právní úprava, je to právě naopak. Není výjimkou situace, kdy soudy stráví více času přemýšlením, v jaké výši a podle jakého předpisu přiznat žalobci náhradu nákladů řízení, než rozhodováním o merituu věci. A to není žádoucí. Na druhou stranu je nepochybně vhodné, že právě toto nové ustanovení § 151 odst. 3 OSŘ se snaží o zrovnoprávnění účastníků zastoupených advokáty a účastníků, kteří profesionální pomoci advokátů nevyužijí a rozhodnou se svá práva hájit sami.

4.7.5 Náklady spojené s uplatněním pohledávky

Dále bych se chtěla zmínit o poměrně novém institutu v našem právním řádu, který, ačkoliv není nárokem procesním, a tudíž se nepromítne do celkové výše nákladů řízení, fakticky žalovaného z finanční stránky zasáhne. V současné době je navíc žalobci právě v elektronickém rozkazním řízení hojně uplatňován. Proto jsem jej zařadila do kapitoly o nákladech řízení, ačkoliv v podstatě s nimi vůbec nesouvisí. Jedná se, jak nadpis napovídá, o náklady spojené s uplatněním pohledávky.

Tyto náklady upravuje § 3 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ze dne 16. října 2013, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných

rejstříků právnických a fyzických osob. Dle tohoto ustanovení činí minimální výše nákladů spojených s uplatněním každé pohledávky 1.200,- Kč, jde-li o vzájemný závazek podnikatelů nebo je-li obsahem vzájemného závazku mezi podnikatelem a veřejným zadavatelem podle zákona upravujícího veřejné zakázky povinnost dodat zboží nebo poskytnout službu za úplatu veřejnému zadavateli. Tyto náklady jsou projevem implementace Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích.¹⁹²

Od 1. ledna 2014 v souvislosti s přijetím NOZ je dle jeho § 513 nepochybné, že náklady spojené s jejich uplatněním jsou vedle úroků a úroků z prodlení příslušenstvím pohledávky. Představují tedy hmotněprávní nárok věřitele, jenž je třeba odlišit od procesního práva advokátem zastoupeného věřitele na náhradu nákladů spojených s předžalobní výzvou. Uvádí se přitom, že tato práva spolu nesplývají a nejde je zdvojovat, protože by to vedlo k nepřiměřenému navyšování nákladů soudního řízení, a pokud podnikatel v době zaslání předžalobní výzvy nebyl zastoupen advokátem, může se tohoto paušálu za náklady spojené s uplatněním pohledávky domoci, a to jako příslušenství hlavní pohledávky. Jestliže však předžalobní výzvu zaslal jeho jménem advokát, je třeba § 142a OSŘ ve vztahu k § 3 citovaného nařízení vyhodnotit jako *lex specialis*.¹⁹³

S tímto názorem si dovoluji polemizovat, když na jednu stranu autoři tvrdí, že se jedná o dva odlišné nároky, hmotněprávní a procesní, na druhou stranu uvádějí, že je nelze zdvojovat. Myslím si, že z implementované směrnice a § 513 NOZ jednoznačně plyne, že náklady spojené s uplatněním pohledávky jsou příslušenstvím pohledávky a je třeba s nimi zacházet a pohlížet na ně totožně jako na úroky z prodlení, jichž výše je upravena v totožném vládním nařízení jako samotná výše předmětných nákladů na uplatnění. To znamená, že tyto náklady by měl soud automaticky přiznávat vždy vedle hlavní pohledávky a úroků z prodlení, případně jiných úroků za předpokladu, že se bude jednat o žalobce vyhovující podmínkám § 3 citovaného vládního nařízení. Není možné jejich přiznání vázat na podmínku, že podnikatel nebyl v době zaslání předžalobní výzvy zastoupen advokátem, protože při takovém postupu

¹⁹² Dle článku 6 této směrnice musely členské státy zajistit, aby v obchodních transakcích měl věřitel vedle úroku z prodlení nárok obdržet od dlužníka alespoň pevnou částku ve výši 40 EUR, jež je splatná bez nutnosti upomínky a představuje náhradu vlastních nákladů věřitele spojených s vymáháním.

¹⁹³ BÍLÝ, Martin. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 498-501 (§142a).

se vzájemně podmiňuje a směřuje dohromady hmotněprávní nárok s nárokem procesním, což je nepřijatelné. Do budoucna bych přivítala novelizaci § 513 NOZ, kam by bylo vhodné přemístit z podzákoného právního předpisu podmínky pro přiznání nákladů spojených s uplatněním pohledávek tak, aby v § 3 nařízení zůstala pouze částka stanovující výši nákladů.

Správné pochopení charakteru nákladů na uplatnění je pro elektronické rozkazní řízení, potažmo pro celé civilní řízení, zásadní. Je třeba vzít v potaz, že ne vždy je možné tyto náklady žalobci přiznat. Tak tomu bude v případě, že soud z návrhu na vydání EPR zjistí, že žalobce žalující z titulu kupní smlouvy není podnikatel, a přesto v petitu náklady na uplatnění požaduje. Jelikož se jedná o hmotněprávní nárok, musí být o něm rozhodnuto, nelze jej jen přejít. Pokud žalobce nevezme návrh na vydání EPR ohledně nákladů na uplatnění zpět, nelze ve věci rozhodnout EPR. Přichází do úvahy pouze rozhodnutí rozsudkem se zamítavým výrokem ohledně inkriminovaných nákladů. Což mi připomíná, že si neumím představit, jak by znělo odůvodnění u takového zamítavého výroku v případě, že by soud náklady na uplatnění zamítl právě proto, že předžalobní výzva byla zaslána advokátem a soud nechce připustit další navyšování nákladů. Na této konstrukci je jasně vidět dělící linie mezi právem na přiznání nákladů na uplatnění pohledávky a právem na přiznání odměny advokáta za zaslání předžalobní výzvy. Proto závěrem dodávám, že jsem striktně přesvědčena, že tato práva jsou v žalobě schopna pevně obstát vedle sebe.

4.8 Doručování EPR

4.8.1 Režim doručování EPR v praxi

Při doručování rozhodnutí vyhotovených soudy účastníkům nelze připustit stav, který by byl jen vzbuzoval pochybnosti o tom, zda tato rozhodnutí byla doručena či nikoli. Především musí být přesně označen adresát písemnosti, místo, kam je mu doručováno včetně přesného označení ulice a čísla domu, přesné označení organizace a firmy, u které pracuje. Nedůsledný postup soudů při doručování jejich rozhodnutí potom může vést v konečném důsledku k odmítnutí práva účastníků na samotný přístup

k soudům a takto i práva na soudní ochranu.¹⁹⁴ Proto je třeba dbát na preciznost ve vyhodnocení doručenek vrácených soudu.

Vzhledem k povaze EPR, který je rozhodnutím vydaným jen na základě žalobních tvrzení žalobce, zákon předepisuje doručit žalovanému EPR způsobem, který vylučuje pochybnosti o tom, zda se žalovaný předepsaným způsobem dozvěděl, že bez projednání věci mu bylo uloženo zaplatit peněžité plnění. Tímto způsobem je jediné doručení EPR do vlastních rukou žalovaného. Jakýkoliv způsob náhradního doručení je vyloučen.¹⁹⁵ To pro adresáta EPR obecně znamená, že pokud jej doručující orgán nezastihne, písemnost se uloží po dobu deseti dnů a adresátovi se zanechá vhodným způsobem výzva k vyzvednutí písemnosti. V případě, že si adresát uloženou písemnost ve lhůtě vyzvedne, považuje se EPR za doručeny tímto dnem. Nevyzvedne-li si adresát uloženou písemnost ve stanovené lhůtě, nemá jeho nečinnost pro něj oproti doručování do vlastních rukou s možností náhradního doručení negativní následky v podobě fikce doručení. Doručující orgán po marném uplynutí lhůty deseti dnů ode dne, kdy byla písemnost připravena k vyzvednutí, písemnost vrátí odesílajícímu soudu a písemnost tak není považována za doručenu. Nelze-li výzvu na místě zanechat, vrátí doručující orgán písemnost odesílajícímu soudu a uvede, ve který den nebyl adresát zastižen. Odesílající soud pak na úřední desce vyvěsí výzvu k vyzvednutí písemnosti u soudu a adresát má opět deset dnů k tomu, aby si ji vyzvedl. Pokud tak v této lhůtě neučiní, opět to pro něj nemá žádné negativní následky a písemnost není považována za doručenu.¹⁹⁶

V elektronickém rozkazním řízení lze doručit písemnosti účastníkům pouze prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky a prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, přičemž je kladen důraz na souslednost obou způsobů doručování podle § 45 odst. 2 OSŘ. Aplikace CEPR nejprve identifikuje datové schránky účastníků, kam se primárně EPR zasílá, nejsou-li účastníci držiteli datových schránek či se soudu nepodařilo do datových schránek účinně doručit, přistupuje soud k doručování prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Soud tedy zjišťuje z úřední povinnosti, zda má adresát zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku a pokud zjistí,

¹⁹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2001, sp. zn. III. ÚS 473/01, obdobně Nález Ústavního soudu ze dne 27. června 2013, sp. zn. II. ÚS 803/13.

¹⁹⁵ Šebek, Roman. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1až 200za. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 1600 s. 776 – 777 (§173).

¹⁹⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta. *Doručování v civilním soudním řízení*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, s. 65.

že ji zpřístupněnou má, doručuje veškeré písemnosti povinně a přednostně do datové schránky, aniž by adresát, který má právo očekávat, že mu soud bude veškeré písemnosti do datové schránky doručovat, o to požádal. Pouze pokud není možné doručit písemnost prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, doručí ji soud na žádost adresáta na jinou adresu.¹⁹⁷ Ale podotýkám, že účinky řádného doručení písemností soudem nastávají i v případě, kdy je písemnost doručována prostřednictvím provozovatele poštovních služeb a adresát tuto písemnost převezme, ač správně má být písemnost doručována do datové schránky adresáta.¹⁹⁸

Jak jsem již zmiňovala v podkapitole věnované kvalifikované výzvě dle § 114b odst. 1 OSŘ, objevily se jisté teoretické problémy s doručováním EPR obsahující inkorporovanou výzvu dle § 114b odst. 1 OSŘ prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky. Uvádí se, že v jedné listině mohou být od 1. ledna 2013 dvě rozhodnutí s různým režimem doručení, a to EPR bez možnosti fiktivního doručení a kvalifikovaná výzva s touto možností. Autoři si kladou otázku, zda lze kvalifikovanou výzvu doručovanou v jedné listině spolu s EPR, když aplikace CEPR spojuje tato dvě rozhodnutí v jednu písemnost, považovat za doručenou, byť jen fiktivně, nepřihlásí-li se žalovaný do datové schránky a EPR je nutné následně zrušit. Je to velmi významný problém, neboť na základě kvalifikované výzvy k vyjádření, která je doručena náhradně do datové schránky, může soud vydat kontumační rozsudek pro uznání dle § 114b odst. 5 OSŘ. Přičemž se uzavírá, že kvalifikovaná výzva k vyjádření doručena fiktivně je, i když dojde následně ke zrušení spojeného EPR dle § 173 OSŘ, a to především kvůli celkovému systému datových schránek, který volbu „náhradní doručení vyloučeno“ nezná.¹⁹⁹

Já si naopak nemyslím, že tento postup je správný. Není pravdou, že systém datových schránek nezná možnost odeslat záznam s vyloučením náhradního doručení. Nezná ho výslovně, ale pouze v jisté modifikaci. Při doručování do datové schránky dává aplikace CEPR odesílateli ve skutečnosti dvě možnosti, a to doručování, při kterém bude vyloučeno fiktivní doručení, anebo zaškrtnutí volby doručování do vlastních rukou adresáta. Z toho dovozují, že pokud odesílatel při odesílání EPR

¹⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. listopadu 2013, sp. zn. 21 Cdo 3489/2012.

¹⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. Cdo 2425/2011.

¹⁹⁹ JIRSA, Jaromír. In HAVLÍČEK, Karel (ed). *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář- kniha II. § 79 – 180 občanského soudního řádu*. 1. vydání. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 543 (§173).

nepřipustí fikci doručení, bude doručováno do vlastních rukou adresáta a v případě adresátova řádného přihlášení se do datové schránky dle § 17 odst. 3 ZoEÚ je zásilka považována za doručenou. V opačném případě bude systém kontroly doručení do datových schránek hlásit pouze *dodání zásilky*, což nelze považovat za řádné doručení EPR ani jakékoliv jiné zásilky. Okamžik dodání představuje pouze objektivní technologický příchod datové zprávy do datové schránky osoby.²⁰⁰ Jeví se mi proto teoreticky ale hlavně také prakticky a systémově nemožné připustit při doručování jedné zásilky (EPR spojený s kvalifikovanou výzvou) fikci doručení a zároveň vyhodnotit nedoručení EPR. Jedinou schůdnou možností je odeslat každé rozhodnutí úplně zvlášť, čímž je myšleno odeslání EPR bez možnosti fikce doručení a odeslání kvalifikované výzvy s možnou fikcí doručení, neboť když soud doručuje EPR spojený s kvalifikovanou výzvou, posuzuje zásilku komplexně jako EPR, což je logické, neboť EPR je zde stěžejním rozhodnutím. Pro uvedený fakt svědčí i samotné označení listiny, tudíž EPR se v tomto případě nadřazuje nad kvalifikovanou výzvu, která se i v doručování EPR musí podřídit.

K otázce doručování EPR bych ráda ještě zmínila, že v praxi mohou nastat případy, kdy jeden adresát má více datových schránek, a to např. jako podnikatel a fyzická osoba. Této situaci se věnuje § 13a odst. 5 VŘ, dle které je nutné při doručování do datových schránek rozlišovat mezi těmito osobami. Opačný názor však zaujal Městský soud v Praze, jenž dovodil, že pouhý interní obecně nezávazný předpis nemůže mít dopad do práv účastníků řízení, neboť neuvádí, za jakých podmínek je třeba k tomuto rozlišování přistoupit. Z rozhodnutí plyne, že při doručování soudních písemností do datových schránek není rozdíl mezi fyzickou osobou či podnikatelem, protože se jedná pořád o tentýž subjekt práva.²⁰¹ Osobně toto rozhodnutí vítám a považuji jej za vhodné, neboť přispívá k dalšímu boření bariéry mezi účastníky a soudem, kdy tuto bariéru v mém vnímání symbolizuje přepjatý formalismus ze strany soudu.

²⁰⁰ PRUDÍKOVÁ Dana, KORBEL, František. Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti s jejich používáním. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 5, s. 22.

²⁰¹ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. října 2013, sp. zn. 69 Co 379/2013.

4.8.2 Zrušení EPR jako následek jeho nedoručení

Z výše uvedené charakteristiky doručování u EPR se jasně vyprofilovaly přísné podmínky pro doručování EPR. Ústavní soud dovodil, že požadavek na doručení PR do vlastních rukou je nutný vzhledem k povaze rozkazního řízení, které je zkráceným řízením soudním. Doručením do vlastních rukou se teprve vyvozuje rovnost účastníků řízení, neboť i žalovanému je dána možnost projevit svou vůli a vyjádřit se. A zde již nezáleží na tom, zda svou vůli projeví mlčky nebo písemným odporem, i když zákon s každou z těchto forem spojuje jiné následky. Nesplněním podmínky doručení do vlastních rukou nemůže EPR nabýt právní moci. Pokud by tak soud učinil, porušil by článek 1 a článek 37 odst. 3 LZPS o rovnosti účastníků a článek 36 odst. 1 a článek 38 odst. 2 LZPS o spravedlivém procesu.²⁰² Proto je třeba dle § 173 odst. 2 OSŘ EPR usnesením v plném rozsahu zrušit, pokud jej není možné doručit i jen jednomu z žalovaných.

Nepodaří-li se tedy soudu EPR doručit byť i jen jednomu z žalovaných, musí soud vydat usnesení o zrušení EPR. Z výroku takového usnesení musí být zřejmé, jaký EPR se ruší, což lze bezpečně vymezit uvedením soudu, který jej vydal, čísla jednacního a data vydání. Proti usnesení o zrušení EPR není od 1. ledna 2013 dle § 202 odst. 1 písm. n) OSŘ přípustné odvolání a nemusí obsahovat odůvodnění. K vydání usnesení o zrušení EPR přistupuje soud poměrně často, neboť mnohým účastníkům není možné soudní zásilky účinně doručit. Paradoxně právě aplikace CEPR ještě není v tomto směru dostatečně vyvinutá, aby soudu umožnila vyvíjet větší úsilí ke zjištění místa, kde se žalovaný zdržuje, mám na mysli např. stále nefungující automatickou lustraci v centrální evidenci vězňů. Soud má v elektronickém rozkazním řízení také svázané ruce ohledně doručování prostřednictvím soudního doručovatele či prostřednictvím orgánů justiční stráže, o kterých se zmiňuje § 48 odst. 1 písm. a) a b) OSŘ, neboť by to bylo prakticky docela obtížné. Na druhou stranu není povinností soudu vyvíjet do jisté míry až téměř detektivní činnost ohledně zjišťování pobytu žalovaného a je možné se spolehnout na adresy v příslušných evidencích.

²⁰² Nález Ústavního soudu ze dne 7. listopadu 2000, sp. zn. II. ÚS 406/2000.

4.9 Možnosti procesní obrany žalovaného proti EPR

Elektronické rozkazní řízení je specifickou formou nalézacího řízení mající za cíl dát žalobci možnost získat rychle a efektivně exekuční titul ve formě pravomocného a vykonatelného EPR. Právní úprava dává účastníkům možnost brojit proti tomuto rozhodnutí podáním *odporu*, podáním *odvolání co do výroku o nákladech řízení* a podáním *námitek*.

4.9.1 Odpor

4.9.1.1 Charakteristika a jeho dopad na probíhající řízení

V elektronickém rozkazním řízení dochází fakticky k potlačení práva na přístup soudu a jednoho ze základních principů spravedlivého procesu vyjadřovaného slovy „*budiž slyšena i druhá strana*“. Potlačení přístupu k soudu je však ústavně souladné, neboť je podmíněno procesní nečinností žalovaného. I když právní úprava nezakotvuje žádný opravný prostředek k přezkoumání zákonnosti či správnosti EPR, počítá právě s možností podání odporu.²⁰³ Jestliže tedy žalovaný s doručeným EPR nesouhlasí a nehodlá žalovanou částku uhradit žalobci, naskýtá se mu možnost podat do 15 dnů od jeho doručení odpor. Podotýkám, že v případě odporu se nejedná o opravný prostředek v pravém slova smyslu, neboť se jím účastník nemůže domoci přezkoumání EPR.²⁰⁴ Následkem takto podaného odporu je zrušení EPR ex lege v plném rozsahu, nevyžaduje se, aby o tomto následku rozhodl soud.

V řízení s více žalovanými OSŘ v § 174 odst. 2 nekompromisně stanoví, že ke zrušení EPR postačí včasné podání odporu alespoň jedním z žalovaných. Kritici tohoto postupu argumentují, že uvedený následek je nevyhnutelný pouze u nerozlučného společenství, kde všichni společníci tvoří jednotnou stranu a účinek rozsudku se proto musí vztahovat shodně na ně všechny. Za korektní následně považují zrušení EPR v plném rozsahu jenom u společenství nerozlučného.²⁰⁵ U samostatného společenství by došlo k zrušení EPR jen ve vztahu k tomu konkrétnímu žalovanému,

²⁰³ Nález Ústavního soudu ze dne 13. května 2013, IV. ÚS 4787/12- bod 16.

²⁰⁴ Podle judikatury Nejvyššího soudu se jedná o **řádný opravný prostředek svého druhu** proti meritornímu výroku platebního rozkazu. Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. března 2014, sp. zn. 28 Cdo 1689/2013.

²⁰⁵ LAVICKÝ, Petr. In DAVID, Ludvík a kol. (ed). *Občanský soudní řád. Komentář- I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 812 (§ 174).

který podal včas odpor.²⁰⁶ Osobně si však těžko dovedu tuto situaci představit v praxi, proto si nemyslím, že citovaná úvaha je s ohledem na charakter rozkazního řízení vhodná. V převážné většině řízení s více žalovanými, ne-li ve všech, kde je soud oprávněn vydat EPR, se jedná o společenství samostatné. Pokud jsou žalovaní nerozlučnými společníky či případně společníky *sui generis*, kde se obě společenství určitým způsobem mísí, a žalobce uplatňuje u soudu svůj nárok podáním návrhu na vydání EPR, předpokládám vyřízení věci jinak než vydáním právě EPR, a to především kvůli charakteru sporu, jenž si obvykle vyžaduje složitější dokazování. Nebude tudíž možné věc vyřídit v elektronickém rozkazním řízení tzv. *od stolu*.

Stejný dopad, tedy zrušení EPR v celém rozsahu nastane i u odporu, v němž se žalovaný brání jen proti některým nárokům přiznaných v EPR či jen proti stanovené lhůtě k plnění, i když se ve zbytku s EPR ztotožňuje a výslovně zbylé nároky uznává. Zde můžeme v jistém směru nalézt určité potlačení principu dispozitivnosti řízením ve vztahu k žalovanému, který ačkoliv projevil vůli zrušit EPR jen zčásti, když se s určitými nároky proti němu vznesenými jednoznačně ztotožňoval, nedokázal zabránit zrušení EPR jako celku. Na druhou stranu může soud jeho jednání zohlednit při splnění zákonných podmínek dle § 153a odst. 1 OSŘ vydáním částečného rozsudku pro uznání, tedy připustit fikci uznání, a ohledně zbylých nároků provést dokazování a rozhodnout rozsudkem.

Dojde-li k odvolání odporu po jeho podání u soudu, jedná se o nepřipustný procesní úkon, k němuž soud dle § 41a odst. 3 OSŘ nepřihlíží. Zpětvzetí odporu nemá žádné právní účinky, neboť jakmile již jednou odpor proti EPR došel soudu, EPR se ze zákona zrušil a již nemůže být obživnut.²⁰⁷ I zde může být jednání žalovaného signálem pro soud, že žalovaný nehodlá využívat žádnou procesní obranu, a pokud to z podání není patrné, doporučovala bych učinit neformální přepis k dotázání žalovaného, zda a v jakém rozsahu se s EPR ztotožňuje. Teoreticky by bylo zpětvzetí odporu či jeho odvolání možné dle § 41a odst. 4 OSŘ, pokud by toto odvolání došlo soudu nejpozději současně se samotným odporem.

²⁰⁶ Obdobný názor zaujal Krajský soud v Plzni v usnesení ze dne 10. ledna 1969, sp. zn. 8 Co 469/68, avšak je nutné zdůraznit, že tak učinil v době, kdy v OSŘ nebyly jasně definovány následky podání odporu jedním z žalovaných.

²⁰⁷ LAVICKÝ, Petr. In DAVID, Ludvík a kol. (ed). *Občanský soudní řád. Komentář- I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 812 (§ 174).

Jak již bývá v elektronickém rozkazním řízení obvyklé a rutinní, soud mnohde inkorporuje do EPR jako meritorního rozhodnutí také rozhodnutí nemeritorní představující kvalifikovanou výzvu dle § 114b odst. 1 OSŘ, která si žije svůj samostatný právní život. Podáním včasného odporu proti EPR se tato kvalifikovaná výzva neruší, naopak začíná být v okamžiku podání odporu pro žalovanou stranu klíčová. Zákon sice stanoví, že se ruší PR, čímž je ale myšleno zrušení povinnosti platit žalovanou částku včetně nákladů řízení, nikoliv zrušení všeho, co je v listině označené jako PR uvedeno. Je-li tedy kvalifikovaná výzva k vyjádření k žalobě začleněna do PR podmíněně pro případ, že žalovaný podá odpor, nevede podání odporu ke zrušení výzvy,²⁰⁸ což je víceméně logické již ze samotného výroku kvalifikované výzvy, jež ukládá žalovanému pro případ podání odporu se dále ve lhůtě 30 dnů od uplynutí lhůty k jeho podání vyjádřit.

Podáním odporu proti EPR dává žalovaný najevo nejen nesouhlas s uplatňovaným nárokem, ale zároveň sekundárně mlčky také to, že si přeje, aby soud jeho věc projednal a rozhodl v plnohodnotném sporném řízení. Pro elektronické rozkazní řízení je podání odporu žalovaným předposlední fází, následuje dále jen převod věci do řízení sporného. Není-li odpor proti EPR žádným z žalovaných podán, má EPR účinky pravomocného rozsudku.

4.9.1.2 Podání odporu a jeho náležitosti

Žalovaný může podat odpor jakoukoliv přípustnou formou podání dle § 42 odst. 1 OSŘ. Musí se tedy jednat o podání v písemné podobě, a to buď v podobě listinné, kdy podání bude na podatelně soudu opatřeno podacím razítkem a dále naskenováno do aplikace CEPR k příslušné spisové značce, nebo prostřednictvím veřejné datové sítě či telefaxu. Ačkoliv ustanovení § 174a odst. 6 OSŘ výslovně stanoví, že odpor proti EPR lze podat na elektronickém formuláři podepsané zaručeným elektronickým podpisem s dovětkem, že formulář zveřejní ministerstvo způsobem umožňující dálkový přístup, není v současné době možné tento postup využít. Ustanovení je obsolentní, neboť ministerstvo stále ještě nepodniklo kroky k vytvoření a zveřejnění formuláře, což považují za chybu. Proto se může pro některé žalované mající určité právní podvědomí zdát stávající situace poněkud matoucí. Je vcelku zarážející, že ministerstvo s tímto

²⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2012, sp. zn. 25 Cdo 4552/2010.

formulářem otálí, neboť samotné obsahové požadavky na odpor proti EPR jsou skromné a nevyžadují od žalovaného odbornou znalost právní problematiky, jelikož nemusí být vůbec odůvodněn, stačí, aby z něj bylo patrné, že žalovaný míní podat odpor.

Dle § 41 odst. 2 OSŘ je na povahu podání jako procesního úkonu účastníka nutné usuzovat z celého jeho obsahu, samo označení podání účastníkem pro uvedený závěr nepostačuje.²⁰⁹ Jelikož pro mnohé žalované je odpor proti EPR pouze prostředkem oddálení právní moci meritorního rozhodnutí, naskytá se otázka, zda by nebylo vhodné uzákonit nutnost odůvodnění odporu. V literatuře se v minulosti objevily názory stavějící se nejen za obligatorní požadavek odůvodnění podaného odporu, ale navíc za jeho zpoplatnění.²¹⁰ Myslím si, že uvedený názor je příliš radikální až extrémní a popíral by ústavně zakotvené právo na spravedlivý proces s ohledem na charakter elektronického rozkazního řízení jako řízení, v němž nedochází ke slyšení žalovaného, a proto musí být zachována dostatečná forma ochrany jeho práva. Povinné odůvodnění odporu proto považuji za situace, kdy v právním řádu má soud možnost využít kvalifikovanou výzvu k vyjádření za dobré téma k zamyšlení, avšak nikoliv za žádoucí vizi budoucnosti. I Ústavní soud se vyjádřil k požadavkům na odpor a konstatoval, že jakékoliv další umělé, formalistické či svévolné navyšování formálních či obsahových požadavků kladených na odpor by ve své podstatě představovalo vytváření zbytečných a nelegitimních překážek pro uplatňování ústavně garantovaných procesních práv.²¹¹

Citovaným nálezem Ústavní soud také dovedl, že pokud žalovaný opatří řádným elektronickým podpisem pouze emailovou zprávu, kde přílohu tvoří odpor, u něhož elektronický podpis chybí, je třeba takový odpor považovat za podepsaný. Toliko rovnocenný závěr se uplatňuje i u odporu podaného v příloze datové zprávy.²¹² Je dobře, že právě Ústavní soud postavil tuto otázku najisto, neboť u soudů panovala rozdílná praxe. A právě v elektronickém rozkazním řízení po doručení EPR převládá u účastníků, kteří disponují prostředky k elektronické komunikaci se soudem, praxe využívat výhradně tyto prostředky k podání odporu či jiného vyjádření. Bylo také judikováno, že nedostatek fungování elektronického systému nemůže jít k tíži

²⁰⁹ ŠEBEK, Roman. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1161 (§174).

²¹⁰ KAMLACH, Milan. Lze de lege ferenda uložit povinnost odůvodnit odpor proti platebnímu rozkazu? *Právní praxe*, 1996, roč. 4, č. 7, s. 411.

²¹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 13. května 2014, sp. zn. IV. ÚS 4787/12- bod 17.

²¹² Nález Ústavního soudu ze dne 26. února 2014, sp. zn. I. ÚS 2733/2013- bod 15.

účastníka, což je významné tehdy, bude-li žalovaný podávat odpor zároveň s vyjádřením, ke kterému byl vyzván kvalifikovanou výzvou, prostřednictvím veřejné datové sítě či jiné aplikace a toto podání nebude vlivem technické poruchy doručeno v kompletní podobě. Klíčová je však podmínka spočívající ve schopnosti žalovaného zajistit doložení odeslání předmětného dokumentu.²¹³

K podání odporu je subjektivně legitimován pouze žalovaný, jelikož žalobci je v meritu plně vyhověno, protože jinak by EPR vydán být nemohl. Podal-li by proti EPR odpor žalobce, bylo by nutné z obsahu podání zjistit, zda nejde jen o odvolání proti výroku o náhradě nákladů řízení či o zpětvzetí žaloby za situace, kdy lze uzavřít, že žalobce nadále na žalobou uplatněném nároku netrvá. V opačném případě by muselo dojít dle § 174 odst. 3 věty druhé OSŘ k odmítnutí odporu pro jeho podání neoprávněnou osobou.²¹⁴ Naopak jestliže podá odpor proti EPR osoba tvrdící, že jedná v zastoupení žalovaného, avšak ani přes výzvu soudu nebude schopná nikterak doložit existenci zastoupení, dle názoru Nejvyššího soudu nezbyvá, než řízení pro nedostatek odstranitelné podmínky řízení dle § 104 odst. 2 OSŘ zastavit.²¹⁵ Já si s tímto dovoluji polemizovat. Za situace, kdy OSŘ v § 174 odst. 3 větě druhé hovoří výslovně o odmítnutí odporu, jestliže jej podá osoba neoprávněná, se mi nejvíce jeví jako vhodné řízení pro nedostatek podmínky řízení zastavovat. Dospívám zcela jednoznačně k závěru, že právě osoba, jež podala za žalovaného odpor, avšak nebyla schopna věrohodně existenci tohoto zastoupení prokázat, neboť evidentně neměla k takovému jednání oprávnění, je osobou neoprávněnou. Rovněž si myslím, že dojde k naplnění podmínek pro odmítnutí odporu podaného neoprávněnou osobou, když z odporu není zřejmé, zda jej podala fyzická osoba či fyzická osoba jako podnikatel či osoba právnická mající v názvu jméno a příjmení, ačkoliv žalobce jednoznačně žalovaného identifikoval jako podnikatele či osobu právnickou uvedením jeho názvu a identifikačního čísla a toto označení následně přejal soud do EPR. Je potom problematické, když soudu dojde včas odpor, kde podatel označí sebe jako čistě fyzickou osobu. Ještě komplikovanější může být situace, kdy žalovaný je v záhlaví odporu označený jako fyzická osoba, zatímco u podpisu připojí razítko jako podnikatel.

²¹³ Nález Ústavního soudu ze dne 29. března 2012, sp. zn. II. ÚS 1911/11.

²¹⁴ ŠEBEK, Roman. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1161 (§174).

²¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. října 1999, sp. zn. 20 Cdo 2324/98.

V praxi se osvědčilo, že není nejvhodnější formalisticky ihned odpor odmítat, ba lépe je vhodnější nejprve podatele vyzvat dle § 43 odst. 1 OSŘ k upřesnění a až po jeho nečinnosti či přetrvávající neurčitosti vydat usnesení o odmítnutí odporu pro podání neoprávněnou osobou.

4.9.1.3 Lhůta k podání odporu

Odpor proti EPR je dle § 172 odst. 1 OSŘ podán včas, je-li v zákonné patnáctidenní lhůtě od jeho doručení podán u soudu, který ho vydal. S ohledem na charakter této lhůty, není přípustné, aby ji soud v EPR svévolně určoval. K jejímu zachování z hlediska § 57 odst. 3 OSŘ postačí, je-li odpor poslední den lhůty odevzdán doručujícímu orgánu. U řádného podání odporu je kladen důraz na jeho podání u soudu, který vydal EPR. Tuto důležitou podmínku se u žalovaných nedaří osvojit. Někteří žalovaní tak mají tendenci odpor podat u nadřízeného soudu, avšak zde je důležité si uvědomit, že i když takový odpor bude dán poštovní přepravě v zákonné patnáctidenní lhůtě od jeho doručení, avšak se dále v rámci této lhůty nedostane do sféry dispozice příslušného soudu, lhůta zachována nebude a dojde k pozdnímu podání odporu se všemi důsledky.²¹⁶ K těmto případům nedochází na rozdíl od následující situace v elektronickém rozkazním řízení příliš často.

Jak jsem již zmiňovala v kapitole o doručování, elektronické rozkazní řízení je specifické pro doručování zásilek tzv. *hybridní poštou*, skrze kterou jsou veškeré zásilky vypravované z jednoho centrálního místa v ČR, aktuálně z Prahy. V počátcích elektronického rozkazního řízení a fungování aplikace CEPR byly zásilky rozesílány z Českých Budějovic. To s sebou přinášelo a stále přináší nemálo komplikací, neboť někteří žalovaní, a není se jim co divit, se cítí zmateni, protože na obálce od EPR je uvedena adresa odesílajícího soudu jako *P. O. BOX 41, Sazevská 603/9, PSČ 225 07 Praha*, zatímco přímo v EPR je adresa soudu jiná. Není proto výjimečné zaslání odporu proti EPR na adresu hybridní pošty, odkud zcela jistě k překvapení žalovaného se zásilka, pokud není doslána na správnou adresu, vrátí odesílateli zpět s uvedením, že adresát (okresní soud) si na uvedené adrese zásilky nepřebírá. Žalovaný potom nemá vůbec jisté, zda se mu podaří ještě v zákonné patnáctidenní lhůtě podat odpor u příslušného soudu.

²¹⁶ KRČMÁŘ, Zdeněk. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 402 (§57).

K prospěchu žalovaného by se dle určitých názorů měla v tomto případě včasnost podaného odporu posuzovat podle podacího razítka první zásilky, i když byla zaslána na chybnou adresu prvního podání, jelikož je vina jednoznačně na straně soudu. V opačném případě by bylo žalované straně odepřeno právo na spravedlivý proces v důsledku nepřipustného omylu soudu o adrese doručování, který žalovaná nezavinila.²¹⁷ Bohužel netuším, jak by se podařilo nešvar zasílání odporů na adresu hybridní pošty vymýtit. Musíme také vzít v potaz, že mezi zasláním první zásilky s odporem na adresu hybridní pošty a následně druhým již správným adresováním uplyne určitá doba, během které již mohlo dojít k vyznačení doložky právní moci a vykonatelnosti EPR. Dokonce v případě operativního žalobce může dojít i k zahájení exekučního řízení.

Za účelem vyvarování se situace uvedené shora, bych ocenila alespoň aktivitu Ministerstva spravedlnosti směrem k poskytovateli služeb hybridní pošty, která by spočívala v úpravě obálek používaných právě v hybridní poště. Obálky by bylo možné opatřit výstražným barevným upozorněním, že adresa *P. O. BOX 41, Sazečská 603/9, PSČ 225 07 Praha neslouží k zaslání odporu proti EPR*. Rovněž bych toto upozornění vložila malým písmem přímo do spodní části EPR. Byl by to malý krok k žalovaným, od kterých nelze očekávat, že se ve změní různých adres budou dobře orientovat. Po zavedení tohoto poučení na obálkách bych však již netolerovala mnou navrhované zachování lhůty k podání u odporu, který byl nejprve zaslán na adresu poskytovatele hybridní pošty. Konkrétně bych přivítala novelizaci § 174a OSŘ uvedením, že lhůta k podání odporu proti EPR není zachována, jestliže její marné uplynutí je způsobeno odesláním odporu na adresu vyhrazenou pro poskytovatele služeb hybridní pošty.

Následkem opožděně podaného odporu je vydání usnesení o odmítnutí odporu, které dle § 169 odst. 2 OSŘ nemusí obsahovat odůvodnění a proti kterému je odvolání přípustné. Já však upřednostňuji usnesení řádně odůvodnit s podrobným uvedením údajů o běhu a uplynutí lhůty, aby bylo žalované straně zcela jasné, na základě jakých skutečností soud o odmítnutí odporu rozhodl. Při odmítnutí odporu se na EPR hledí, jakoby odpor vůbec podán nebyl. Usnesení o odmítnutí odporu nemá tedy vliv na právní moc a vykonatelnost EPR. Ke zrušení EPR by došlo až v případě, pokud by

²¹⁷ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. června 2013, sp. zn. 15 Co 565/2013.

žalovaný podal proti odmítavému usnesení odvolání a odvolací soud rozhodnutí prvního stupně změnil tak, že se odpor neodmítá.²¹⁸

4.9.2 Odvolání proti výroku o nákladech řízení

Výrok EPR o nákladech řízení se napadá dle § 174 odst. 2 věty druhé OSŘ řádným opravným prostředkem odvoláním, které je upraveno v části čtvrté, hlavě první OSŘ. Odvolání je oprávněn podat ve lhůtě patnácti dnů od doručení EPR žalobce i žalovaný u soudu, který EPR vydal. V mé dosavadní praxi využívali tento institut v elektronickém rozkazním řízení především žalobci. Bylo tomu tak ve většině případů u typicky formulářových žalob, kde se žalobci snažili využít vakua panujícího v otázce přiznání nákladů řízení v těchto věcech po zrušení přísudkové vyhlášky a rozmanitosti judikatury Ústavního soudu ve spojení se stejně rozmanitou praxí u krajských soudů, které o odvolání rozhodují. Od účinnosti novely AT se počet odvolání podaných žalobci v elektronickém rozkazním řízení rapidně snížil. U žalovaných je situace jiná. Žalovaní využívají především podání odporu, ale výjimkou není podání odporu proti EPR a zároveň také podání odvolání proti nákladovému výroku téhož EPR. Jmenovaní si neuvědomují, že již samotné podání odporu proti EPR ruší EPR v celém rozsahu a úkon spočívající v podání odvolání činí zcela nadbytečně, patrně z procesní opatrnosti. V daném případě soud přihlédně pouze k podanému odporu, odvolání nebude mít žádné právní účinky.

Je důležité sdělit, že přípustnost podání odvolání není v elektronickém rozkazním řízení omezena výší peněžité částky tvořící předmět řízení. Mohla by se totiž nabízet polemika, zda i pro případ EPR neplatí § 202 odst. 2 OSŘ, který neumožňuje podat odvolání proti rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 10.000,- Kč. Teorie ale zaujala stanovisko, že právě nepřípustnost podání odvolání dle § 202 odst. 2 OSŘ neplatí pro rozhodnutí soudu podaná v jiné formě než rozsudkem, a to i kdyby jimi bylo rozhodnuto ve věci samé.²¹⁹ M. Králík došel ke stejnému závěru a zároveň uvádí, že právě přijetí názoru o nepřípustnosti odvolání proti výroku o nákladech řízení tam, kde PR bylo rozhodováno o předmětu plnění nepřevyšující bagatelní spor, by nás za předpokladu nepodání odporu přivedlo k neakceptovatelným

²¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. července 2013, sp. zn. 21 Cdo 1993/2012.

²¹⁹ DRÁPAL, Ljubomír. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1606 (§ 202).

důsledkům, když by v těchto sporech rozlišení odporu a odvolání ztratilo smysl. Výrok o nákladech řízení by pak nebylo možno nikdy napadnout samostatně, ale pouze prostřednictvím odporu proti EPR, ačkoliv by žalovaný proti nároku žalobce nic nenamítal. Žalobce, kterému je z povahy věci odňata možnost podat odpor, by neměl žádný procesní instrument, jímž by v případě nesouhlasu mohl napadnout výrok o nákladech řízení. Byl by tak plně odkázán na dispozitivní procesní úkon žalovaného (podání odporu), jímž by však byl především PR zrušen jako celek a otázka nesouhlasu žalobce s výrokem o nákladech řízení by se stala nepředmětnou. Autor tedy uzavírá, že § 202 odst. 2 OSŘ k PR obecně vztáhnout nelze, a to ani prostřednictvím § 174 odst. 1 OSŘ. Odvolání proti výroku o nákladech řízení stanovených v PR by tak mělo být přípustné vždy, tj. i tehdy, je-li PR rozhodováno v bagatelních věcech a odpor proti PR nebyl podán.²²⁰

Podání odvolání neznamena, že by bylo nutné věc převést z aplikace CEPR do rejstříku C, ba naopak veškerá odvolací agenda probíhá stále v rámci aplikace CEPR. Jelikož OSŘ svěřuje vydání rozhodnutí o odmítnutí opožděně podaného odvolání dle § 208 odst. 1 či předložení věci odvolacímu soudu výhradně předsedovi senátu, je třeba formálně věc předložit od stávajícího řešitele, kterým bývá obvykle VSÚ či asistent soudce, přímo soudci. Soudce se případně postará dle § 209 OSŘ o odstranění vad odvolání a následně vygeneruje předkládací zprávu podávající celkovou informaci o osobě odvolatele, datu podání odvolání, napadeném rozhodnutí, případném zpětvzetí odvolání či návrhu na vydání EPR. Po řádném elektronickém podepsání předkládací zprávy soudcem se věc zase vrátí původnímu řešiteli a ten spis předloží odvolacímu soudu k rozhodnutí odvolání. Dále je nezbytné povolit zpřístupnění spisu odvolacímu soudu. Vše se však děje virtuálně a není zapotřebí provozovatele poštovních služeb či kurýra.

U zpracování podaného odvolání proti nákladům řízení v EPR mě vždy nepřestává překvapovat, že aplikace CEPR nepočítá s automatickou možností doručení odvolání druhé straně, přitom dle mého názoru z dikce § 210 odst. 1 OSŘ tato povinnost *per analogiam* vyplývá. Je třeba zmínit, že také krajské soudy, které o odvoláních rozhodují, vůbec na doručování opravného prostředku druhé straně nelpí. Osobně bych přivítala, a to i na úkor prodloužení délky řízení, aby v rámci zpracování odvolání

²²⁰ KRÁLÍK, Michal. Malá poznámka k platebnímu rozkazu a tzv. bagatelním věcem. *Právní rozhledy*, 2002, č. 8, s. 381.

v aplikaci CEPR byla řešiteli automaticky ještě před vyhotovením předkládací zprávy pro odvolací soud k dispozici událost umožňující doručení odvolání účastníkovi, který odvolání nepodal. Uvedený požadavek opírám o velice trefný názor Ústavního soudu, dle kterého mohou být i v řízeních o nákladech řízení významně dotčena subjektivní práva a povinnosti jeho účastníků, neboť rozhodování o nákladech soudního řízení se nemá považovat za pouhý nepodstatný přívazek k meritornímu rozhodování.²²¹ V jiném rozhodnutí dokonce Ústavní soud připustil, že v případě nedoručení odvolání proti usnesení, kterým bylo rozhodnuto o nákladech řízení druhé straně, došlo k porušení spravedlivého procesu v aspektu čl. 37 LZPS, jelikož bylo porušeno základní právo strany, které nebylo odvolání zasláno, na legitimní očekávání garantované čl. 1 odst. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.²²² I když se poslední citované rozhodnutí vztahovalo konkrétně na nedoručení usnesení, kterým bylo rozhodováno o nákladech řízení, beru jej jako oporu pro argument, že i když bylo podáno odvolání jen proti výroku o nákladech řízení EPR, je zapotřebí, aby se s tímto odvoláním, ještě než napadne na soud druhého stupně, seznámila i osoba, jež odvolání nepodala.

4.9.3 Námitky

Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 31/10 dne 30. května 2013 zrušil k 31. prosinci 2013 § 11 ZoVSÚ. V reakci na zásah Ústavního soudu byl § 10 ZoVSÚ zrušen a vložen nový § 11. Mimo to došlo také k rozšíření § 9 ZoVSÚ o odst. 2, čímž byl do občanského soudního řízení vložen zcela nový typ opravného prostředku, námitky. Osobně považuji tento krok za zbytečný, neboť nijak nepřispěl k ochraně práv účastníků, naopak zcela evidentně uměle prodloužil délku soudního řízení.

Podstata námitek spočívá v jejich přípustnosti pouze proti rozhodnutí vydanému VSÚ,²²³ proti kterému nelze podat odvolání, odpor nebo námitky podle OSŘ. Lhůta k podání námitek je patnáctidenní a počíná běžet dnem následujícím po dni doručení

²²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. července 2008, sp. zn. II. ÚS 1374/08- bod 17.

²²² Nález Ústavního soudu ze dne 8. dubna 2010, sp. zn. II. ÚS 414/10- bod 20.

²²³ Právní úprava námitek se použije i na rozhodnutí asistenta soudce (§36a odst. 4 ZoSoud) a justičního čekatele (§116 odst. 1 a 2 ZoSoud). Je však s podivem, že zákonodárce úplně opomněl vztáhnout právní úpravu na rozhodnutí soudního tajemníka, který ač má v porovnání s VSÚ, potažmo s asistentem soudce a justičním čekatelem, nejmenší rozsah pravomocí a jeho funkce pomalu u soudu zaniká, nemusí k inkriminovaným usnesením přikládat poučení o námitkách.

písemného vyhotovení rozhodnutí. Z právní úpravy výslovně plyne, že doručené rozhodnutí VSÚ, proti kterému již není možné podat námitky, je v právní moci.

V elektronickém rozkazním řízení zavedení námitek dopadlo největší měrou na usnesení, kterým se ruší EPR. Na něm lze nejlépe demonstrovat jejich neúčelnost. Právě u tohoto usnesení se, i když proti němu není odvolání přípustné, musí počkat na uplynutí patnáctidenní lhůty od doručení, aby mohla být na něj vyznačena právní moc. Paradoxní je, že pokud by předmětné usnesení vydával soudce či dokonce soudní tajemník, bylo by možné vyznačit právní moc ihned po jeho doručení, což v případě elektronického rozkazního řízení by odhadem bylo v řádu 4 dnů. Následně by mohlo dojít ihned k převedení věci do rejstříku C. Realita je však odlišná, když je třeba spis uložit na lhůtu a vyčkat, zda nedojde k podání námitek.

Je zřejmé, že námitky představují v určitém směru *quasi odvolání*, avšak od samotného odvolání vykazují odchylky. Mezi nejviditelnější patří poplatková povinnost, kde lze mít za to, že námitkové řízení není předmětem zpoplatnění dle ZoSOP, neboť zákonodárce měl možnost zpoplatnění upravit, aby případně zamezil různým kverulatořním námitkovým podáním, ale neučinil tak.²²⁴ Za dobu existence námitek si dovoluji říci, že účastníci se při své procesní obraně k podání námitek vůbec neuchylují, natož aby je zneužívali.

O podaných námitkách rozhoduje předseda senátu bez jednání. Než uvedu, jakým způsobem lze o námitkách rozhodnout, je třeba si ujasnit, jakým předpisem se rozhodování o nich řídí. Klíčová je poslední věta § 9 odst. 2 ZoVSÚ, ze které plyne, že se na námitkové řízení použije ustanovení upravující odvolání podle OSŘ obdobně.²²⁵ Předseda senátu tedy může ve věci rozhodnou nemeritorně a za uplatnění § 207 odst. 2 OSŘ vydat usnesení o zastavení řízení o námitkách, které byly vzaty zpět dříve, než o nich bylo rozhodnuto, či v případě neodstranění vad dle § 205 OSŘ opožděného podání dle § 208 odst. 1 OSŘ, podání neoprávněnou osobou dle § 218 odst. písm. b) OSŘ nebo nepřipustným námitkám dle § 218 písm. c) OSŘ námitky odmítnout. Nedojde-li k zastavení řízení o námitkách ani k odmítnutí námitek, předseda senátu napadené rozhodnutí potvrdí, je-li ve výroku věcně správné. V ostatních

²²⁴ GRYGAR, Jiří. Řízení o námitkách proti rozhodnutím vyššího soudního úředníka nebo asistenta soudce. *Rekodifikace a praxe*, 2014, č. 4, s. 27.

²²⁵ Z Čl. 41 odst. 1 a 2 Legislativních pravidel vlády vyplývá, že slovo *o b d o b n ě* ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu vyjadřuje, že toto ustanovení se vztahuje na vymezené právní vztahy v plném rozsahu.

případech napadené rozhodnutí změnit, přičemž soud může napadené rozhodnutí změnit dvěma způsoby. Zaprvé tehdy, jestliže jsou dány důvody změny dle § 220 OSŘ, zadruhé změnit napadené usnesení určením, že se napadené rozhodnutí nevydává. Tento závěr se opírá o § 9 odst. 2 ZoVSÚ, který hovoří pouze o změně, ale obsahově má jít o nápravu nesprávného rozhodnutí. Když zákon nestanoví žádné další limity, lze použít obdobně § 220 a § 221 OSŘ, kdy i důvody jinak platné pro zrušení odvoláním napadeného rozhodnutí se v námitkovém řízení použijí pro rozhodnutí o změně napadeného rozhodnutí.²²⁶

Vůbec mi není zřejmé, proč se zákonodárce přiklonil k zavedení výše popsaného námitkového řízení, neboť v něm nevidím vůbec žádný přínos pro účastníky řízení ani pro samotný civilní proces. Naopak námitky jsou pro účastníky řízení velmi matoucí, čemuž se není co divit. Stačí se podívat právě na EPR obsahující v sobě kvalifikovanou výzvu dle § 114b odst. 1 OSŘ, kde žalovaný nalezne poučení o možnostech podání tří opravných prostředků, a to odporu, odvolání do nákladového výroku a námitek ohledně výroku, kterým bylo žalovanému uloženo, aby se ve věci písemně vyjádřil. To považuji za překročení únosné meze a nelze důvodně předpokládat, že (řeceno terminologií § 4 NOZ) ani osoba s průměrným rozumem bude plně orientována ve směsici nabízených opravných prostředků. Proto si myslím, že by zákonodárce měl § 9 odst. 2 ZoVSÚ co nejdříve zrušit, čímž by právní úpravu především ve vztahu k žalovaným jako právním laikům trochu zpřehlednil, neboť termíny odvolání, ale i odpor jsou ve společnosti docela dobře podvědomě známy. Když by však zákonodárce odmítal přistoupit k tak razantnímu kroku, trvala bych alespoň na novelizaci § 9 odst. 2 ZoVSÚ spočívající ve výslovném stanovení, že námitky proti usnesení o zrušení EPR nejsou přípustné. Uvedeným postupem by se vyřešilo zbytečné umělé prodlužování elektronického rozkazního řízení.

²²⁶ GRYGAR, Jiří. Řízení o námitkách proti rozhodnutím vyššího soudního úředníka nebo asistenta soudce. *Rekodifikace a praxe*, 2014, č. 4, s. 27.

4.10 Právní moc a vykonatelnost

4.10.1 Charakteristika

EPR, proti kterému nebyl podán odpor, má účinky pravomocného rozsudku. ²²⁷

Tak zní zákonná dikce. Uvedené ustanovení je ale nutné posuzovat také ve vztahu k § 159 OSŘ a upřesnit, že EPR, proti kterému nebylo vedle odporu podáno také odvolání do výroku o nákladech řízení má účinky pravomocného rozsudku. Teprve dnem následujícím po uplynutí patnáctidenní lhůty k podání odporu a odvolání proti výroku o nákladech řízení se EPR stává pravomocným a vykonatelným exekučním titulem.

Výhodou elektronického rozkazního řízení je, že žalobce se již nemusí telefonicky či písemně dotazovat na informačním oddělení soudu, zda EPR nabyl právní moci a žádat o doložku právní moci a vykonatelnosti na EPR. V elektronickém rozkazním řízení se totiž na všechna vydaná rozhodnutí generuje automaticky specifický identifikátor složený z kombinace čísel a písmen, na základě kterého je možno na internetových stránkách www.justice.cz v aplikaci infoDokument ověřit jeho autenticitu a získat elektronický originál rozhodnutí včetně informace o nabytí právní moci. Žalobce poté u příslušných subjektů provede konverzi²²⁸ dokumentu dle § 22 odst. 1 písm. b) ZoEÚ.

4.10.2 Formální a materiální stránka právní moci

Česká procesualistika popisuje vlastnosti pravomocného meritorního rozhodnutí pomocí termínů formální a materiální právní moci.

Formální stránka právní moci znamená procesní stav nezměnitelnosti, tzv. konečnost rozhodnutí, jehož základem je zaprvé účinné doručení a zadruhé již zmíněná nemožnost napadení rozhodnutí řádným opravným prostředkem.

Materiální stránkou právní moci meritorního rozhodnutí se rozumí závaznost povinnosti jím uložené a jeho nezměnitelnost prostřednictvím nového řízení pro totéž (*ne bis in idem*). Závaznost jako jedna ze složek materiální právní moci rozhodnutí má svoji objektivní mez, jež je dána povinností uloženou v petitu rozhodnutí, a subjektivní

²²⁷ § 174 odst. 1 OSŘ ve spojení s § 174a odst. 3 OSŘ.

²²⁸ Úplné převedení dokumentu obsaženého v datové zprávě do dokumentu v listinné podobě a ověření shody obsahu těchto dokumentů a připojení ověřovací doložky.

mez, podle níž je rozhodnutí zpravidla závazné dle § 159a OSŘ pouze pro účastníky řízení.²²⁹

Jak materiální, tak formální právní moc tvoří funkční jednotu a navzájem se podmiňují. Není možné, aby rozhodnutí nabylo tzv. formální právní moci, aniž by zároveň bylo nadáno materiální právní mocí.²³⁰ Problematika tzv. primátu jedné z vlastností právní moci je problematikou zdánlivou a odehrává se pouze na poli terminologickém. Podstatné je zkoumání jednotlivých projevů pravomocného rozhodnutí, nikoliv jejich konkrétní označení. Nelze-li bez označení vystačit, což je případ institutu právní moci, je třeba přednostně vycházet z konkrétního zákonného řešení. Na jeho základě při zohlednění účelových hledisek lze dojít k rozlišování nezměnitelnosti a závaznosti rozhodnutí jako dvou výlučných účinků právní moci. Každý z těchto účinků plní funkce, bez kterých by řešení právního konfliktu nebyla úplná.²³¹

4.10.3 Vykonatelnost EPR

Další vlastností EPR jako soudního rozhodnutí je jeho vykonatelnost. Rozumíme jí možnost vynucení rozhodnutím uložené povinnosti prostřednictvím státního donucení, a to i proti vůli toho, komu byla povinnost uložena. EPR nabývá vykonatelnosti ve stejný den, jako nabývá právní moci, jelikož při určení vykonatelnosti musíme vycházet vedle § 172 odst. 1 věty druhé OSŘ také z obecného ustanovení § 161 odst. 1 OSŘ pro rozsudky. Konkrétně u EPR běží patnáctidenní lhůta k plnění, která je shodná s lhůtou k podání odporu či případně lhůtou k podání odvolání proti nákladovému výroku, již od okamžiku doručení. Den po jejím marném uplynutí je tak EPR pravomocný a zároveň i vykonatelný.

Nastoluji však otázku, zda je možné, aby EPR nabyl vykonatelnosti až po právní moci. Po hlubším zamyšlení docházím k závěru, že tato možnost za současné právní úpravy vzhledem k fixní patnáctidenní lhůtě k plnění nastat nemůže. Pariční lhůta u EPR je neměnná, nelze ji prodloužit. S tím souvisí také nemožnost stanovit v EPR plnění ve splátkách v případě, že splátky navrhne žalobce v petitu návrhu na vydání

²²⁹ Výroky EPR jsou vždy závazné jen pro účastníky.

²³⁰ SVOBODA, Karel. Ke změnám ve vnímání pojmu právní moci (rubrika Stati). *Právník*, 2013, č. 8, s. 826-836.

²³¹ DVOŘÁK, Bohumil. *Právní moc civilních soudních rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 53.

EPR. V porovnání s rozsudky, kde může soud dle § 160 odst. 1 OSŘ pariční lhůtu prodloužit či stanovit plnění ve splátkách, má soud značně sevřené ruce a musí se striktně držet daných pravidel. Je otázkou, zda by do budoucna nebylo vhodné připustit i u EPR delší pariční lhůtu a plnění ve splátkách u návrhů na vydání EPR, kde by žalobce o to požádal. Myslím si, že by to v praxi po provedené vhodné úpravě formulářů návrhů na vydání EPR nemělo činit problém, neboť by tyto případy byly málo frekventované. Navíc požadavku žalobce, jenž je ve skutečnosti pánem sporu, by bylo učiněno zadost.

5 Rozkazní řízení v evropských souvislostech

5.1 Platební rozkaz ve Spolkové republice Německo

Institut rozkazního řízení je právně upraven ve většině členských států Evropské unie. V některých zemích jde o institut poměrně nový (Španělsko, Portugalsko), v jiných pak tento druh zkráceného řízení má v právním řádu obdobně jako u nás dlouhodobou tradici. Takovou zemí je i sousední Spolková republika Německo, jejíž právní úprava je příkladem bezdůkazního dvoufázového modelu rozkazního řízení, lišící se navíc od ostatních úprav v tzv. automatizaci mající v rámci rozkazního řízení nikoliv pouze subsidiární, avšak rozhodující funkci.²³² Proto jsem považovala za vhodné pojednat v této práci právě o rozkazním řízení v Německu, jehož právní úpravu nalezneme v sedmé knize v § 688 až § 703d německého občanského soudního řádu (Zivilprozessordnung).

Přímo z důvodové zprávy obhajující zavedení elektronického rozkazního řízení do českého právního řádu je zřejmé, že legislativci se inspirovali v Německu, kde EPR již několik let úspěšně funguje. Zajímalo mě tedy, zda česká právní úprava elektronického rozkazního řízení stojí na stejných principech a postupech jako její vzor, či jen přebrala určité charakteristické prvky, jež byly přizpůsobeny českému právnímu řádu. Proto bych na následujících řádcích krátce nastínila charakteristické rysy a průběh rozkazního řízení v Německu. Záměrně hovořím o rozkazním řízení jako celku a ne vzhledem k tématu této práce pouze o elektronickém rozkazním řízení, neboť jak se níže dozvíme, v Německu není elektronické rozkazní řízení striktně vymezené jako druh rozkazního řízení. Rozlišuje se pouze, jakými prostředky byl podán návrh na zahájení řízení. Poté již dochází k automatizovanému zpracování podaných návrhů.

Samotné automatizované zpracování agendy v upomínacím řízení představuje v Německu v porovnání s ČR již poměrně pevně zaběhlý a dobře fungující systém, který zavedlo již v roce 1982 třináct z celkově šestnácti spolkových zemí Německa. Myšlenka tohoto systému se zrodila v Bádensku-Würtenbersku a dodnes je systém centrálně řízen právě z Ministerstva spravedlnosti ve spolkové zemi Bádensko-Würtenbersko. Hlavním cílem tohoto způsobu zpracování bylo nahradit pracnou

²³² ŘEHULOVÁ, Lenka. Upomínací řízení v německém civilním procesu aneb jak vymoci peněžitou pohledávku za německým dlužníkem. *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. 315.

a nákladnou cestu vedoucí k získání vykonatelného titulu pro dlužné peněžité pohledávky efektivním, nízkonákladovým a velice rychlým procesem. A rychlý proces to bezesporu je, neboť všechny návrhy v rámci upomínacího řízení musejí být zpracovány a vyřízeny nejpozději následující pracovní den po jejich podání.²³³

5.1.1 Fáze rozkazního řízení

Rozkazní řízení tvoří integrální součást německého civilního procesu, které umožňuje věřitelům rychle, levně a efektivně vymoci peněžitou pohledávku a zároveň se vyhnout finančně nákladnému a časově náročnému klasickému soudnímu řízení. Je třeba říci, že přímo pojem rozkazní řízení není u německé právní úpravy zcela přesný, neboť vzhledem k překladu pojmu *Mahnverfahren*, který představuje právě jakousi obdobu našeho rozkazního řízení, je přesnější hovořit o řízení upomínacím. Upomínací řízení probíhá dle německého civilního řádu ve dvou fázích, když v každé z těchto fází je dána žalovanému možnost zabránit v konečném důsledku vydání vykonatelného rozhodnutí. Celkové zpracovávání návrhů na vydání PR je standardizovaný automatizovaný proces, k jehož fungování není potřeba lidský faktor.

V první fázi upomínacího řízení musí žalobce vyplnit návrh na vydání PR (*Mahntrag*) tak, aby obsahoval všechny zákonem stanovené náležitosti, přičemž se jedná o čistě bezdůkazní automatizované řízení, kde postačí pouze individualizace uplatněné pohledávky, není tedy povinností žalobce prokazovat v návrhu tvrzené skutečnosti, připojovat důkazy. Uplatněný nárok je třeba individualizovat nejenom označením stran sporu, označením soudu, jenž je k vyřízení příslušný, ale hlavně vybráním katalogového čísla, kterým žalobce pojmenuje svou pohledávku. Žalobce si tak vybere v katalogu standardizovaných sporů, kde mimo jiné najde také podrobný návod k vyplnění návrhu.²³⁴ Po formálním přezkumu návrhu na vydání PR, soud PR vydá a zašle jej překvapivě jen žalovanému, který je oprávněn podat odpor.²³⁵ Kromě obecných náležitostí specifikovaných v § 690 odst. 1 až 5 německého občanského soudního řádu PR obsahuje výzvu k úhradě pohledávky včetně příslušenství a nákladů

²³³ ŠIJANSKI, Grozdana, BARBER, Jimmy. *The German order for payment procedure (Mahnverfahren)* [online]. iuscomp.org, 1. 3. 2006 [cit. 20. 9. 2014]. Dostupné na < <http://www.iuscomp.org/gla/literature/sijanski.htm> >.

²³⁴ Katalog sporů je dostupný na <http://www.mahnverfahren-aktuell.de>.

²³⁵ ŠIJANSKI, Grozdana, BARBER, Jimmy. *The German order for payment procedure (Mahnverfahren)* [online]. iuscomp.org, 1. 3. 2006 [cit. 22. 9. 2014]. Dostupné na < <http://www.iuscomp.org/gla/literature/sijanski.htm> >.

řízení ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení, shledá-li žalovaný uplatněný nárok odůvodněným, v opačném případě má soudu sdělit, v jakém rozsahu uvedený nárok rozporuje. Dále musí být upozorněn na skutečnost, že soud důvodnost jeho nároku nezkoumal, a taktéž musí být poučen o následcích nepodání odporu. Odpor se podává na přiloženém formuláři. Podáním odporu se upomínací řízení končí a pouze na návrh některého z účastníků věc přechází do běžného sporného civilního řízení. Požádá-li jedna ze stran o provedení sporného řízení, pak soud, jenž vydal PR, postoupí z moci úřední věc místně a věcně příslušnému soudu.

Druhá fáze německého rozkazního řízení nastává tehdy, nevyužije-li německý dlužník v zákonem stanovené dvoutýdenní lhůtě procesního prostředku obrany proti vydanému PR a zároveň nesplní rozhodnutím uloženou povinnost. Soud na návrh žalobce, který musí být podán do šesti měsíců ode dne doručení PR, vydá rozhodnutí o vykonatelnosti. Žalobcův návrh musí obsahovat prohlášení o tom, zda a jaké platby byly na základě PR uhrazeny. Rozhodnutí o vykonatelnosti obsahuje mimo obecných náležitostí vyčíslení celkové vykonatelné částky, která sestává z jistiny a příslušenství, soudních poplatků, nákladů právního zastoupení a dalších výloh. Proti rozhodnutí o vykonatelnosti je přípustný opravný prostředek, a to námitka, která zabrání nabytí právní moci rozhodnutí, nikoliv však jeho vykonatelnosti. Pro následný postup po podání námítky platí přiměřeně ustanovení týkající se sporného řízení po podání odporu.²³⁶

5.1.2 Náležitosti a podání

Způsob, jakým byly formuláře podávány k soudu, odpovídal vývoji technických prostředků. Zpočátku byly vyplňovány ručně, avšak strojově čitelně, nebo na psacím stroji, což si vyžadovalo jejich převedení do počítačově zpracovatelné podoby, popřípadě byly podávány na nosičích dat, jako jsou magnetofonové pásky nebo později diskety. Až zákon o zjednodušení soudnictví (*Rechtspflege-Vereinfachungsgesetz*) položil v roce 1990 v § 690 odst. 3 německého civilního řádu (*Zivilprozessordnung*) právní základy pro elektronický přenos návrhů na vydání PR prostřednictvím dálkového

²³⁶ ŘEHULOVÁ, Lenka. Upomínací řízení v německém civilním procesu aneb jak vymoci peněžitou pohledávku za německým dlužníkem. *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. 315.

přenosu dat. Pro velkou nákladnost a dobovou nedostupnost hardwaru se však tento předstupeň on-line řízení nedosáhl požadovaného významu.

Zatím poslední vývojovou fází představuje právě elektronické on-line upomínací řízení, které je k dispozici ve dvou variantách. *ProfiMahn* je upomínací řízení založeno na elektronické výměně dat prostřednictvím internetu a je určeno především pro profesionální navrhovatele. Elektronická komunikace přitom není jednostranná od navrhovatele k soudu, ale obousměrná. *OptiMahn* má sloužit k tomu, aby i navrhovatelé, kteří se obracejí na soud s nepatrným počtem návrhů, mohli využít výhod elektronického styku. Návrh mohou buď s pomocí internetové aplikace vyplnit, vytisknout a doručit soudu klasickou cestou, nebo jej mohou podat elektronicky, když tato aplikace vychází vstříc osobám bez právnických znalostí tím, že jim vysvětluje všechny potřebné kroky při vypracování návrhu na vydání PR.²³⁷

Za pozornost také stojí zmínit, že návrhy na vydání PR se podávají o soudu, jehož místní příslušnost je určena podle bydliště žalobce. Klasický soudní spor, jenž následuje poté, co žalovaný podal odpor či odvolání proti vykonávacímu titulu, se však koná již u soudu příslušného dle bydliště žalovaného, kam je zasílána veškerá spisová dokumentace.²³⁸ Soudní poplatek za upomínací řízení je spočítán automatizovaně a odvíjí se od hodnoty sporu. Rovněž náklady za zastupování advokátem spočte aplikace. Náklady řízení mohou být stanoveny přímo v PR nebo případně ve vykonávacím titulu. V případě, že žalobce vezme návrh na vydání PR zpět, se soudní poplatek nevrací.²³⁹

Z výše uvedeného vyplývá, že návrh na vydání PR v Německu není dle české procesualistiky žalobou v pravém slova smyslu. Jeho jediným cílem je získání exekučního titulu, aniž by soud mohl prověřovat, zda navrhovatelův požadavek, který je specifikován nikoliv prostřednictvím kauzy, je v souladu s hmotným právem. Přímé odtržení žalobního požadavku od skutku je prozatím pro českou jurisdikci

²³⁷ LAVICKÝ, Petr. Elektronický platební rozkaz? *Právní fórum*, 2009, č. 2, s. 62.

²³⁸ DR. MOLNÁR+PARTNERS CONSULTING S.R.O. *Soudní vymáhání pohledávek v Německu* [online]. nemeckepravo.cz, 8. 2012 [cit. 26. 9. 2014]. Dostupné na <<http://www.nemeckepravo.cz/3/38-odborne-texty-a-komentare/113-soudni-vymahani-pohledavek-v-nemecku.html>>.

²³⁹ THÜRINGER JUSTIZMINISTERIUM. *Das Mahnverfahren* [online]. thuringen.de, 9. 2013 [cit. 28. 9. 2014]. Dostupné na <<http://www.thuringen.de/de/publikationen/pic/pubdownload1331.pdf>>.

nepřijatelné,²⁴⁰ což já považuji za správné a doufám, že to tak ještě po nějakou dobu zůstane. Již ze své podstaty je soudu dána určitá vážnost, které by v českých poměrech určitě nebylo ku prospěchu, pokud by se do podvědomí lidí dostal fakt, že o jejich nároku u soudu ve skutečnosti rozhoduje stroj bez jakéhokoliv přispění lidského faktoru. V této souvislosti je zajímavé, že J. Macur zmiňuje, že proti zkrácenému řízení, v němž se soud nezabývá podrobným zkoumáním rozhodných skutečností, je především namítáno, že vydání exekučního titulu je porušením principu právního státu, který měl garantovat alespoň minimum věcné správnosti rozhodnutí. Sám uvádí, že se lze setkat s názorem, že v opačném případě žalobce vystupuje jako soudce ve vlastní věci, neboť na posouzení existence jeho nároku se nepodílí žádný třetí neutrální subjekt. Autor však nakonec uvádí, že je možno usuzovat, že garance státu, poskytované v zájmu vydávání věcně správných soudních rozhodnutí odpovídající skutečným hmotněprávním poměrům, jsou v případě rozkazního či upomínacího řízení dostačující. Garance věcné správnosti soudního rozhodnutí, které nebylo napadeno odporem (námitkami) a stalo se pravomocným a vykonatelným, jsou v dostatečné míře zajištěny celou strukturou rozkazního (upomínacího) řízení.²⁴¹ Je tedy možné připustit, že i u automatizovaného zpracování návrhů na vydání PR existují vedle sebe instituty zajišťující věcnou správnost vydaného rozhodnutí.

V porovnání s českým elektronickým rozkazním řízením se mi však poněkud nezdá, že je příznačné, jak jsem zmiňovala na začátku této kapitoly, přímo hovořit o inspiraci v německém právním řádu. Myslím si, že právě nejmarkantnější zmiňované odlišnosti spočívající v dvoufázovosti řízení a automatizovaném zpracování mi dovolují uzavřít, že se jedná o inspiraci značně vzdálenou. Jak už to tak v tuzemských poměrech bývá zvykem, došlo pouze k převzetí určitých prvků, které, aby zapadly do českého právního řádu, byly okleštěny a upraveny do zcela jiné podoby, která v konečném výsledku nemá se svým vzorem co do činění. Na druhou stranu je spravedlivé uvést, že vzhledem k historii, rozmanitosti kultur a práva se málokdy povede určitý právní institut fungující v jednom právním řádu stoprocentně převzít do právního řádu v jiné zemi.

²⁴⁰ SVOBODA, Karel. *Nové instituty českého civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, s. 21.

²⁴¹ MACUR, Josef. Platební rozkaz v civilním procesu České republiky a zemí Evropské unie. *Právní rozhledy*, 2002, s. 201.

5.2 Evropský platební rozkaz

Je evidentní, že postupy při vymáhání nesporných peněžitých pohledávek se v zemích Evropské unie liší. Jak jsem již krátce nastínila v kapitole pojednávající o historii rozkazního řízení, věřitel (žalobce) může v případě existence mezinárodního prvku v rámci zemí Evropské unie s výjimkou Dánska využít relativně nového institutu a podat návrh na vydání evropského PR, který je upraven nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu, jehož součástí je i sedm standardizovaných formulářů.²⁴² Na národní úrovni nalezneme právní úpravu evropského PR v § 174b OSŘ. Jedná se o fakultativní nástroj, žalobcovo právo uplatňovat svůj nárok i jinými prostředky, které mu dává vnitrostátní právní úprava, není dotčeno. Dle zmiňovaného nařízení má evropský PR sloužit k rychlému a efektivnímu vymáhání nesporných peněžitých nároků v přeshraničních případech, tj. tehdy má-li alespoň jedna ze stran bydliště nebo místo obvyklého pobytu či sídlo u právnických osob v jiném členském státě, než je členský stát soudu, u něhož byl návrh na vydání evropský PR podán. Ve věci musí být tedy dán přeshraniční prvek v občanských a obchodních věcech, z řízení o vydání evropského PR jsou taxativně vyloučeny některé nároky (např. oblast sociálního zabezpečení, dědictví...). Jelikož v případě evropského PR bude mít žalovaný bydliště v jiném členském státě, než v jakém byl podán návrh na jeho vydání, je třeba se ohledně příslušnosti soudu řídit nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Ohledně doručování evropského PR do jiného členského státu se použije nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, dle kterého musí být při doručování zachovány alespoň minimální standardy uvedené v člancích 13 až 15. To znamená, že evropský PR musí být žalovanému doručen v souladu s vnitrostátním právem členského státu původu a způsob doručení musí právě splňovat požadavky článků 13 až 15. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že úspěšnost doručení evropského PR výrazně

²⁴² *Formuláře jsou k dispozici k vyplnění a vygenerování v jakémkoliv úředním jazyce členských zemí Evropské unie na adrese https://e-justice.europa.eu/content_european_payment_order_forms-156-cs.do?clang=cs.*

závisí na členské zemi Evropské unie, do které se rozhodnutí zasílá. Je rozdíl doručovat na Slovensko, kde je doručování značně ulehčeno existencí mezinárodní smlouvy,²⁴³ a například do Belgie, kde se rozhodnutí doručuje v souladu s evropským nařízením upravujícím doručování za poplatek prostřednictvím soudních úředníků. Nesmím ale opomenout, že výraznou pomocí k vyhledání příslušných příjímacích orgánů je právě Portál evropské e-Justice dostupný na adrese https://e-justice.europa.eu/content_european_judicial_atlas_in_civil_matters-321-cs.do.

Co se týče samotného průběhu řízení o vydání evropského platebního rozkazu, je zde možné nalézt podobnosti jak s elektronickým rozkazním řízením, tak se zmiňovaným německým modelem upomínacího řízení. Právě určitou vzdálenou podobnost s německým modelem spatřuji v podobě číselných kódů, pomocí kterých žalobce uvádí ve formuláři návrhu na vydání evropského PR např. prvek určující přeshraniční povahu případu, příslušnost soudu či charakter svého nároku. Součástí návrhu na vydání evropského PR jsou také dva dodatky. Jeden slouží ke sdělení bankovních údajů, druhý dává žalobci možnost, stejně jako v německé právní úpravě rozkazního řízení, uvést výslovně již v podaném návrhu nesouhlas s převodem věci do běžného občanského soudního řízení v případě, že žalovaný nárok popře. Samotný evropský PR by měl být v souladu s evropským nařízením vydán do 30 dnů. Soud žalovanému v evropském PR uloží, aby ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení zaplatil peněžitou částku nebo v totožné lhůtě podal odpor. Společně s vydaným evropským PR a návrhem soud žalovanému doručí formulář k podání odporu. Pokud dojde k úspěšnému doručení rozhodnutí a odpor nebude podán, použije soud další formulář, tentokrát k vyznačení vykonatelnosti, který se zašle žalobci. V souladu s článkem 19 nařízení zavádějícím řízení o evropském PR, je evropský PR, který se stal vykonatelným v členském státě původu, uznáván a vykonáván v ostatních členských státech, aniž je nutná doložka vykonatelnosti. Evropské nařízení nepamatuje na situaci neúspěšného doručení. V tomto případě je třeba evropský PR dle § 173 odst. 2 o.s.ř. zrušit, neboť v souladu s článkem 26 se veškeré procesní otázky, které nejsou v nařízení konkrétně upraveny, řídí vnitrostátním právem. Otázkou je, co dělat v případě, když se evropský PR nepodaří doručit žalovanému a žalobce současně již při podání návrhu

²⁴³ *Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech (vyhlášena pod č. 209/1993 Sb).*

uvedl, že si nepřeje, aby věc byla převedena do běžného občanského soudního řízení. Domnívám se, že nevhodnějším řešením této situace by bylo vydání usnesení, ve kterém by došlo ke zrušení evropského PR pro nedoručení a zároveň by řízení bylo zastaveno. Vyhodnotila bych si, že právě uvedený nesouhlas žalobce s pokračováním v řízení je možné posoudit jako zpětvzetí žaloby.

Určité specifikum představuje možnost podat u soudu, který evropský PR vydal, návrh na jeho přezkum z taxativně stanovených důvodů. Jedná se o určitý mimořádný opravný prostředek, kdy žalovaný, který nepodal odpor, může požádat o přezkum rozhodnutí. Pokud soud odmítne žádost žalovaného, zůstává evropský PR v platnosti, v opačném případě je evropský PR od počátku neplatný.²⁴⁴

Je zřejmé, že formulářový charakter řízení o vydání evropského PR s možností generování formulářů ve zvoleném jazyce poskytuje soudu i účastníkům určitý komfort, který je v případě řízení s cizím prvkem vždy vítán. Na druhou stranu je třeba uvést a již výše bylo nastíněno, že v praxi nastávají problémy s doručováním evropského PR, kdy zvláště některé členské státy postupují ohledně žádostí o doručení rozhodnutí laxně, mnohdy nedodržují stanovené lhůty či dokonce nezasílají formuláře potvrzující doručení či nedoručení evropského PR v jazykovém režimu, který ČR notifikovala. Poté dochází ke zbytečným průtahům a neefektivitě řízení. Uvedený nešvar podle mého názoru zapříčiňuje mimo jiné také poměrně složitá evropská legislativa roztržštěna do několika nařízení upravující každé zvláště určité procesní instituty (doručování, pravomoc a příslušnost, řízení o vydání evropského PR...) v kombinaci s národní právní úpravou státu, kde je řízení zahájeno, a státu, kam je rozhodnutí doručováno.

²⁴⁴ ZAVADILOVÁ, M., HORÁK, P. Evropský platební rozkaz a jeho role v českém civilním procesu. *Právní rozhledy*, 2006, s. 803.

6 Úvahy de lege ferenda

K případným budoucím novelizacím elektronického rozkazního řízení by měli zákonodárci přistoupit odpovědně a hlavně komplexně. Tím mám na mysli, že je nevhodné a absolutně nežádoucí provádět jednou za čas narychlo drobné změny právní úpravy, jež v konečném důsledku vedou účastníky řízení k právní nejistotě a v soudní praxi narušují určitou rigiditu zaběhlého průběhu řízení. Proto bych uvítala provedení jedné komplexní novely elektronického rozkazního řízení, které by se už napříště lišilo od klasického rozkazního řízení podobně jako v Německu pouze způsobem podání standardizovaného návrhu a způsobu zpracování ve speciální aplikaci k tomu určené.

To by v první řadě znamenalo setřetí rozdílů ve výši soudního poplatku u návrhu na vydání EPR a návrhu na vydání PR. Stávající sníženou sazbu soudních poplatků považují za naprosto neúčelnou nejen ve vztahu k rozpočtovým prostředkům ale k účastníkům vůbec, neboť valná většina žalobců, ne-li všichni, využívá pravidelně k získání exekučního titulu cestu přes návrhy na vydání EPR především z důvodu pohodlnosti, rychlosti a přehlednosti, nikoliv právě kvůli snížené sazbě soudního poplatku. To je pro žalobce zcela druhořadá záležitost. Dále by bylo v době rozvoje techniky a podpory elektronizace žádoucí odstranit horní hranici pro žalovanou částku, jež u klasického rozkazního řízení neexistuje, ale u elektronického se objevila, aniž by bylo úplně jasné s jakým záměrem. Podobně se stavím ke zrušení § 174a odst. 5 písm. b) OSŘ, čímž by se zamezilo zbytečným převodům věcí z aplikace CEPR do rejstříku C a zbytečným výkladovým problémům. V neposlední řadě by legislativci měli zrušit § 174a odst. 6 OSŘ, když právě vytvoření formuláře k podání odporu chápu jako určitý nadstandard pro žalované, který není vzhledem k jednoduchosti formy podání v současné ekonomické situaci v justici třeba. Myslím si, že není od věci se do budoucna zamyslet také nad změnou v doručování EPR a PR spočívající v připuštění náhradního doručování u doručování prostřednictvím veřejné datové sítě.²⁴⁵ Tímto poněkud radikálním krokem by se postupně dostávalo do podvědomí lidí nad míru žádoucí uvědomění si existence odpovědnosti za převzetí doručované zásilky. Záměrně bych tento způsob doručení využila zatím jen u držitelů datových schránek, kteří už tím, že projevíli dobrovolně vůli k jejich zřízení, dali společnosti najevo,

²⁴⁵ Srovnej § 114b odst. 4 OSŘ.

že nebudou k doručovanému obsahu přistupovat líně, a pokud ano, je zapotřebí nést nežádoucí následky. U povinných držitelů datových schránek ze zákona se tento způsob doručování vyloženě nabízí.

Ruku v ruce s komplexní novelou elektronického rozkazního řízení by však také mělo dojít ke zjednodušení právní úpravy ohledně nákladů řízení, se kterou samozřejmě souvisí i problematika předžalobní upomínky a nákladů na uplatnění pohledávky. A to především proto, aby elektronické rozkazní řízení bylo rychlé a efektivní pro žalobce a spravedlivé pro žalované. Prioritou tohoto řízení by mělo být zaplacení žalované částky, nikoliv náhrada nákladů řízení.

Co se týče celkového pojetí rozkazního řízení, dají se v budoucnu ve společnosti také opět očekávat úvahy o zavedení plně automatizovaného bezdůkazního rozkazního řízení, ve kterém by bylo povinností soudu PR či EPR vydat, aniž by došlo k přezkumu návrhu žalobce po stránce právní a skutkové. Po zavedení této razantní změny bych ve větší míře očekávala podávání šikanózních návrhů. Dá se předpokládat, že uvedený charakter rozkazního řízení by přivítaly nejen společnosti hromadně skupující pohledávky, jež by se chopily příležitosti žalovat pohledávky již promlčené, když by zároveň spoléhali na právní nevědomí žalované strany o možnosti podání odporu.

Česká justice by se touto cestou ale ubírat neměla. Vydání rozhodnutí, které nemá ve skutečnosti oporu v právu, není dobrou vizitkou pro soudní moc a také nevysílá dobrý signál veřejnosti. Naposledy bylo toto téma zvažováno právě při legislativní přípravě elektronického rozkazního řízení, ale nakonec se od něj upustilo. Otázkou je, na jak dlouho. Je jen otázkou času, kdy se objeví další snaha o zdokonalení fungování elektronického rozkazního řízení. Důležité bude, aby se jednalo o skutečně koncepční změnu, jež nebude vyžadovat následné provedení jiných navazujících dílčích změn a nebude způsobovat výkladové problémy.

Závěr

V předkládané rigorózní práci jsem se snažila podrobit zkoumání průběh elektronického rozkazního řízení u okresního soudu. Po zpracování jednotlivých kapitol mapující postupně jeho průběh si dovoluji tvrdit, že cíle práce vytýčené v samotném úvodu byly naplněny. Všude, kde to bylo možné a žádoucí, jsem se snažila u zpracované materie vyjádřit své stanovisko, vlastní zkušenosti, případně možné návrhy řešení. Proto se neostýchám tvrdit, že elektronické rozkazní řízení poskytuje efektivní, pohodlnou a poměrně moderní cestu k získání exekučního titulu, avšak na druhou stranu jsem se utvrdila v pocitu, že v některých oblastech tohoto typu řízení nebyla právní úprava ruku v ruce s celkovým pojetím elektronického rozkazního řízení zvolena vhodně. Je zcela evidentní, že zákonodárci, ve snaze udržet krok s moderními informačními technologiemi a celkovým světovým fenoménem rozvoje techniky a konečně v reakci na rapidně rostoucí nápad žalob o zaplacení, který panoval v době zrodu EPR, nezbylo než vymyslet, jak využít tento technický vývoj právě u rozkazních žalob.

Vítám fakt, že i přes jisté náznaky se elektronické rozkazní řízení nestalo zcela novým typem řízení, kde by k vydání EPR došlo automaticky. Stalo se součástí obecného řízení. Není žádným svébytným druhem, jenž by existoval zcela nezávisle už jen pro právě společné znaky s řízením obecným a pro jeho samotné zařazení v OSŘ. Stinnou stránkou však je nesmyslné a neefektivní rozevírání pomyslných nůžek mezi právní úpravou elektronického a klasického rozkazního řízení. Dospěla jsem k názoru, že se ve své podstatě jedná o zcela shodný typ řízení lišící se akorát specifickým způsobem podání a zpracování. To ale neznamená, že bylo žádoucí ho opatřit určitými odchylkami, které se stejně v konečném důsledku neprojeví efektivně ani pro stát jako hospodáře ani pro soudy a samozřejmě ani pro účastníky.

V první řadě mám na mysli sníženou sazbu soudního poplatku a s ním spojenou povinnost soudu doměřit jej v případě nevydání EPR a převedení věci. Domnívám se, že doměřování soudního poplatku, i přes existenci rozhodnutí Městského soudu v Praze,²⁴⁶ není do budoucna v praxi udržitelné a jen poukazuje na komplikovanost právní úpravy. Stejný postoj zastávám u nadbytečného § 174a odst. 5 písm. b) OSŘ,

²⁴⁶ Viz Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. února 2014, sp. zn. 93 Co 56/2013.

který není v praxi k užítku. Sekundární nešvar elektronického rozkazního řízení spatřuji v tendenci žalobců co nejstručněji popisovat skutek a uvádět rozhodující skutečnosti ve věci v návrhu na vydání EPR, který svým formulářovým charakterem podvědomě vyvolává v osobě navrhovatele pocit, že k samotnému popisu skutku bohatě postačí dvě tři věty. Soud samozřejmě disponuje institutem odmítní návrhu na vydání EPR dle § 174a odst. 4 OSŘ bez dalšího. Bylo však již zmíněno, že k tomuto kroku je možné přistoupit pouze u závažných nedostatků návrhu, ke kterým naštěstí řadíme i velice oblíbenou přemíru odkazů na listinné důkazy doprovázenou absencí skutkových tvrzení. U většiny případů se ale nenaplní podmínka dostatečné závažnosti vad a nedostatků a soudu nezbyvá, vedle možnosti věc převést do rejstříku C, než EPR vydat (pokud lze alespoň vzdáleně usoudit, že z okleštěných tvrzených skutečností vyplývá žalobcem uplatněné právo), zároveň soud tímto jednáním fakticky rezignuje na požadavek odpovědného přístupu žalobce k návrhu. Tento fakt ve mně vyvolává pocit marnosti hlavně u návrhů podávaných advokáty.

Pro rychlost řízení je žádoucí, aby vedle povinností k úhradě žalované částky včetně jejího příslušenství a nákladů řízení, EPR do sebe inkorporoval také kvalifikovanou výzvu dle § 114b odst. 1 OSŘ. Toto faktické spojení dvou rozhodnutí do jednoho listinného lze přitom provést u vydání EPR kdykoliv, pokud totiž dojde ke splnění podmínek pro vydání EPR, soud v tomto směru nic nelimituje ve vydání této výzvy.

Dá se říci, že elektronické rozkazní řízení nejprve způsobilo v českém právním řádu vášnivě debaty ohledně dosavadní zažité praxe u odměňování advokátů zastupující žalobce. Následně proběhla v této oblasti malá revoluce počínaje zrušením přísudkové vyhlášky, když poté panovala v oblasti nákladů řízení vzhledem k časté judikatorní činnosti ve spojení s existencí AT značně nepřehledná a nevyhovující situace, která vyvrcholila novelizací AT spočívající v ustanovení § 14b AT použitelné nejenom pro formulářové žaloby. Nové ustanovení § 14b AT je však komplikované a způsobuje v praxi výkladové potíže.

Právě od samotného formulářového charakteru návrhu na vydání EPR odvodil Ústavní soud nový pojem (*formulářová žaloba*), jenž ale není použitelný pouze pro návrhy na vydání EPR, ale uplatní se také v řízení o zaplacení peněžité částky zahájené jinou cestou než přes specifické webové rozhraní, což však způsobuje

v současnosti právě ve spojení s § 14b AT v otázce přiznávání nákladů řízení výkladové problémy a bylo by zapotřebí ještě jednoznačně blíže definovat, na jaký druh sporů je toto ustanovení (§ 14b AT) konkrétně použitelné, což bude velmi obtížné.

A jelikož problémů není nikdy málo, zásoboval nás zákonodárce předžalobní výzvou, od jejíž řádné existence se odvíjí přiznání nákladů řízení v každém zahájeném elektronickém rozkazním řízení. V době jejího počátku to však vypadalo, že její zavedení se minulo účinku, neboť v kombinaci s původním zněním AT (bez § 14b) docházelo mnohdy k neúměrnému navyšování nákladů řízení, ačkoliv záměr byl dát potenciálním žalovaným možnost a časový prostor své dluhy uhradit ještě před zahájením řízení u soudu. Trvání na nekompromisním doložení předžalobní výzvy dle dikce zákona včetně dokladu o odeslání postrádá za současné existence řádné hmotněprávní výzvy k zaplacení v našem právním řádu praktický smysl.

Rovněž snaha o zrovnoprávnění účastníků nezastoupených advokátem s účastníky zastoupenými profesionály, která se projevila v § 151 odst. 3 OSŘ, nebyla uchopena ze správné strany, ačkoliv myšlenka zrovnoprávnění postavení zmiňovaných dvou skupin účastníků má určitý potenciál. Avšak v podobě, v jaké byla přijata, není podobně jako právní úprava předžalobní výzvy pro elektronické rozkazní řízení vhodná, neboť do řízení vnáší komplikovanost, nepřehlednost a hlavně nepředvídatelnost rozhodování ohledně náhrady nákladů řízení.

Členství ČR v EU přineslo nutnost implementace Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. Dle mého soudu však tato implementace umožňující soudu ve stanoveném případě přiznat žalobci náklady spojené s uplatněním pohledávky neproběhla zcela vhodně. Ze samotné směrnice totiž plyne, že právě implementované náklady spojené s uplatněním pohledávky jsou příslušenstvím, avšak tato skutečnost je v českém právním řádu málo známá, což může v praxi způsobit a působí zmatek ohledně náhledů na tento nový institut a způsob rozhodování o něm. A právě správný výklad ohledně přiznávání nákladů na uplatnění pohledávky je zapotřebí k tomu, aby při rozhodování soudu došlo k úplnému vyčerpání předmětu řízení v případech, kdy žalobce v návrhu na vydání EPR požaduje tyto náklady, ačkoliv k jejich přiznání není oprávněn. Na stále narůstajících návrzích na vydání EPR tohoto typu je vidět, že ani samotní právní zástupci nemají ohledně této problematiky jasno, čímž se okrádají o čas a o možnost

rychlého vyřízení věci v elektronickém rozkazním řízení. Bylo by proto nabíledni zvolit přehlednější právní úpravu spočívající v již zmiňované novelizaci § 513 NOZ, kde by bylo přímo vedle stávající zákonné dikce uvedeno, za jakých podmínek tyto náklady náleží věřiteli. Bylo by tak postaveno skutečně najisto, že právě tyto náklady tvoří příslušenství pohledávky mající stejný právní režim jako např. zákonné úroky z prodlení.

K tomu, aby EPR nabyl žalobcem toliko očekávané právní moci a vykonatelnosti, je zapotřebí alespoň minimální aktivita žalovaného spočívající v převzetí zásilky od provozovatele poštovních služeb či přihlášení se do datové schránky. Bez této součinnosti žalovaného se EPR nemůže stát exekučním titulem. I přes stávající teoretické problémy, jež vyvstaly při zamyšlení se nad možnými rozdílnými režimy doručení EPR a kvalifikované výzvy dle § 114b OSŘ jsem dospěla k závěru, že je nejvhodnější podřídít režim doručení u zásilky s výše zmíněným obsahem EPR tomu rozhodnutí, které je v dané zásilce stěžejní.

Bohužel ve velkém počtu elektronických rozkazních řízení nedojde k doručení EPR a ten musí být následně zrušen, přičemž je třeba poznamenat důležitou okolnost. Soud má v aplikaci CEPR ve vztahu k doručování omezené možnosti pramenící ze samotné podstaty aplikace, jež byla primárně stvořena k rychlému rozhodování. Dovolím si tvrdit, že totéž řízení, u kterého by v aplikaci CEPR soudu nezbylo než EPR pro nedoručitelnost zrušit, by teoreticky v rejstříku C nemuselo dopadnout stejně z důvodu úspěšného doručení, neboť právě v aplikaci ISAS soud disponuje větším množstvím informací o účastnících řízení, které jsou známy z jiných řízení, např. trestních. Zjištění stejného faktu je v aplikaci CEPR vyloučeno.

Co se týká procesní obrany v elektronickém rozkazním řízení, věnovala jsem se v této práci postupně třem institutům, a to odporu, odvolání do výroku o nákladech řízení a námitkám. Jedná se o zcela odlišné prostředky obrany s různými právními následky. Nejmenší důraz na formální stránku věci je kladen na odpor, přičemž je poněkud zavádějící, že žalovaný stále nemá možnost podat odpor prostřednictvím webového rozhraní, i když mu to zákon umožňuje. Na druhou stranu je třeba vyzdvihnout, že pokud se žalovaný rozhodne podat odpor emailem či datovou schránkou, postačí, aby opatřil elektronickým podpisem pouze samotnou zprávu, podepisování příloh již není vyžadováno. Odvolání do výroku o nákladech řízení

je velice využívaná procesní obrana v elektronickém rozkazním řízení u formulářových žalob, a to především ze strany žalobců, avšak ani žalovaným není znemožněno jej podat. Poslední ze jmenovaných, námitky, jsou na rozdíl od odporu a odvolání do výroku o nákladech řízení novým instrumentem, avšak neefektivním, degradujícím rozhodování odborného justičního aparátu, navíc v praxi téměř nevyužívaný a přesto způsobující právě v elektronickém rozkazním řízení zbytečné průtahy, a to zejména u nutného čekání na řádné uplynutí odvolací lhůty u vydaného usnesení o zrušení EPR pro nedoručitelnost. Jsem přesvědčena, že námitky se nikdy nezapíší hluboko do podvědomí účastníků, a proto je jen v jejich zájmu, aby co nejdříve došlo v rámci novelizace ZoVSÚ k jejich zrušení, neboť za stávající existence zavedených opravných prostředků, které mohou účastníci v elektronickém rozkazním řízení využít, je zaručeno, že právům účastníků bude učiněno zadost i bez námitek.

Je záhodno zmínit, že stávající elektronické rozkazní řízení je oproti svému vzdálenému vzoru (německé právní úpravě) postaveno na odlišném pilíři vyžadující skutkové odůvodnění návrhu na vydání EPR a při zachování tohoto požadavku nelze vydávat EPR automaticky. Je proto vždy zapotřebí lidský faktor, neboť zatím není v silách žádného počítačového programu, aby vyhodnotil, zda uplatněné právo vyplývá ze skutečností tvrzených žalobcem. Jak jsem již naznačovala dříve, úvahy k zavedení bezdůkazního rozkazního řízení nejsou za situace, kdy jsou soudy ještě schopné v relativně rozumné době od zahájení řízení vydat EPR, vůbec na místě. V první řadě by se měla pozornost upínat na vylepšení stávajícího systému fungování elektronického rozkazního řízení, aby byl zabezpečen hladký a rychlý průchod spravedlnosti. Pro začátek by bylo dostačující zapřemýšlet o kritických bodech, které jsem zmínila v průřezu předchozích kapitol.

Jakékoliv legislativní změny je ale nezbytné provádět v návaznosti na možnosti aplikace CEPR. V současné době poskytuje práce v aplikaci uživatelům pro její jistý stupeň automatizace značný komfort. Ten však trvá pouze do chvíle, než se řízení vymkne tradičnímu průběhu. Tím mám na mysli souslednost událostí *kontrola sopsydání EPR- právní moc či zrušení EPR pro nedoručitelnost- odškrtnutí a převod věci*. Jakmile je tato souslednost narušena, řízení se stává nepřehledným a práce s aplikací je velmi ztížená. Také její vzájemná neprovázanost s aplikací ISAS ohledně lustrace shodných věcí či s jinými evidencemi (hlavně s centrální evidencí vězňených osob) činí

z aplikace polotovaru, který má k hotovému dokonalému výrobku ještě docela dlouhou cestu. Což je na jednu stranu dobře, neboť jen to společnosti zaručuje, že elektronické rozkazní řízení neusne na vavřínech a doufejme, že se bude ve svém vývoji posunovat jen a jen dopředu.

Závěrem chci snad jen říci, že i přes všechny zmíněné neduhy se elektronické rozkazní řízení stalo nedílnou a nenahraditelnou součástí českého civilního procesu, které zajišťuje věřitelům rychlou a poměrně komfortní cestu k exekučnímu titulu.

Seznam použitých zdrojů

Monografie a komentáře

BÍLÝ, Jiří. *Právní dějiny na území ČR*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Linde Praha, a.s., 2003. 474 s.

BUDIŠ, Petr, HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky*. 1. vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2010. 287 s.

ČEŠKA, Zdeněk a kol. *Občanské právo procesní*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství a vydavatelství Panorama, 1989. 456 s.

DAVID, Ludvík a kol. (ed). *Občanský soudní řád. Komentář- I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, 1108 s.

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. BECK, 2001. 1726 s.

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1až 200za. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 1042 s.

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. § 1až 200za. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1600 s.

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 3343 s.

DVOŘÁK, Bohumil. *Právní moc civilních soudních rozhodnutí*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, 187 s.

FIALA, Josef. *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1975. 102 s.

HAMULÁKOVÁ, Klára. *Zásada koncentrace řízení a její uplatnění v civilním řízení*. 1. vydání. Praha: Leges, 2010. 191 s.

HAVLÍČEK, Karel (ed). *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář- kniha II. § 79 – 180 občanského soudního řádu*. 1. vydání. Praha: Havlíček Brain Team, 2014. 601 s.

HLAVSA, Petr. *Občanský soudní řád. Soudní řád správní a předpisy související*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s, 2006. 621 s.

JIRSA, Jaromír. *Novinky v civilním řízení soudním*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2005. 133 s.

LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1- 654). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014. 2400 s.

- PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz: srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a ve vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2000. 200 s.
- PUŽMAN, Josef. *Právní nároky a jejich uplatňování*. 2. Vydání. Praha: Orbis, 1965. 173-174. 396 s.
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Civilní proces*. 1. Vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2006. 1202 s.
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Základy civilního řízení*. 2. vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2007. 187 s.
- STEINER, Vilém. *Občanské právo procesní v teorii a praxi*. 1. vydání. Praha: Orbis, 1975. 492 s.
- SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010. 301 s.
- SVOBODA, Karel. *Nové instituty českého civilního procesu*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012. 239 s.
- SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 1398 s.
- ŠÍNOVÁ, Renáta. *Doručování v civilním soudním řízení*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009. 143 s.
- ŠTAJGR, František a kol. *Občanské právo procesní*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Orbis, 1964, 420 s.
- ŠTAJGR, František. *Některé teoretické otázky civilního práva procesního*. 1. vydání. Praha: Universita Karlova, 1969. 81 s.
- ŠTĚDRŮ, Bohumír. *Občanské soudní řízení sporné a využití informačních technologií a právních informačních systémů (E-Justice)*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 271 s.
- WALTR, Robert. *Zákon o soudních poplatcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 146 s.
- WALTR, Robert. *Zákon o soudních poplatcích a předpisy související. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 135 s.
- WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 4. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. 729 s.
- WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2011. 711 s.

Odborná periodika

BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva- důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, č. 3, s. 94-98.

DÁVID, Radovan. Elektronizace procesních úkonů. *Právní fórum*, 2009, č. 2, s. 57.

ENDEROVÁ, Hana. Výhody a nevýhody elektronického platebního rozkazu v praxi? *Acta Iuridica Olomucensis*, 2010, č. 1, s. 147-153.

FINDEJS, Stanislav. Kolegium pro elektronizaci justice. *Soudce*, 2016, č. 5, s. 2-3.

GRYGAR, Jiří. Řízení o námitkách proti rozhodnutím vyššího soudního úředníka nebo asistenta soudce. *Rekodifikace a praxe*, 2014, č. 4, s. 27.

HRDLIČKA, Miroslav, DÁVID, Radovan. Elektronizace podání. *Právní fórum*, 2012, č. 2, s. 6.

JANÁK, Jan, MATEJKA, Ján. Normativní regulace datových schránek. *Právník*, 2010, č. 4, s. 345-372.

JIRSA, Jaromír. Historie, současnost a perspektivy elektronické justice. *Soudce*, 2012, č. 1, s. 4- 7.

JIRSA, Jaromír, PAJKO, Daniel, VANČUROVÁ, Kateřina. Podání v civilním soudním řízení. *Soudce*, 2014, č. 3, s. 11-27.

JIRSA, Jaromír. Dispozice s návrhem na zahájení řízení. *Soudce*, 2014, č. 6, s. 17-21.

KAMLACH, Milan. Lze de lege ferenda uložit povinnost odůvodnit odpor proti platebnímu rozkazu? *Právní praxe*, 1996, roč. 4, č. 7, s. 411.

KRÁLÍK, Michal. Malá poznámka k platebnímu rozkazu a tzv. bagatelním věcem. *Právní rozhledy*, 2002, č. 8, s. 381.

KUČERA, Jiří, FILIPOVIČ, Ondřej. Podmínky společného vydání platebního rozkazu a kvalifikované výzvy v případě objektivní kumulace. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 11, s. 34.

LAVICKÝ, Petr. Elektronický platební rozkaz? *Právní fórum*, 2009, č. 2, s. 62.

MACUR, Jan. Základní teoretické otázky legislativní koncepce civilního procesu. *Bulletin advokacie*, 1998, č. 9, s. 6-7.

MACUR, Josef. Platební rozkaz v civilním procesu České republiky a zemí Evropské unie. *Právní rozhledy*, 2002, s. 201.

NAVRÁTIL, David. Náhrada nákladů řízení (aneb proč hledat problém tam, kde není). *Právní rozhledy*, 2009, č. 5, s. 181.

PETERKA, Jiří, PODANÝ, Jan. Problematika elektronického podpisu v soudní praxi. *Právní rozhledy*, 2010, č. 19, s. 689.

PRUDÍKOVÁ Dana, KORBEL, František. Datové schránky tři roky poté: praktické zkušenosti s jejich používáním. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 5, s. 22.

REDAKCE. Aktuality. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 5-13.

ROZBORA, Marián. Kvalifikovaná výzva jako součást platebního rozkazu- poznámka k soudní praxi. *Právní rozhledy*, 2010, č. 7, s. 255.

ŘEHULOVÁ, Lenka. Upomínací řízení v německém civilním procesu aneb jak vymoci peněžitou pohledávku za německým dlužníkem. *Právní rozhledy*, 2010, č. 9, s. 315.

SMOLÍK, Petr. Řízení o vydání evropského platebního rozkazu. *Právní fórum*, 2009, č. 12, s. 58.

STUPKA, Václav. eJustice- 1. Fenomén elektronizace justice. *Revue pro právo a technologie*, 2010, č. 2, s. 78-87.

STUPKA, Václav. eJustice- 2. Případová studie elektronizace justice. *Revue pro právo a technologie*, 2010, č. 2, s. 87-95.

SVOBODA, Karel. Nedostatek žaloby vyplývající z nepřesného vylíčení skutku. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2010, č. 4, s. 336.

SVOBODA, Karel. K navyšování soudního poplatku z návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu. *Právní rozhledy*, 2011, č. 19, s. 699.

SVOBODA, Karel. Komentář k usnesení KS v Plzni ze dne 31. května 2013, sp. zn. 14 Co 264/2013. *Soudní rozhledy*, 2013, č. 9, s. 317.

SVOBODA, Karel. Ke změnám ve vnímání pojmu právní moci (rubrika Stati). *Právník*, 2013, č. 8, s. 826-836.

TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, č. 8, s. 283.

ZAVADILOVÁ, Marta., HORÁK, Pavel. Evropský platební rozkaz a jeho role v českém civilním procesu. *Právní rozhledy*, 2006, č. 22, s. 803.

Právní předpisy

zákon č. 113/1895 ř.z. o soudním řízení v občanskoprávních rozepřích (civilní soudní řád)

zákon č. 76/1896 ř.z. o řízením exekučním a zajišťovacím

zákon č. 142/1950 Sb. o řízení ve věcech občanskoprávních, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, účinném ke dni 1. dubna 1964

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, účinném ke dni 1. července 1973

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 133/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, účinném ke dni 1. 4. 1983

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád, účinném ke dni 1. ledna 1992

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 238/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, účinném ke dni 1. ledna 1996

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a některé další zákony, účinném ke dni 1. ledna 2001

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 133/2006 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, účinném ke dni 14. května 2006

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 123/2008 Sb., kterým se mění a občanský soudní řád, účinném ke dni 1. července 2008

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, účinném ke dni 1. července 2009

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů a další související zákony, účinném ke dni 1. září 2011

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění občanský soudní řád, účinném ke dni 1. ledna 2013

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů

zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a o vyšších soudních úřednících státních zastupitelství a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů

vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb. o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

Instrukce ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č.j. 505/2001- Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění Instrukce ministerstva spravedlnosti ze dne 20. prosince 2012, č.j. 140/2012- OD- ST a Instrukce ministerstva spravedlnosti ze dne 13. listopadu 2012, č.j. 50/2013- OD- MET

vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 197/2008 Sb., kterou se vydává vzor formuláře na vydání elektronického platebního rozkazu

vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 43/2011 Sb., kterou se vydává vzor formuláře na vydání elektronického platebního rozkazu

vyhláška ministerstva vnitra č. 212/2012 Sb. o struktuře údajů, na základě kterých je možné jednoznačně identifikovat podepisující osobu, a postupech pro ověřování zaručeného elektronického podpisu, elektronické značky, kvalifikovaného certifikátu,

kvalifikovaného systémového certifikátu a kvalifikovaného časového razítka (vyhláška o ověřování platnosti zaručeného elektronického podpisu)

nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ze dne 16. 10. 2013, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob

Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 11/2013 Sb. instr. a sdělení, kterou se upravuje jednotný postup podatelny při příjmu a ověřování datových zpráv a dokumentů v nich obsažených ze dne 17. dubna 2013

vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 254/2015 Sb., ze dne 23. září 2015 o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu

Evropská legislativa

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Úř. věst. L 399, 31. prosince 2006

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Úř. věst. L 351, 9. ledna 2013

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000. Úř. věst. L 79, 30. prosince 2007

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. 2. 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. Úř. věst. L 048, 23. února 2011

Internetové zdroje

DR. MOLNÁR+PARTNERS CONSULTING S.R.O. *Soudní vymáhání pohledávek v Německu* [online]. nemeckepravo.cz, 8. 2012 [cit. 26. 9. 2014]. Dostupné na <<http://www.nemeckepravo.cz/3/38-odborne-texty-a-komentare/113-soudni-vymahani-pohledavek-v-nemecku.html> >.

JIRSA, Jaromír. *Činnost asistenta soudce- obecná část*. [online]. unifor.jacz.cz, [cit. 5. 5. 2014]. Dostupné na <http://unifor.jacz.cz/index.php?pageid=5200&chapter=2424&id_dbound=435 >

<<http://www.mahnverfahren-aktuell.de> >.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI (CCA Group, a.s.). *Uživatelská příručka aplikace CEPR* [online]. epodatelna.justice.cz, 2. 12. 2010 [cit. 15. 9. 2013]. Dostupné na <<http://epodatelna.justice.cz/ePodatelna/epo1200new/form.do#> >

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Papírovou podobu soudních spisů v agendě elektronického platebního rozkazu nahradí elektronická verze* [online]. justice.cz, 20. 4. 2012 [cit. 25. 1. 2014]. Dostupné na <<http://www.portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&d=322685> >.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Náklady na vymáhání drobných pohledávek se od července výrazně sníží* [online]. justice.cz, 27. 6. 2014 [cit. 5. 7. 2014]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=2375&d=336675> >.

PODANÝ, Jan. *Elektronické dokumenty a jejich posuzování v soudní praxi* [online]. unifor.jacz.cz, [cit. 25. 4. 2014]. Dostupné na <http://unifor.jacz.cz/index.php?pageid=5200&chapter=2173&id_dbound=429#CB201 >.

ŠIJANSKI, Grozdana, BARBER, Jimmy. *The German order for payment procedure (Mahnverfahren)* [online]. iuscomp.org, 1. 3. 2006 [cit. 20. 9. 2014]. Dostupné na < <http://www.iuscomp.org/gla/literature/sijanski.htm> >.

THÜRINGER JUSTIZMINISTERIUM. *Das Mahnverfahren* [online]. thuringen.de, 9. 2013 [cit. 28. 9. 2014]. Dostupné na < <http://www.thuringen.de/de/publikationen/pic/pubdownload1331.pdf> >.

ŽENKL, Marek. *Spuštěna nová služba eJustice: Centrální elektronický platební rozkaz* [online]. komora.cz, 7. 2. 2012 [cit. 28. 1. 2014]. Dostupné na <<http://komora.cz/zpravodajstvi-a-media-aktuality-4/legislativa-a-normy/spustena-nova-sluzba-ejustice-centralni-elektronicky-platebni-rozkaz.aspx> >.

Jiné

JIRSA, Jaromír. K projektu centrálního elektronického platebního rozkazu aneb elektronizace justice konečně začíná. *CODEXIS JUSTICE* [program], 11. června 2012. Aktualizace k 3. lednu 2014 [cit. 14. března 2014].

usnesení vlády České republiky ze dne 21. prosince 2005 č. 1652/2005

usnesení vlády České republiky ze dne 26. října 2005, č. 1390/2005

VLÁDA ČR. Legislativní pravidla vlády. *CODEXIS JUSTICE* [program], stav k 14. listopadu 2012. Aktualizace k 3. lednu 2014 [cit. 12. března 2014].

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění občanský soudní řád- tisk 257. *ASPI* [program]. ASPI pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 10. prosince 2014].

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění občanský soudní řád- tisk 478/0. *ASPI* [program]. ASPI pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 12. prosince 2014].

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony- tisk 686/0. *ASPI* [program]. *ASPI* pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 12. prosince 2014].

VLÁDA ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 218/2011 Sb., kterým se mění zákon o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony- tisk 269/0. *ASPI* [program]. *ASPI* pro Windows verze 2014. Aktualizace ze dne 2. prosince 2014 [cit. 12. prosince 2014].

Judikatura

Ústavní soud

Nález Ústavního soudu ze dne 1. června 1998, sp. zn. II. ÚS 310/97

Nález Ústavního soudu ze dne 7. listopadu 2000, sp. zn. II. ÚS 406/2000

Nález Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2001, sp. zn. III. ÚS 473/01

Nález Ústavního soudu ze dne 6. dubna 2004, sp. zn. IV. ÚS 22/03

Nález Ústavního soudu ze dne 31. března 2005, sp. zn. III. ÚS 376/04

Nález Ústavního soudu ze dne 8. července 2008, sp. zn. II. ÚS 1374/08

Nález Ústavního soudu ze dne 8. dubna 2010, sp. zn. II. ÚS 414/10

Nález Ústavního soudu ze dne 8. července 2010, sp. zn. I. ÚS 1283/10

Nález Ústavního soudu ze dne 9. září 2010, sp. zn. II. ÚS 1446/10

Nález Ústavního soudu ze dne 15. prosince 2011, sp. zn. I. ÚS 195/11

Nález Ústavního soudu ze dne 29. března 2012, sp. zn. I. ÚS 3923/11

Nález Ústavního soudu ze dne 27. srpna 2012, sp. zn. II. ÚS 3042/12

Nález Ústavního soudu ze dne 27. listopadu 2012, sp. zn. I. ÚS 2358/12

Nález Ústavního soudu ze dne 17. dubna 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12

Nález Ústavního soudu ze dne 13. května 2013, IV. ÚS 4787/12

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 22. května 2013, sp. zn. Pl. ÚS 31/10

Nález Ústavního soudu ze dne 30. května 2013, sp. zn. Pl. ÚS 31/10

Nález Ústavního soudu ze dne 27. června 2013, sp. zn. II. ÚS 803/13

Nález Ústavního soudu ze dne 24. července 2013, sp. zn. I. ÚS 3344/12

Nález Ústavního soudu ze dne 18. prosince 2013, IV. ÚS 3678/12

Nález Ústavního soudu ze dne 12. února 2014, sp. zn. IV. ÚS 1829/13

Nález Ústavního soudu ze dne 26. února 2014, sp. zn. I. ÚS 2733/2013

Nález Ústavního soudu ze dne 7. října 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13

Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. února 2010, sp. zn. III. ÚS 1531/09

Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. července 2012, sp. zn. II. ÚS 1588/12

Nejvyšší soud

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. října 1999, sp. zn. 20 Cdo 2324/98

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. prosince 2002, sp. zn. 21 Cdo 1673/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. dubna 2003, sp. zn. 29 Odo 788/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2003, sp. zn. 28 Cdo 724/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. srpna 2007, sp. zn. 28 Cdo 2692/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. července 2008, sp. zn. 29 Odo 742/2006

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. dubna 2009, sp. zn. 32 Cdo 940/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2009, sp. zn. 25 Cdo 1988/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. července 2010, sp. zn. 33 Cdo 2359/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. ledna 2011, sp. zn. 33 Cdo 3072/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. dubna 2011, sp. zn. 21 Cdo 1027/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. října 2011, sp. zn. 32 Cdo 3387/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2012, č.j. 33 Cdo 748/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. dubna 2012 sp. zn. 33 Cdo 661/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2012, sp. zn. 29 Cdo 19/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. května 2012, sp. zn. 25 Cdo 4552/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. října 2012, sp. zn. 23 Cdo 1665/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. května 2013, sp. zn. 33 Cdo 2648/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. července 2013, sp. zn. 21 Cdo 1993/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. listopadu 2013, sp. zn. 21 Cdo 3489/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2015, sp. zn. 29 Cdo 506/2015

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 28 Cdo 1555/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2004, sp. zn. 32 Odo 890/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 32 Odo 382/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. srpna 2008, sp. zn. 21 Cdo 3597/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2012, sp. zn. 23 Cdo 4311/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2013, sp. zn. Cdo 2425/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. března 2014, sp. zn. 28 Cdo 1689/2013

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 17. června 1998, sp. zn. Cpjn 19/98

Krajské a vrchní soudy

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. února 2012, sp. zn. 21 Co 614/2011

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. září 2013, sp. zn. 23 Co 210/2013

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. února 2012, sp. zn. 15 Co 272/2012

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. května 2012, sp. zn. 15 Co 584/2012

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. října 2012 sp. zn. 11 Co 615/2012

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. května 2013, sp. zn. 15 Co 527/2013

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. června 2013, sp. zn. 15 Co 565/2013

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. září 2013, sp. zn. 15 Co 827/2013

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. července 2015, sp. zn. 57 Co 468/2015

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 27. října 2014, sp. zn. 23 Co 458/2014

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. listopadu 2011, sp. zn. 35 Co 523/2011

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. října 2013, sp. zn. 69 Co 379/2013

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. února 2014, sp. zn. 93 Co 56/2013

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 10. ledna 1969, sp. zn. 8 Co 469/68

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. května 2013, sp. zn. 14 Co 264/2013

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. listopadu 2013, sp. zn. 9 Cmo 430/2013

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. února 2014, sp. zn. 1 Co 524/2013

Resumé

(The electronic payment order procedure at the district court)

Electronic order for payment procedure, which is described in this thesis, is a developing institution in the Czech civil procedure. It ensures creditors a quick way of obtaining a warrant of execution. The debtor's statement must not be higher than 1 000 000 Czech crowns. To issue an electronic payment order it is sufficient if it is based on evidence submitted by the plaintiff. For order for payment procedure, an electronic court file is created because the court deals with the case in a special application based on a semi-automatic procedure. Unlike in the German legal system, here the human factor is always present. Also, the application of issuance of electronic payment order has a specific character. It is a standardized interactive form and the plaintiff has to supply it with an electronic signature. This form has to be submitted through the website www.justice.cz and the electronic order for payment procedure can then be started. If the defendant is against the electronic payment order, he or she can appeal within fifteen days of delivery without giving reasons. The plaintiff and defendant alike can appeal against the verdict for refund of the procedure costs. If the electronic payment order also includes a qualified notice according to §114b Civil Procedure Code which is de facto a resolution, both plaintiff and defendant can appeal through objections. If a personal delivery of the electronic payment order to the defendant is unsuccessful, the resolution cancels the electronic payment order and it is followed by a procedure in Register C. If nobody has objected to the electronic payment order, it becomes a final verdict. Electronic order for payment procedure is slightly different from the standard order for payment procedure. There is a different court fee, a possibility to refuse the application of electronic payment order according to the legal standards without other procedure differences. These are also described in the thesis.

This doctoral thesis is divided into six chapters. It begins with a history of the development of this kind of procedure and the electronic judicial system. The main body of the thesis deals with a legal analysis of the electronic order for payment procedure at a district court. It involves the beginning of the procedure, conditions of procedure, delivery, correction tools, and finally, enforcement. It points at deficiency in legal regulations which makes the interpretation of law problematic. The thesis suggests

not only specific solutions but also possible direction for the future electronic order for payment procedure. Moreover, it mentions the advantages with potential for further development and increasing of effectivity in electronic order for payment procedure and also in standard procedure. In addition, there can be found a comparative study with a German legal system which was an inspiration for the Czech version. European order for payment is also mentioned. The text of the thesis is relevant to the Czech legal system valid until May 31 2016.

Klíčová slova/Key words

civilní řízení, odpor, platební rozkaz

civil procedure, objection to the order, payment order

Abstrakt

Tato práce se zabývá elektronickým rozkazním řízením u okresního soudu. Je rozčleněna do šesti kapitol. Práci otevírá vývoj právní úpravy. Ve stěžejní části práce je provedena v kontextu samotného názvu práce právní analýza průběhu elektronického rozkazního řízení u okresního soudu. Je rozebrána problematika zahájení řízení, podmínek řízení, doručování, opravných prostředků, právní moci a vykonatelnosti. Je poukázáno na nedostatky právní úpravy, které činí v praxi výkladové problémy. Práce se také věnuje představení německé právní úpravy rozkazního řízení, zmíněn je rovněž institut evropského platebního rozkazu.

Abstract

In this thesis is described electronic order for payment procedure at the district court. Thesis is divided into six chapters. It begins with a history. The main body of the thesis deals with a legal analysis of the electronic order for payment procedure at a district court. It involves the beginning of the procedure, conditions of procedure, delivery, correction tools, and finally, enforcement. It points at deficiency in legal regulations which makes the interpretation of law problematic. In addition, there can be found a comparative study with a German legal system and European order for payment is also mentioned.